

853179

A M. KIR.

FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM

ÖTVENESZTENDŐS
FENNÁLLÁSÁNAK ÜNNEPE

1922 JÚNIUS 29.

SZEGED,
SZEGED VÁROSI NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ R.-T.
1923.

B 53179

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000186296

I.

Az évforduló-ünnep előzményei.

Azt a kérdést, kívánatosnak tartja-e a Ferencz József tud. Egyetem a mai nehéz, válságos időkben fennállása 50 éves évfordulójának megünneplését, Dr. Menyhárh Gáspár, az egyetem 1921/2-ik évi Rector Magnificusa vetette föl az 1921. nov. 30-ikán tartott tanácsülésen. Az egyetemi tanács egyhangúlag elhatározta, hogy az egyetem 50 éves fennállását, illetőleg alapításának félszázados évfordulóját országos ünnepséggel ünnepli meg s ez ünnepség előkészítésére a Rector elnöklete alatt bizottsági tagokul Dr. Márki Sándor bölcsészeti prodekánt és Dr. Tóth Károly jogkari dékánt küldötte ki.

A következő, dec. 14-iki tanácsülésen a Rector a kiküldött bizottság megállapodása értelmében javaslatot tett az egyetemi tanácsnak, hogy:

1. a jubileumi ünnep alkalmából írassék meg egyetemünk félszázados története;

2. hogy az ünnepség csak országos keretek közt menjen végbe; a külföld bevonása legfeljebb accreditált küldöttek meghívásában nyilvánuljon. Az ünnepség műsora most még csak általában körvonalozható: a bevezető ének után következnek a rectori megnyitó, utána egy tudományos értekezés felolvasása, esetleg tiszteletbeli doktorok felavatása és sub auspiciis doctoravatás, jutalmak kiosztása, rectori bezáró beszéd és befejezésül ének.

Az egyetemi tanács helyeslőleg vette tudomásul a bizottság megállapodásait s elhatározta, hogy az egyetem történetének megírására, valamint a külföldi egyetemekhez

küldendő értesítés szövegezésére Dr. Márki Sándort kéri fel, egyben fölterjesztést intéz a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrhoz, hogy a 10 ívre tervezett munka díjazására ívenként ezer korona tiszteletdíjat engedélyezzen, amit Ő nagyméltósága 1922 ápr. 6. 13315 sz. a. kelt leiratában teljesített.

Az 1922 április 26-iki tanácsülés felsőbb helyről nyert biztatásra elhatározta a jubileumi ünnepségnek tágabb és fényesebb keretben való megtartását. Az ünnepség napjául május 29-ike mint az alapítás napja helyett június 29-ikét állapította meg és elhatározta, hogy az ünneprendező bizottság a karok által kijelölendő 3—3 tagból megalakíttassék. A meghívók szövegezésével megbízta Dr. Márki Sándort és Dr. Csengery Jánost azzal az utasítással, hogy a belföldnek szóló meghívó magyar, a külföldnek szóló latin szövegű legyen. A jubileumi ünnep előkészítésének adminisztrációjával Dr. Szandtner Pált bízta meg. Végre kiküldte a köv. bizottságokat:

1. *Propaganda bizottság* a társadalom áldozatkész-ségének biztosítására. Elnök: Dr. Menyhárh Gáspár. Tagok: Dr. Tóth Károly, Dr. Rigler Gusztáv, Dr. Csengery János, Dr. Pogány Béla; Budapesten: Dr. Schneller István, Dr. Lukács Adolf, Dr. Hornyánszky Gyula, Dr. Finkey Ferenc, Dr. Ereky István, Dr. Laky Dezső, Dr. Haar Alfréd, Dr. Ortway Rudolf, Dr. Dános Árpád, Dr. Dézsi Lajos, Dr. Issekutz Béla, Dr. Kubinyi Pál, Dr. Kiss Albert, Dr. Kovács János, Dr. Jancsó Benedek, Dr. Biró Balázs.

2. *Internatus- és diáksegély biztosítására.* Elnök: Dr. Menyhárh G. Tagok: Dr. Rigler G., Dr. Márki S., Dr. Riesz Frigyes, Dr. Szandtner P., Dr. Tóth K.

3. *Az Egyetem barátai körének megszervezésére.* Elnök: Dr. Menyhárh G. Tagok: Dr. Imre József, Dr. Apáthy István, Dr. Pogány Béla, Dr. Veszprémy Dezső, Dr. Csengery J., Dr. Haar A., Dr. Kolosváry Bálint, Dr. Tóth K., Dr. Rigler Gusztáv.

4. *Szemléltető és néprajz-kiállítást rendező bizottság.*

Elnök: Dr. Márki S. Tagok: Dr. Pfeiffer Péter, Dr. Szentpétery Zsigmond, Dr. Veszprémy D., Dr. Vidákovich Kamill, Dr. Pogány B.

5. *Elszállásoló és kalauzoló bizottság.*

Elnök: Dr. Rigler G. Tagok: Dr. Erdélyi László, Dr. Csengery J., Dr. Moór Gyula, Dr. Pogány B., Dr. Bartók Gy., Dr. Györffy István, Dr. Haar A., Dr. Szentpétery Zs., Dr. Vidákovich K.

6. *Meghívásokat eszközölő bizottság.*

Elnök: Dr. Tóth Károly. Tagok: Dr. Márki S., Dr. Csengery J., Dr. Györffy I., Dr. Veszprémy D., Dr. Riesz Frigyes, Dr. Szandtner P., Dr. Kubinyi Pál.

1922 május 12. 1860 sz. a. fölterjesztést tett a tanács az egyetem nevében a *sub auspiciis Gubernatoris* intézmény létesítése, illetőleg kieszközlése végett. Ugyanekkor fölvetette a Rector a kis entente-államokhoz tartozó egyetemek meghívásának kérdését. Javaslatá értelmében a tanács egyhangúlag elhatározta, hogy mindamaz egyetemeknek és tudományos intézeteknek, tehát a kis entente azon egyetemeinek is küld meghívót, amelyekkel a béke idejében a tudományos összeköttetést fenntartotta.

Az ünnepség rendező-bizottsága az április 26-iki tanácsi határozat értelmében a karok 3—3 kiküldöttéből következőkép alakult meg:

1. A jogi kar kiküldöttjei: Dr. Kolosváry Bálint, Dr. Szandtner Pál és Dr. Tóth Károly.

2. Az orvosi kar kiküldöttjei: Dr. Rigler Gusztáv, Dr. Kubinyi Pál, Dr. Vidákovich Kamill.

3. A bölcsészeti kar kiküldöttjei: Dr. Márki Sándor, Dr. Schmidt Henrik, Dr. Bartók György.

4. A matematika-természettudományi kar kiküldöttjei: Dr. Györffy István, Dr. Riesz Frigyes, Dr. Pogány Béla.

Az 1922 jún. 2-ikán tartott rendkívüli tanácsülésen az egyetem tanácsa az illető karok javaslatá értelmében egyhangúlag elhatározta, hogy ifj. *Dudits Endrének* az

1919/20. tanévre szólólag a bölcsészettudományok, ifj. *Boér Eleknek* az 1920/21. tanévre szólólag az államtudományok, *Diószeghy Istvánnak* az 1921/22. tanévre szólólag az államtudományok sub auspiciis Gubernatoris doctoraivá avatása érdekében ajánló fölterjesztést tesz a közoktatásügyi kormányhoz. Ugyanekkor tudomásul vette a tanács az elnöklő Rectornak azt a jelentését, mely szerint a jogi, bölcsészeti és a matematika-természettudományi kar az egyetem jubileuma alkalmából tiszteletbeli doctorok creálását határozta el. Kimondotta a tanács, hogy az erre vonatkozó kari előterjesztéseket jóváhagyás kieszközlése végett fölterjeszti a közoktatásügyi kormányhoz s fölkérte a Rectort, hogy a fölavatási eljárás tervezetét készítse el s azt a négy kari dékánból alakítandó bizottság élén mutassa be a javaslatban érdekelt *József kir. herceg* úrnak, meghíván egyúttal Ő fenségét az ünnepségre s az annak keretében tartandó díszdoktori felavatásra. Megbízást kapott egyúttal az egyetemi tanács arra nézve is, hogy az egyetem nevében küldöttségileg hívja meg az ünnepségre Nagybányai *Horthy Miklós* Ő főméltóságát, Magyarország kormányzóját, Gr. *Bethlen István* kormányelnök Ő nagyméltóságát és a kormány tagjait. A tanács e megbízásokat a legörvendetesebb eredménnyel teljesítette.

* * *

Az ünnepségre szóló meghívó magyar szövege a következőképen hangzott:

A m. kir. Ferencz József Tudományegyetem,
melyet az 1872. évi XXI. t.-c. Kolozsvár székhelyél alapított s az
1921. évi XXV. t.-c. Szegedre helyezett,
alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából

Szegeden, 1922. évi június 29.-én d. e. 10 órakor
az egyetem aulájában tartandó

ÜNNEPI KÖZGYÜLÉSÉRE

.....
tisztelettel meghívja.

A törvényhatóságokhoz a Rector Magnificus a következő szövegű meghívó levelet intézte:

Méltóságos Alispán Úr!

A M. kir. Ferencz József-Tudományegyetemnek Kolozsvárt való megalapítását annak idején a törvényhatóságok sürgették a leglelkesebben s hazánk bekövetkezett szerencsétlensége után 1920/21.-ben egyetemünk újralapításának ügyét is a legmelegebben karolták fel. Az egyetem ezt a hazafias érdeklődést és felbuzdulást azzal hálálta meg, hogy félszázados működése alatt kiváló szakerőket, tudományos és gyakorlati téren egyaránt beváló tisztviselőket képezett ki a törvényhatóságok, illetőleg a magyar közigazgatás számára. Köztünk tehát olyan lelki kapcsolat alakult ki, amelynek fogva biztosan reméljük, hogy Szeged szab. kir. városában, mostani törvényes székhelyünkön 1922. június 29.-én délelőtt az egyetem fennállásának első félszázada betöltésekor tartandó emlékünnepen a tek. törvényhatóság atyafiságos szeretettel résztvenni és Magát képviselteni méltóztatik. Kérjük Méltóságodat, hogy eziránt az előterjesztést megtenni s a tek. törvényhatóság képviselőjének nevét és érkezése idejét velünk mielőbb tudatni szíveskedjék.

Szeged sz. kir. város törvényhatósági bizottságához a következő levelet intézte a Rector:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Egyetemünk, melyet Hazánk az 1872. XIX. törvénycikkben Kolozsvár székhellyel alapított meg, Hazánk szétdarabolása után otthonából kiűzette és bujdosásra kényszerítve, első vigasztalódását abban a meghívásban találta, melyet testvéries szeretettel és atyafiságos érzülettel Szeged szab. kir. város Közönsége intézett hozzá s ennek köszönhette, hogy a magyar nemzetgyűlés az 1921. XXV. törvénycikkben Szeged régi és nagymúltú városát jelölte ki a mi második otthonunknak. És azon valóban nagy áldozatok következtében, amelyekkel Szeged szab. kir. város Közönsége újjáalapításunkat előmozdította, mi immár egy esztendő óta Szeged nemes városában ismét nyugodtan folytathatjuk erőszakosan félbeszakított munkánkat s azt a szellemet, amelyet a tudományok legnagyobb pártfogójának, Mátyás királynak szülővárosából hoztunk magunkkal, híven ápoljuk Mátyás királynak ebben a másik kedves városában is.

Mivel jó és balszerencse közt immár betöltöttük Isten dicsőségére, Hazánk javára s az ifjúság tudományos jövődjének megalapozására szentelt szerény és serény munkásságunk első félszázadát, atyafiságos szeretettel és tisztelettel kérjük Szeged szab. kir. Város Közönségét, hogy a múltunk emlékezetének folyó évi június 29.-én rendezendő ünnepén Magát képviselteni és képviselői megjelenésével, testvéries érzése újabb bebizonyításával Egyetemünket megtisztelni és megörvendeztetni méltóztassék.

A külföldi egyetemekhez és tudományos intézetekhez küldött latin meghívó szövege a következő:

*Universitas Litterarum Regia
Hungarica Francisco-Josephina*

*lege XIX. anni 1872 in civitate Kolozsvarensi (Kolozsvár), urbe regis
Matthiae condita, lege autem XXV. anni 1921. Szegedinum (Szeged)
translata*

*hospitaliter rogat atque orat, ut festos dies semisaeculares Szegedinum
in Hungaria anno 1922. die XXIX. mensis Junii celebrantibus interesse,
nomenque viri doctissimi hac vice functuri necnon diem adventus eius
nobis nuntiare dignetur.*

Rector Universitatis.

A nemzetgyűlés elnökéhez a Rector Magnificus a következő meghívó levelet intézte:

Nagyméltóságú Elnök Úr!

Egyetemünk, melyet a magyar törvényhozás az 1872. évi XIX. törvényekben Kolozsvár székhellyel megalapított, Hazánk megcsonkítása után otthonából kiűzve és bujdosásra kényszerítve, fennmaradását és létét annak a nagylelkű ténynek köszönheti, hogy a magyar nemzetgyűlés az 1921. évi XXV. törvényekben egyetemünk további fenntartását elhatározta s intézményünket addig is, míg törvényes székhelyére visszatérhet, Szegedre helyezte.

Mivel a magyar nemzetgyűlésnek e bennünket mélységes hálára kötelező elhatározása következtében megérhettük, hogy Isten dicsőségére, Hazánk javára s a magyar ifjúság tudományos jövődjének megalapozására szentelt szerény és serény munkásságunk első félszázadát a jelen tanév zárultával betöltjük, mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék tolmácsolni a magyar nemzetgyűlés előtt azt az őszinte hálaunkból fakadó legtiszteletteljesebb kérésünket, hogy a múltunk emlékezetének folyó évi június hó 29.-én rendezendő ünnepén a magyar nemzetgyűlés Magát képviseltetni és képviselője elküldésével Egyetemünket kitüntetni és megörvendeztetni kegyeskedjék.

Fogadja Nagyméltóságod mély tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

A Ferencz József tud. Egyetemnek élő volt tanárainhoz a következő levelet intézte a Rector:

Méltóságos Professzor Úr!

Egyetemünk, melynek Méltóságod első kinevezett tanárai közé tartozott, hálásan gondol azokra a hervadhatatlan érdemekre, melyeket Méltóságod az egyetem megalapítása és első felvirágoztatása körül szerzett: büszke azokra a tudományos sikerekre, melyeket ottan és a közélet más terén Méltóságod sohasem lankadó erővel aratott, és szeretettel viszonzza

azt a részvétet, melyet Méltóságod nagy megpróbáltatásunk és bujdosásunk utolsó éveiben egyetemünk iránt testvériesen tanusított. Most tehát, mikor a Haza újabb hajlékot adott nekünk s módot arra, hogy tudományos feladatainknak éljünk, tisztelettel és szeretettel kérjük Méltóságodat, hogy az egyetemünk működése ötven évének betöltésekor Szegeden, mostani székhelyünkön folyó évi június hó 29.-én tartandó emlékünnepen megjelenni és tiszteletreméltó személyével ünnepélyünk fényét, testvéries összetartozásunk erejét növelni méltóztassék.

A m. tud. Akadémiához és más tudományos és irodalmi társaságokhoz a következő levelet intézte a Rector:

Tekintetes Társaság!

A M. kir. Ferencz József-Tudományegyetem, melyet az 1872. XIX. t.-c. Kolozsvár székhellyel megalapított s az 1921. XXV. t.-c. a nemzet szerencsétlensége után ideiglenesen Szegedre helyezett át, 1922. június 29.-én üli meg annak emlékeztét, hogy működése első félszázadát betöltötte.

Tisztelettel kérjük ez alkalomból a Tekintetes Társaságot, hogy az emlékeztetnek ezen ünnepén magát képviseltetni s képviselője nevét és érkezése idejét velünk mielőbb tudatni kegyeskedjék.

A szétküldött meghívókra válaszolva részvételüket bejelentették:

I. a következő tudományos és irodalmi intézetek és testületek:

A m. tud. Akadémia. Képviselői: Gr. Teleki Pál igazgató tag, Dr. Csengery János, Dr. Ereky István, Dr. Erdélyi László, Dr. Finkey Ferenc, Dr. Horger Antal, Dr. Hornyánszky Gyula, Dr. Kolosváry Bálint, Dr. Márki Sándor, Dr. Riesz Frigyes, Dr. Szádeczky-Kardoss Lajos.

Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem. Képviselői: Dr. Timon Ákos rektor, Dr. Kenyeres Balázs orvoskari dékán, Dr. Siegescu József bölcsészeti dékán.

Budapesti egyetemi közgazdasági kar. Képviselője: Dr. Kuncz Ödön.

Budapesti József műegyetem. Képviselője: Dr. Zelovics Kornél rektor.

Debreceni gr. Tisza István tud. Egyetem. Képviselői: Dr. Sass Béla rektor, Dr. Tóth Lajos jogkari dékán, Dr. Verzár Frigyes orvoskari dékán.

Pozsonyi, most Pécsi Erzsébet Tudományegyetem. Képviselői: Dr. Bozóky Géza jogkari dékán, Dr. Entz Béla orvoskari dékán, Dr. Pekár Mihály orvoskari prodékán, Dr. Scipia-desz Elemér egy. tanár.

Római Gregorián Egyetem. Képviselő: Bus Jakab atya, a szegedi rendház és bölcsészeti főiskola rektora.

Madridi egyetem. Képviselő: Hillebránd Jenő egy. m. tanár, a M. N. Múzeum ig. öre.

Egri érseki jogliceum. Képviselője: Dr. Molnár Kálmán egyet. m. tanár.

Hódmezővásárhelyi ref. jogakadémia. Képviselői: Dr. Gergely György igazgató és egy tanár.

Sárospataki ref. jogakadémia. Képviselő: Dr. Buza László dékán.

Kecskeméti gr. Tisza István-kollegium és ref. jogakadémia. Képviselő: Dr. Kováts Andor igazgató.

Kisfaludy-társaság. Képviselő: Dr. Csengery János.

Erdélyi Irodalmi Társaság és a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond-társaság. Képviselő: Dr. Márki Sándor.

Budapesti állatorvosi főiskola. Képviselő: Dr. Gróh Gyula.

Országos menekültügyi hivatal. Képviselő: Dr. Horváth Emil báró.

Magyar történelmi társulat. Képviselő: Dr. Márki Sándor.

Magyar néprajzi társaság. Képviselő: Dr. Szalay József főkapitány, a Dugonics-társaság elnöke.

Népies irodalmi társaság. Képviselői: Dr. Sebess Dénes ny. államtitkár és Dr. Jancsó Benedek egyet. tanár.

Kir. Magy. Természettudományi Társulat. Képviselői: Dr. Entz Béla és Pekár Mihály.

Budai írók, tudósok és művészek Hollós Mátyás-társasága. Képviselő: Zseni József alelnök.

Szegedi kir. főigazgatóság. Képviselő: Prelogg József igazgató.

Szegedi zsidó nőegyesület. Képviselő: Kiss Mórné alelnök.

Lipótmezei állami elmeógyógyintézet. Képviselői: Dr. Oláh Gusztáv és Dr. Fabinyi Rudolf.

II. A következő törvényhatóságok:

Bácsbodrog vármegye. Képviselő: Dr. Türr Aladár tb. főügyész.

Csanád vármegye. Képviselők: Purly Emil főispán, Hervay István ny. alispán, Vajda Jenő főjegyző, Regdon Géza műszaki főtanácsos, Dr. Demkó Pál, Dr. Suhovics Ödön, Dr. Bán Zsigmond tvh. b. tagok.

Győr vármegye. Képviselő: Dr. Balogh Jenő ny. igazságügyminiszter.

Hódmezővásárhelyi törv. hat. képviselők: Dr. Csiky Lajos h. polgármester és Dr. Medvetzky Imre v. főjegyző.

Szentesi törv. hat. képviselő: Nagy Sándor alispán.

Torontál vármegye. Képviselők: Jankó Ágoston alispán, Ronay Endre tv. tag.

Zala vármegye közönsége. Képviselők: Dr. ifj. Tarányi Ferenc nemzetgy. képviselő, Bartos János, Dr. Farkas Tibor, Hajós Kálmán tvh. b. tagok.

Kecskemét város közönsége. Képviselők: Dr. Nyul Tóth Pál és Garzó Sándor tanácsnokok.

III. Egyes notabilitások:

József kir. herceg kíséretében: József Ferenc kir. herceg és Algya Sándor vezérkari ezredes. A kormányzó Ő Főméltóságának kíséretében: Bartha Richard kab. irodai főnök, Denk Gusztáv ezredes, Magasházy László őrnagy, Vitéz Siménfalvy Tihamér ezredes, Görgey György alezredes, Koós Miklós százados, Vetter Antal százados, Brunswick György százados, Morlin Adorján oszt. tanácsos, Vitéz Nagy Pál gyal. tábornok, Horánszky Gyula min. tan., Szvastics Imre ezredes. Továbbá: Ravasz László dunamelléki ref. püspök, Dr. Papp Antal h. államtitkár, Dr. Gopcsa László min. tanácsos, Dr. Horváth Emil államtitkár, Scherffel Aladár, Józán Miklós unit. esperes-püspöki vicarius, Zehery Lajos.

IV. Üdvözlétük kíséretében kimentették meg nem jelenhetésüket:

A baranyai, borsodi, budapesti, debreceni, győri, gyulai, hajdumegyei, hevesi, mosoni, somogyi, soproni, szabolcsi, szatmári, székesfehérvári, vasmegyei és zempléni törvényhatóságok; Sopron város közönsége, az Erdélyi Irodalmi Társaság s a keszthelyi gazdasági akadémia ifjúsága. Továbbá:

Dr. Boros György egyet. m. tanító, Csernoch János hercegprímás, Dr. Cholnoky Jenő ny. tanár, Dr. Concha Győző ny. tanár, Dr. Eisler Mátyás egyet. rk. tanár, Dr. Farkas Gyula ny. egyet. tanár, Dr. Fejér Lipót egyet. tanár, Dr. Ferenczi Zoltán könyvtárigazgató, Dr. Gohl Ödön múzeumi osztályigazgató, Dr. Gegeiy Sámuel egyet. rk. tanár, Dr. Grossmid Béni egyet. tanár, Hillebrand Jenő egy. m. tanár, Dr. Hubay Jenő zeneakad. tanár, Kállay Tibor p. ü. miniszter, Dr. Kenéz Béla egyet. tanár, Dr. Koch Antal ny. egyet. tanár, Dr. Klug Lipót

ny. egyet. tanár, id. Dr. Kolosváry Sándor ny. egyet. tanár, Dr. Lippay György főigazgató, Mailáth Gusztáv erdélyi püspök, Makay Béla h. államtitkár, Dr. Mészáros Károly min. tanácsos, Dr. Nagy Ferenc egyet. tanár, Dr. Navratil Ákos egyet. tanár, Dr. Plósz Sándor ny. igazságügyminiszter, Rakovszky Iván belügyminiszter, Gr. Teleki Pál egyet. tanár, Térffi Béla közlélelmezési miniszter, Br. Dr. Wlassics Gyula, a közig. bíróság elnöke, Zadravecz István püspök, Dr. Zolnai Gyula egyet. tanár.

V. Üdvözlétet küldtek továbbá: Borsod vármegye közönsége, Magyarhoni Földtani Társulat, Budapesti protestáns hallgatók, Dr. Buday Árpád, Dr. Kovács István, Dr. Roska Márton Kolozsvárról, Dr. Dános Árpád egy. m. tanár, Dr. Gopcsa László min. tanácsos, Dr. Grünbaum Izor (Mátészalka), Képzőművészeti főiskola (Budapest), A Magyar Nemzeti Szövetség Dunaföldvári Köre, Dr. Lázár Ernő ny. kir. ítélőtáblai bíró, Dr. Méhely Lajos egyet. tanár, Miskolczi jogakadémia, Orsz. Középiskolai Tanáregyesület, Pécsi püspöki jogakadémia tanári kara.

II.

Ünnepi díszközgyűlés 1922 június hó 29.-én.

Az ünnepség a Sz. Rókus-téri róm. kath. templomban, valamint a többi felekezetek templomaiban d. e. 10 órakor tartott hálaadó istentisztelettel kezdődött.

10 óra 45 perckor indult az ünnepi kocsisor az egyetem központi épületéhez a megállapított sorrendben.

11 órakor a Kormányzó úr Ö Főméltósága kíséretével együtt bevonult az Aulába s az ünnepi közgyűlés megkezdődött.

Az ünnepi közgyűlés lefolyása a következő volt:

I. A Rector elmondta a magyar Hiszekegyet.

II. A Rector megnyitotta az ünnepi ülést a következő beszéddel:

Főméltóságú Kormányzó Úr!

Az örökkévaló Istennek minden nekünk megadott kegyelméért hálánkat elmondva gyűltünk itt, a tudományok csarnokává felavatott e helyen össze, hogy egyetemünk 1872 május 29-én elhatározott megalapításának félszázados évfordulójáról megemlékezzünk s tanítói működése századik szemeszterének befejezése alkalmával gyászunkban is ünnepet üljünk.

A munka, amelyet az egyetem e félszázad alatt kifejtett, elvégzett, a nemzet céljait szolgálja elsősorban is hiven ahhoz, hogy a nemzet hívta ezt az egyetemet életre. S boldogok vagyunk, a munka jól végzésének tudatát adja nekünk annak látása, hogy a nemzet ezt az ünnepünket figyelmében részesíti, sajátjává is teszi és benne részt vesz.

A nemzetet megillető hódolattal és tisztelettel üdvözlöm Főméltóságodat, mint a letiport, de fejét magasra emelő, élni akaró nemzet első emberét, akit az elesett nemzet önmagához térítésének és talpraállításának munkájában szerzett elévülhetetlen nagy érdemek elismerésüül állított az államfői hatalom gyakorlására, önmagának élére.

Hálás lélekkel köszönöm Főméltóságodnak egyetemünk nevében, hogy míg egyrésztől magas megjelenésével egyetemünk ünnepét a nemzet ünnepnapjának jellegével felruházni kegyes, addig másrésztől a Főméltóságod legmagasabb védnöksége alatt először egyetemünkön végbemenő doktoravatás engedélyezésével és annak legmagasabb részvételével való megtartásával egyetemünket kegyesen kitüntetni méltóztatik.

Hódolatteljes tisztelettel esedezem Főméltóságodhoz: Méltóztassék ünnepi közgyűlésünk megtartását kegyesen megengedni.

Az engedély megadása után a Rector így folytatta beszédét:

Főméltóságú Kormányzó Úr!

Királyi Fenségek!

Mélyen tisztelt ünnepi Közgyűlés!

Bizonyára nemcsak magam vagyok, akinek szemébe ötlött, hogy ebben az évben több nemzeti intézményünk és társadalmi alakulat tekint félszázados multjára vissza. Közel fekszik a magyarázat, úgy vélem.

A mult század hetvenes éveinek az eleje volt ugyanis az az idő, amelyben az elnyomatásból újra életre ébredt nemzet sok okra visszavezethető elmaradottságának fölismerésével lázas sietséggel fogott duzzadó életerejének kifejtéséhez.

Ebbe az időbe esik egyetemünknek több évi fontolgatás és megszokott előkészítés után 1872-ben történt megalapítása és megnyitása is, kétségtelenül mulasztás helyrehozásaként és az Erdélyben akkor már több mint háromszáz év óta élő s egyszer már rövid életre is kelt kívánságnak az egy országgá is olvadt egy nemzet közakaratóból való teljesevésképen. Lehetett volna-e valakinek is ekkor rossz álomban fogant sejtése arról, hogy az erdélyi magyar egyetem balsorsa 50 éven belül harmadszor is betelik, amint történt az a Báthory István egyetemével 1603-ban és újra életre hivatván 1786-ban másodszor?!

De ne vágjunk történetet beszélve az események elé.

Csöndben, minden külső ünnepesség nélkül, — mint szegény ember gyermekéhez illik — kezdte meg pályafutását az akkor nagyon szegény nemzet új egyeteme. Rongyok között látta meg a napvilágot. S akik ellene voltak — és voltak ilyenek, mindig is vannak — annak, hogy abban az időben Magyarországon még egy tudományegyetem felállíttassék, profeciájuk beteljesedését látva önelégültséggel mutattak arra rá, hogy mindössze 269 beírt hallgatója volt az egyetemnek az első évben. Bizony a 21-ik tanévet is még csak 611 hallgatóval zárta le.

Aki azonban fontolóra veszi azt, hogy az egyetem folyton fejlődő intézmény, s míg fejlődésének azt a fokát el nem érte, hogy legalább annyi lehetőséget nyújtson tanítványainak az ismeretek megszerzésében, amennyit máshol megtalálhatnak, addig a versenyt nem bírja, addig felsőbb évfolyamokra különösen, még a közvetlen környezetben lakókból sem számíthat. Aki pedig még arra is ügyet vet, hogy az egyetem népessé válása nem a meglévő hallgatóságának elvonásával megy végbe, hanem életképes, termelő kulturmunkát végző egyetem teremti önmagának mintegy semmiből, addig felsőbb tudományos kiképzésre nem gondoló rétegeből a társadalomnak a maga hallgatóságát, az megérti azt is, hogy az csak hosszú évek munkája lehet.

Ki várna termést balgaság nélkül az éves csemetétől? És még mennyi más ok is játszik közre ennél! Az ifjú egyetem lelkes tanári gárdáját azonban nem kedvetlenítette el az, hogy az állam maga is inkább, mint nem, sorsára hagyni látszott az egyetemet, sem az, hogy a Hamupipőke szerepét kívánták neki juttatni, s csak másodrangú egyetemnek óhajtották tekinteni. Törhetetlen tetterővel, szorgalmas és kitartó állandó munkával építette a jövőre biztos állású alapfokozatát.

Heten még élnek az egyetemnek e nehéz munkáját végzett munkások közül. Ketten korábban már a budapesti egyetemre léptek át. Plósz Sándor a magyar törvényhozási jog és Concha Győző a politika tudományának e hazában megalapítói, s még ma is tanítói, Óvári Kelemen és Kolozsvári Sándor a régi magyar jogélet anyagának fáradhatatlan felkutatói és összegyűjtői, Csiky Viktor, Vály Gábor, Koch Antal, akik már törődött testtel visszavonultak a katedráról. Sajnáljuk, határtalanul sajnáljuk, hogy nem üdvözölhetjük őket most körünkben. Tudjuk, maguk írják Plósz, Concha, Óvári, Koch, Kolozsvári, utóbbi szomorúságunkra betegágyból, hogy meggyengült egészségi állapotuk

akadályozza őket az ünnepünkön való részvételen, amiről Concha írja: „Életem egyik szép álma volt, ha Isten erőben, egészségben megérem engedi a Ferencz József-Tudományegyetem 50 éves fennállásdt, ennek ünnepében résztvehetni.”

Jusson el hozzájuk a mi hálánk, megemlékezésünk és érezzék a szeretetet, amellyel nemes alakjukat körülvesszük e nevezetes évfordulón azért a munkáért, amit egyetemünk jóhírének megalapítása körül derekasan, férfiasan, erős hittel végeztek.

Akik pedig az alapító-munkások közül földöntúli jobb hazában örvendeznek végzett munkájuk sikerének, azoknak emlékezete legyen áldott! És mindazoknak is, akik később folytatták a jól elkezdett munkát, szól hálás köszönetünk és elismerésünk a szeretetért, amellyel Alma Materünkhöz ragaszkodtak és jóhíren dolgoztak. Ez a kitartó munka eredményezte, hogy amint az állam pénzügyi helyzete is javult és megkezdte egy negyedszázad talán kényszerű mulasztását pótolni, — amiben a főérdem dr. br. Wlassics Gyula Önegyméltóságát, ezen időkhöz (1895 január 15-től) a közoktatásügyek miniszterét illeti meg, aki az egyetem érdekében minden telhetőt megtett, amiért ezzel az alkalommal is elengedhetetlen kötelességünk hálánk és köszönetünk adóját Önegyméltósága iránt leróni — és amikor tehát a fölszerelés, a berendezés munkája megindult, fölépült az egyetem négy utcát határoló kétemeletes központi épülete, fölépültek a mintaszerű klinikák, a könyvtár épülete, amely párját egész Európában alig találta, s amelynek berendezését tanulmányozni külföldről is eljártak, a páratlan gonddal épült és berendezett zoológiai intézet stb. stb. és új tanszékek is állítottak: mindezzel vele járt az előadások számának félévenként 91-ről 250-re való emelkedése, s mindezek kapcsolatosan a hallgatók létszámának is oly nagymérvű szaporodását eredményezték, hogy az 1904—5. tanévtől kezdve a világháború kezdetéig lefolyt 10 tanévben ez a szám állandóan a két és fél ezer körül volt, s népesség tekintetében egyetemünk Európa egyetemeinek sorában előkelő helyre jutott.

És ha helyes az a megállapításom, hogy az igazi kulturmunkára képes egyetem teremti, növeli magának emelkedő számban a tudományra, ismeretekre szomjas ifjúságot: úgy a közel 3000 hallgató nemcsak egyszerűen szám, hanem fokmérője egyszersmind a kulturmunkának, amelyet ez a régi szép hazánk keleti határán épült egyetem — amelynek hallgatói között jelentékeny számban ott találtuk Felsőmagyarország

fiat csakúgy, mint a Dunántúlnak és a Délvidéknek gyermekeit le egészen Fiuméig — az elmúlt félszázad alatt végzett. Ne lásson ebben senki hivalkodást. Csak a számokat engedtem beszélni.

Nem feladatom most az elmúlt 50 év történetét, bár csak főbb vonásaiban is megrajzolni, még kevésbbé a jelentőségre rávilágítani, ami egyetemünknek a nemzet közművelődésének történetében osztályrészéül jutott. Végezzék el ezt mások, arra hivatottak. Ezek majd meg fognak emlékezni arról is, amit a román király mondott az egyetemünk helyén, félszázados munkánk minden gazdagságába beleült új egyetem megnyitásakor. „Itt ebben a városban — szólt — a tegnapi uralom alatt a magyar szellem erdélyi középpontja lett a volt magyar egyetem (és) minden más nemzeti érzülettel szemben egyesegyedül a magyar gondolat tüzhelye lett“.

Úgy gondolom m. t. ünnepi közgyűlés, hogy ami e nyilatkozatban van, — habár nem annak volt is szánva — egyetemünknek legnagyobb dicséréte és soha el nem halványodható büszkesége marad. Én csak azt állapítom meg jóleső örömmel, hogy a nemzet a maga rettenetes szerencsétlenségében is a föltámadásába vetett erős hittel, s a mult méltányoló megértésével megmentette magának egyetemünket, fényes bizonyítékát nyújtván ezzel egyik boldog emlékü tanáromnak, később tanártársamnak és rectorelődőmnek, Farkas Lajosnak, az egyetemünk alapító oklevelének kiadása alkalmával tartott ünnepi beszédében foglalt, s ma valóságos jóslatként hangzó megállapításának, hogy „Valahányszor a hont dülő véres harcok után a nemzet magához térhetett, s a romok felépítésébe kezdett, a haza erősegei közül az egyetemet soha ki nem feledé.“

Csak azt állapítom meg továbbá hálás lélekkel, hogy nemzet és társadalom szeretettel öleli magához egyetemünket fennállásának e félszázados ünnepén is.

Amikor ezért ünnepünkön való kegyes megjelenésükért Kormányzó Úr Öföméltóságának soha meg nem szünő ismétléssel, a királyi fenségeknek, a nemzetgyűlésnek, a királyi kormánynak, a testvéregyetemeknek és főiskoláknak, törvényhatóságainknak, tud. és irod. testületeknek és minden, ünnepünkre eljött kedves vendégünknek hálás köszönetet mondok: abban a hitben, hogy ezek a jubileumok a nemzeti élet új kezdetét jelentik, ami előbb-utóbb Kolozsvár felett is új kikeletet fog ébreszteni, ünnepi közgyűlésünket emelkedett lélekkel megnyitom.

III. Dr. Tóth Károly jogkari dékán a következő ünnepi beszédet tartotta:

*Főméltóságú Kormányzó Úr!
Királyi Fenségek!
Mélyen tisztelt ünnepi közgyűlés!*

Egyetemünknek az a régi hagyományos szokása, hogy az egyetem életének határköveit jelző ünnepélyeken a Rector után a Rector adó kar dékánja beszél, — kötelez engem most szólásra.

A szokás megszabja azt is, hogy ilyenkor a dékán, valamely nevezetes tudományos szakkérdésről tartson értekezést.

Legyen szabad nekem most a szokástól ezen vonatkozásban eltérni. Mentségemül a helyzet rendkívülisége szolgáljon. A nemzet ma élet-halál harcát vívja. A béke aláíratott, a küzdelem azonban nincs befejezve. A háború benn a lelkekben tovább dül, tovább folytatódik. Ebben a lelki atmoszférában, az egyetem életének ezen határvénél indokoltnak látszik olyan kérdéssről beszélni, amely egyrészt kapcsolatos a nemzet nagy küzdelmével, másrészt szoros vonatkozásban áll egyetemünk életével, mely annak legfontosabb mozzanata volt: itt, szinte az egész nemzet ítélőszéke előtt megvizsgálni egyetemünk magatartását a román megszálló hatalómmal szemben az egyetem erőszakos elvételekor.

Ez nem egyetemi kérdés. Általános nemzeti kérdés ez. A kérdés nem a múlté. A jelené is, a jövőé is. Probléma marad ez mindaddig, amíg meg nem történik az in integrum restitutio.

Azt mondtam: a lefolyt ötven év legfontosabb mozzanata volt ez a mi magatartásunk. Különösen hangzik ez a megállapítás a tudománynak ezen ünnepén annak az egyetemnek egyik képviselője részéről, amely egyetem 50 évi kemény tudományos munkával hirnevet szerzett a magyarságnak nemcsak a mi szűkebb hazánkban Erdélyben, de Európaszerte is. Am az egyetemek sehol és soha nem voltak merőben csak tudományos institutiók. Az egyetemek föladata ugyan elsősorban a tudomány művelésével szolgálni a hazát. De föladatuk szolgálni a hazát egész maguktartásával, életüknek minden mozzanatával. Az egyetemek mindenkor és mindenütt a nemzeti erők, képességek, a nemzeti eszménynek voltak legmagasabb megnyilvánulásai. Innen volt és van a nemzetiségi kisebbségek makacs törekvése: egyetemet bizfositari maguknak. Hogy mindez a

magyar egyetemekre különösképpen áll, az természetes következménye helyzetünknek, következménye annak, hogy a mi egész életünk ezer éven át nem volt más, mint szakadatlan kisebbségi küzdelem nemzeti kulturánkért, önállóságunkért, szabadságunkért.

És mit mondjak Erdély egyeteméről?

Mi ott, a messze keleten, a Szamos partján sziklavára voltunk a magyarságnak. Letéteményesei a magyar nemzeti eszmének, erőnek, úralomra termettségnek: a nemzeti géniusznak.

Ötven év küzdelmében megacélozva állottunk őrt a háború fergetegében. Képviseltük ott a bizalmat, a törhetetlen hitet a nemzet jövőjében. Az elszánt akaratot kitarítani a győzelemig. Képviseltük sokszor belső kételyek között, aggódó lélekkel, de mindig azzal a tudattal, hogy ha nem győzünk, végünk van, mert darabokra szednek szét bennünket.

És egyszer csak az események szörnyű kegyetlenséggel kirántották hitünk alól az alapot.

Jött a katasztrófa.

Künn összeomlott a front. Bennt a magyar televényben, — nem, — nem a magyar televényben, fönn a bűnös városban föllobbant a tűz. A mocsárgáz fejlesztette tűz és végig perzselte a magyar rónaságot.

Szomorú idők következtek az egyetemre is. Az októberi forradalom kormánya elrendelte, hogy az egyetem alapítójának, I. Ferencz József király Ófelségének neve töröltessék az egyetem címéből és pecséteiről. Arcképe távolíttassék el. Az ország cimerében a szent korona takartassék el. Mintha el lehetne azt takarni. A tanárok előre fölhatalmaztattak, hogy a román hűségesséket a hűtlenség bűne nélkül letegyék. Fölszólíttattak a szakszervezetekbe való belépésre. Az egyetem tanárai ezt mind visszautasították.

A kolozsvári egyetem még mindig állott szilárdan, rendületlenül. Hirdette a rettentő változandóságban, hogy a tudomány örök és a nemzet élete is örök.

Ekkor jött az utolsó ökölcsepás. Jöttek a románok. Jöttek a csapatok. Eleinte kevesen, bátortalanul. Majd mind nagyobb tömegekben, ellenállásra sehol nem találva. És karácsony estéjén Kolozsvár városa Clujjá változott. Ekkor jöttek az üldözések. A túsok kijelölése. Jöttek a hadi sarcok. Jött a szenvedés. A nyomorúság.

Május 10-én jött a parancs a cluji praefecturától a Rector Magnificushoz. A román kultuszminiszter parancsa:

harmadnap reggelén meg fog jelenni az egyetemen az aulában a miniszter kiküldötte és átveszi az egyetem fölött az impériumot. Átadandók az egyetem összes helyiségei, felszerelése, berendezései, a könyvtárak, szemináriumok, intézetek, klinikák. (Mind, mind, amit a magyar kultúra, a magyar tudomány, a magyar akarat és kitartás 50 év alatt összehordott.)

Az egyetem tanárai egyenként felszólítandók az eskü letételére. Aki az esküt leteszi, marad. De a tanügy érdekében maradhat őszig az is, aki az esküt le nem teszi. Azonban csak román imperium alatt működhetik. — Ez volt a román parancs. És elkövetkezett a harmadik nap, 1919 május 12-ike.

Az egyetemet román katonaság vette körül. És jött a román államtitkár kíséretével. Fogadta a Tanács élén az ősz Rector, dr. Schneller István. Átadta az egyetem választát, mely így szólott:

Mi a magyar állam iránt tett hűségünkhez hívek maradjunk. Ahhoz törhetetlenül ragaszkodunk. A nagyszabedű román kormányzó tanácsot el nem ismerjük. A román impérium ellen tiltakozunk. Az egyetemet, annak berendezéseit, felszereléseit át nem adjuk.

Az egyetem tanárai egyenként megkérdetettek. A román hűségeskü letenni közülük egy sem hajlandó. Az eskü letétele nélkül a tanügy, az ifjúság érdekében igen is hajlandók a tanárok tovább szolgálni, de csak ha a tanszabadság, az egyetem szabadsága, önkormányzata és ezzel az egyetem fölött a magyar impérium továbbra is fennmarad.

Erre következett: a román impérium proclamálása. Az egyetem azonnali erőszakos elvétele. A tanárok eltávolítása. Az ifjúság a tanév befejezése, vizsgáinak letétele előtt tanácstalanul tolongott a folyosókon. Az újonnan megválasztott rector, dr. Kolosváry Bálint beszélt nekik, beszélt kitartásról, beszélt hazafiságról, beszélt a jobb jövőről, beszélt könnyek között. Beszéde zokogásba fullt. És könnyekkel telt meg az ifjak szeme, elfehéredtek az arcok, megremegtek az ajkak, ökölbe szorultak a kezek.

Tanárok és ifjúság némán, lehajtott fővel távozott. Az egyetem üresen maradt.

Minden elvégeztetett.

Mélyen üsztelt ünnepi közgyűlés!

Kolosváry Bálintnak ez a beszéde akkor elhangzott.

Az egyetemnek ez a demonstrációja, ez a passzív rezisztenciája végbement.

Kolosváry Bálintot ezért a beszédéért hadbírótság elé állították, hűtlenség és hazaárulás címén.

Az egyetem tanáiraire jött az üldöztetés. Jöttek a megpróbáltatások. Jött a nyomorúság. Lakásaikból kivették. Kenyerüktől megfosztattak.

És most itt állunk a nemzet ítélőszéke előtt lehajtott fővel és fölvetjük a kérdést, — vállalva a felelősséget: helyesen cselekedtünk-e, mikor azt tettük, amit cselekedtünk?

Hallottunk sokszor kemény vádakat. Elismerem, jólüszemű vádakat. Azt mondták: Lelkiismeretlenség volt Erdély ellentállását a végsőkig fokozni. Annyi jó, derék, magyar hivatalnok családot nyomorba dönteni. Üdvösebb lett volna megtartani minden pozíciót. Beilleszkedve, belülről védeni meg a magyarság érdekeit. Így a magyarság Erdélyben vezetés nélkül maradt. Felörlődik, szétporlad és megsemmisül. Így ha fölvirradna is egykor a hajnal, nem lesz ott magyarság, melyre kisüthetne a nap.

Minél inkább távolodunk az eseményektől, annál inkább kétségtelenné válik, hogy mi igen is helyesen cselekedtünk.

1919 május havában ugyanis Erdélyben a helyzet ez volt:

Erdély magyar terület. Trianon aláírva még nincs. A hatalmat a nagyszebeni kormányzó tanács, — egy forradalmi alakulat tartja kézben.

Kivülről jönnek a kedvező hírek. Angol, francia, bukaresti hírek. Jönnek a térképek: csak a brassói szöveget vesz el. Minden más megmarad. És jönnek a hírek innen Szegedről is. A magyar kormánytól. Azoktól, kik a nemzetnek ma is vezérei: még nincs minden veszve. Kitartani! És hogy nekik igazuk volt, mutatja Nitti könyve és minden más, ami azóta történt és amiből nyilvánvaló, hogy ha nincs, vagy hamarabb véget ér a bolsevizmus, ha nincs további román invázió, akkor a nemzetnek ez a szörnyű összeomlása elmarad. Ez alapokon a reményt, az önbizalmat, — kételkedésben a lelkierőt főleg az egyetem, annak tanárai, közülök is a legelső vonalban Réz Mihály tartotta fenn. De tartottuk mind, akik ennek az esztelen békének lehetetlenségében hittünk.

Hozzájárult ehhez az a ténylegesség, hogy ekkor az egyetemen kívül a románok már minden állami hivatalt kézbe vettek. A tisztviselőket elbocsájtották. Ezek már hónapok óta nyomo-

rogtak. Csak az egyetem állott még sértetlenül. Ehhez nem mer-tek nyúlni.

Kérdezem már most: ebben a helyzetben, amikor egész Erdélynek figyelő, reménykedő, kétségbeesett, könnyes tekintete, a hónapok óta nyomorgó köztisztviselők könnyekkel telt szeme az egyetem felé volt fordítva, várta, nézte, leste, mit tesz az egyetem, melynek eddig semmi bántódása nem volt, következetes marad-e önmagához, amikor róla, tanárainak existenciájáról van szó, — kérdezem: lehetett-e ebben a helyzetben tisztességes embernek máskép cselekedni?

De föl merem vetni a kérdést: lehetett-e máskép határozni, ha merőben a politikai bölcsesség serpenyőjén mérjük is le az eseményeket?

A mi mostani helyzetünk, mélyen tisztelt ünnepi közgyűlés, sokban hasonlatos az abszolutizmus korszakához.

Akkor is: nem egy hatalom ereje, hanem a nagyhatalmaknak reánk kedvezőtlen csoportosulása okozta vesztünket. A fönnmaradás és a tisztességes fölemelkedés eszköze akkor is a passzivitás volt. Akkor sem kellett más, mint a nagyhatalmaknak új, reánk kedvező átcsoportosulása, az erőviszonyok eltolódása és megjött a föltámadás.

Igy van most is. És így lesz most is.

Mi maroknyi magyar nép, porszem vagyunk a nagyhatalmak erőviszonyaihoz képest. Sorsunk ezért a külső erők mikénti összetételétől függ. Kicsiségünk baj esetén fogalmilag involválja a passzivitást. De bármi picike pont vagyunk is mi, mégis olyan kemény kvarckristály vagyunk, melyet, miként a mult mutatja, egykönnyen összemorzsolni nem lehet és amelyre a nagy világnak szüksége van.

Hogy az aktivitás viszont mit ér, megmutatták az eddigi események. Az aktivisták jóhiszeműségét, hazafiságát kétségbe vonni nem lehet. A tények azonban a következők:

A tisztviselők egyrésze időközben letette a román esküt. Állásából ennek dacára elmozdított. Akik meghagyattak: alárendelt pozícióban vergődnek.

A politikai aktivitás sem hozta meg a várt eredményeket. Csak arra volt jó, hogy kifelé dokumentáltassék a magyarság belenyugvása. A kisebbségek védelmét előbbre nem vitte. Ezt biztosítani csak egy földi hatalom lesz képes és ez mi magunk vagyunk.

Hogy a passzivitás álláspontja szenvedéssel, kinnal és gyötrellemmel jár, igaz. A magyarságra azonban most a szenvedések ideje következett. A passzivitás, az azzal járó könnyek, gyötrelmek és megaláztatások az az erkölcsi erő, melyből Magyarország újból megszületni fog. Amely erkölcsi fundamentumhoz hogy egy alapkövet ennek az egyetemnek is alkalma volt letenni, ez örök dicsőségünk nekünk és ezért örökké üdjük Istenünket!

Így a sokat szenvedett, sokat hányattatott, megcsúfolt, büjdosó egyetem — minden kincsétől megfosztva bár, de tisztán, fehéren, mocsoktalanul áll most itt a nemzet előtt.

Ez a mai jubileumi ünnepély indító okaiban, hatásaiban, egész lényegében ugyanaz, ami volt a mi most vázolt magatartásunk.

Valamint ott, úgy itt is — nem félve senkitől, nem félve semmitől — hitvallást teszünk, hogy mi igenis bízunk ennek a nemzetnek a jövőjében.

Azok közül a válaszok közül, melyeket meghívó leveleinkre a külföldi egyetemektől kaptunk, egy volt az, amely különösképpen megfogta az én lelkemet. A giesseni egyetem válasza ez. A nagy germán szellem szólal meg benne. Azt írják nekünk: biztosan hisszük, hogy nektek csak a székhelyetek változott, a lelketek nem. Hogy éppen olyan erősek és megfélemlíthetetlenek vagytok, mint voltatok.

Mi azt üzenjük ebben az ünnepélyes pillanatban a giesseni egyetemnek: hogy nem fog bennünk csalatkozni.

Mi itt a nagy magyar síkság kellős közepén élő tilalomia vagyunk. Mi a Nagy Magyar Alöld nyugalmát állandóan fölverő, az egeket ostromló sikoltás vagyunk. Mi bele zúgjuk a fergegbe, bele a sötét magyar éjszakába: hogy mi ebbe bele nem nyugszunk, míg tovább dolgozunk törhetetlenül a nemzet jövőjéért. Mi élni akarunk!

A Tisza partján van egy fehér szobor. Gyászfátyol takarja homlokát. Ez a fehér szobor: mi vagyunk.

És amit mi hirdetünk, természet törvénye az.

Mi hirdetjük azt, hogy nem lehet emberi akarattal, földi erővel elsöpörni a Kárpátok hegykoszorúját; nem lehet háromfelé vágni a magyar Tiszát, nem lehet 20 millió ember lelkéből kiölni a hazaszeretetet!

Befejezem beszédemet. Gróf Széchenyi István mondása jut ebben a nevezetes pillanatban eszembe. Széchenyi azt írja

valahol: „A magyar egy gyermek nép. Most semmi. De minden lehet, mert lelki és testi erő rejtezik fiatal keblében. Minden lehet, ha át akarja látni, hogy semmi. Csak két ellensége van: az Előítélet és az Elbizottság.” Ezt mondja Széchenyi.

Az Előítélet . . . a nyomában felfakadó gyűlölet, visszavonás, a nemzet erőinek szembeállítás, osztályoknak, felekezeteknek egymás ellen uszítása.

És az Elbizottság . . . az erők túlbecsülése, kockára tétele a nemzet érdekeinek, kockára tétele annak a kevésnek is, ami még megmaradt.

Ez a kettő az, amitől Széchenyi óvta nemzetét.

Ez a kettő az, ami most is a végveszély felé sodor. Pedig nem volna szabad Trianont felejtetni. Ott minden elveszett. A szuverénitás is. Ott mindenről le kellett mondani.

Mégis . . . nem mondtunk le egyről: a hitről a jobb jövő iránt. És nem vett el egy, amivel ezt a hitet megvalósíthatjuk: a magyar ifjúság. Ez megmaradt a maga érintetlen, ideális magyar lelkével, mindent áttörő akaratával.

Azt kérem ebben az ünnepélyes pillanatban a Mindenható Istentől: erősítse minden magyar ifjú lelkét túl és innen a vonalakon. Töltse meg Széchenyi szellemével, hogy meg tudja teremteni ennek a darabokra tépett társadalomnak egységét, tudja az erőviszonyokat helyesen mérlegelni, tudjon erős akaratú vární, — vární, — vární! De tudjon majd, ha elkövetkezik az idő: cselekedni is.

Álljon minden magyar ifjú szilárdan és tántoríthatatlanul a mögött a férfiú mögött, akit ezekben a nehéz időkben a Gondviselés adott nekünk, akiben ma Széchenyi idézett mondása personifikálva van, aki képviseli az egységet és a komoly megfontolást: álljon egy emberként, mert ez a nemzet érdeke, Magyarország kormányzója mögött.

IV. Kovács Gábor orvostanhallgató az egyetemi ifjúság nevében mondott beszédet.

V. Dr. Csengery János, bölcsészeti dékán elmondta ünnepi költeményét, mely így hangzik:

ÜNNEPI KÖLTEMÉNY.

Félszázad év mesgyéjéhez jutottunk:

Talán egy kissé megpihenhetünk,

S míg folytathatók munkás, földi útunk,

Megülhetjük ma hálaiünnepünk.

Hála s dicséret a Mindenhatónak,
 Ki nem hagyott el sorsunk éjjelén,
 Kezei véstől, pusztulástul óvtak
 S fenntartott a hit, szeretet, remény.

Ha ott derült vón föl reánk ez ünnep,
 Hol bölcsöd ringott, Alma Materünk,
 Mily büszkeség dagasztaná szívünket,
 Nézvén a multba andalgó szemünk!
 Látnók, a küzdés hogy nem volt hiába:
 Termő a föld, mit munkánk bévetett
 S fennen ragyog a tudomány világa
 A Szamos-parti kis Athén felett.

Oh kis Athénünk! Kincses, szép Kolozsvár!
 S te, tudomány megszentelt csarnoka,
 Mi lett belőled, oh hová jutottál?
 Mily bának és gyásznak levél oka!
 Oh jaj, ki hitte volna, hogy tebenned
 Nyomunkban egykor idegen tapos,
 El kell a multad, tenmagad feledned
 S magyar könyütől árad a Szamos?!

Ki hitte volna, hogy bolygunk hazátlan',
 Mint mindenből kitisztott koldusok,
 Otthont keresve megszükkült határban,
 Földönfutó, régi kolónusok?
 Hogy kedvesjinktől így el kell szakadnunk,
 Kik élnek és kiket föld hantja nyom?
 S mit ott szerettünk, amiért rajongtunk,
 Gúnyt űz belőle törpe epigon?

Te tudod, Isten, mért sujtál a földre;
 Büntetsz, mint rég', választott népedet.
 De nem hagyhatsz el minket mindörökre,
 Te nem veszed le rólunk szent kezed.
 Oly rég' vezeklünk, és két szent királyunk,
 Szűz Patronánk és szent Erzsébetünk
 Kiengesztelnek, hisszük azt, irántunk:
 Irgalmad újra megszerzik nekünk.

Érezzük is már kegyelmed irántunk:
 Adtál minékünk itt új hajlokat.
 Új oltárán felszítva régi lángunk
 Eszményeinkért új hévvel lobog.
 Sokat vesztenk, de elhoztuk hitünket,
 Lelkünk bizalma nem rendüle meg,
 Nem foszthatá ki a balsors szívünket:
 Él benne munkás hazaszeretet!

Miénk a munka, ám Tiéd az áldás:
 Áldásod add munkánkra, jó Urunk!
 Hasson füledbe a mélyből kiáltás:
 Segíts! Nélküled végleg elbukunk.
 Az I g a z s á g n a k napját Völderítve,
 M a g a d dicsőítsd bennünk, Istenünk!
 Hallgass hozzád könyörgő hiveidre:
 Szabad hazánk' oh add vissza nekünk!

VI. Üdvözlő beszédekét mondtak:

1. A magyar nemzetgyűlés nevében Dr. Kószó István belügyi államtitkár, nemzetgyűlési képviselő:

Mélyen tisztelt kir. Fenségek!
 Méltóságos Rector Magnificus és tudományegyetemi
 Tanári Kar!

Csonka hazánknak építő munkában fáradozó nemzetgyűlése nevében hozom annak megbízásából azon üdvözlőt, mely kettős érzéssel tölt el bennünket: az öröm és fájdalom érzésével. Az előbbivel azért, mert 50 éves eredményes munkában eltöltött évfordulóját ünnepelheti a Ferencz József-tudományegyetem; az utóbbival azért, mert nem a székhelyén, Erdély bérces vidékén, hanem az Alföld volt metropolisában s most hazánk határvárosában kellett a felsőtudományok tárházának félszázados ünnepét ülni.

Talán Istennek különös jóakaratói rendelése az, hogy a székely törhetetlen magyarérzésével átítatott ifjúságot a legveszedelmesebb végvárba hozta a kolozsvári egyetem. Talán azért, hogy innen ellenségeink kettős határáról kelet és dél felé hirdesse a magyar faj irredentizmusát és lobogtassa a léleknek szent tüzeit, melyben eggyé olvad a megszállott területen lakó véreink aggódó vágyakozása és fiatalságunk erős akarata; melyeknek gyümölcse lesz a lélekben és erkölcsökben megtisztultan keresztény, nemzeti érzésekben phönixként újjá született integer Magyarország.

A kolozsvári és most már szegedi tudományegyetemet a nemzetgyűlés azért állította ide erre a frontra, mert a déli és keleti határon szükségessé vált védelmet székely lélekkel ez tudja legjobban és leghatályosabban offenzívába vinni.

A magyar nemzetgyűlés arra kéri a Ferencz József-tudományegyetemet: a magyar nemzeti érzés fejlesztésével és a tudomány hatalmával segítsen keresztény nemzeti alapon új,

integer és igazi Magyarországot megalkotni. Akkor lesz igazi magyar ünnep!

2. A m. kir. kormány nevében Dr. Tóth Lajos m. kir. vallás- és közoktatásügyi h. államtitkár üdvözölte az egyetemet, kifejezve a kultuskormány elismerését a multakért és biztosítva az egyetemet a kormány áldozatra kész támogatásáról a jövőben is.

3. A M. Tud. Akadémia, a Sz. István-Akadémia, a M. Történelmi Társulat, a Kisfaludy-Társaság, az Erdélyi Irodalmi Társaság és a Kemény Zsigmond-Társaság nevében Dr. Márki Sándor:

A M. T. Akadémia, a Szent István-Akadémia, a M. Történelmi Társulat és — átruházott megbízással — a Kisfaludy-Társaság, az Erdélyi Irodalmi Társaság és a Kemény Zsigmond-Társaság nevében köszöntöm az egyetemet, amelynek tanárai közül hetven a mienk is, az Akadémiáé: 27 már csak áldott emlékezetével, 43 azonban mostan is tartó tudományos munkásságával. Az elhunytak nagy része oly földben pihen, amelynek aranya, sója, termése, adója most másoké: de a föld mélyéből, a koporsóból is kitörő szellem örökre a mienk s napként heviti azt a földet. Az élők itt Szegeden, a régi lángnál gyűjtöttek új szövétneket, amely megvilágítja a hozzájuk és eszményeikhez vezető utat. Emlékezve régiekről: ha Isten velünk, ki ellenünk? Borúra derű következik. Isten, aki az egyetemet megtartotta, áldja meg azt és új székhelyét, Szegedet!

4. A Pázmány Péter Tudományegyetem nevében Kenyeres Balázs, a Ferencz József tud. egyetem volt tanára mondott nagyhatású üdvözlő beszédet.

5. A József-műegyetem nevében Zelovich Kornél rector:

Főméltóságú Kormányzó Úr!

Fenséges kir. herceg!

Rector Magnifice!

A képviselőháznak 1870 április 7-iki ülésén terjesztette be Eötvös József kultuszminiszter a József-műegyetem újjászervezésére s egyidejűleg a kolozsvári egyetem felállítására vonatkozó törvényjavaslatokat.

A kir. József-műegyetem, mint egyetem, eszerint — amint egy hónappal ezelőtt tartott jubiláris közgyűlésünkön találóan

állapította meg a Ferencz József-tudományegyetem mélyen tisztelt rectora — ikertestvére a kolozsvári, ma szegedi tudományegyetemnek.

Az ikertestvérnek szivélyes üdvözlését tolmácsolom a Ferencz József-tudományegyetem mai jubiláris ünnepélyén.

A kir. József-műegyetem a technikai főiskolák közül ma a határon álló őrszem a nyugat és kelet között, s ezért van ma még fokozottabb jelentősége. Szakasztott ugyanaz a helyzete a Ferencz József-tudományegyetemnek is itt új otthonában.

Ez a magas szintájon álló univerzitás a régi otthonnak a Szamos menti Athén nevet kölcsönözte.

Kiüzetésével kincses Kolozsvár elvesztette legértékesebb kincsét — ma már nincs Szamos-menti Athén.

Hat hetes kurzuson kiképezett ú. n. egyetemi tanárokkal vezetett intézet még balkáni légkörben s balkáni erkölcsök között sem lehet univerzitás.

A Ferencz József-tudományegyetem innen a határszélről bevilágít régi területére s a tudomány fáklyáját magasan lobogtatva magnetikus erővel vonzza ide az elszakadt magyarságot.

Ezt a szellemi kapcsolatot nem lehet meglazítani.

Azok a hullámok, amelyek a volt Szamos-menti Athénből jöve Szeged alatt a szőke Tiszában elvonulnak, beszélhetnek arról a mély fájdalomról, amely a régi otthont eltölti, hogy hírneves univerzitásától megfosztották.

Szeged város legszebbik terét, a Széchenyi-teret disziti a legnagyobb magyar leghűségesebb munkatársának, Vásárhelyi Pálnak, a lánglelkű magyar mérnöknek szobra.

Ez a néma szobor beszédes tanúsága annak, hogy a törhetetlen hazafiúi érzet, az erős meggyőződés, a kitartó energia nagy tudással párosulva a lehetetlennek látszót is lehetségessé teszi.

Vásárhelyi megfékezte a fékezhetetlennek látszó Tiszát.

A Ferencz József-tudományegyetem ötvenesztendősen hatalmas szellemi tőkéje s törhetetlen energiája rövidesen meg fogja valósítani a ma még kilátástalannak látszót is.

Az ikertestvér jól tudja, hogy mihamarabb megéri azt az egy napot, melyhez hasonlót „nem szülnek évek, századok“, amikor az „életnek rozsdája: gond, kétség — bánat egy se bánt.“

Tiszta szivből kívánja, hogy mihamarabb „táruljon fel az

áldozóknak ama szent csarnok kapuja' s zengjen föl „a győzelmű ének: halleluja, halleluja.“

A Ferencz József-tudományegyetem virágozzék megint!

6. A gr. Tisza István Tudományegyetem nevében Sass Béla rector:

Főméltóságú Kormányzó Úr!

Királyi Fenségek!

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!

Méltóságos Rector Úr!

Tekintetes Egyetemi Tanács!

A debreczeni magyar királyi Tisza István-tudományegyetem tanácsa nevében igaz tisztelettel, testvéri szeretettel és a legbensőbb örömmel üdvözlöm a m. kir. Ferencz József-tudományegyetemet ötvenéves jubileumán. Üdvözlöm annak a mély-séges lelki összhangnak élénk tudatával, amelyben megdicsőült jó királyunk I. Ferencz József, a nagy Tisza Kálmán és nemzetünknek halhatatlan vértanúja: gróf Tisza István elválhatlanul egybe voltak forrva, hogy fönséges triászuk hatalmas oszlopként emelhesse az új Magyarország büszke palotáját. Ezt a palotát ádáz végzetünk vaskeze romokká tördelé ugyan, de az elköltözöttek szelleme ma is áldólag lebeg ott a Ferencz József- és Tisza István-egyetemek fölött, hogy tiszta honszerellemmel töltsé el porba süjtött, megtörött lelkünket s rendíthetetlenül odaszegezzen minden magyar szívet a szellemerkölcsi világ magasztos eszméinek és kincseinek bensőbb birodalmához, honnan édes enyhületnek jótékony harmata áramlik alá a sivár valóra. Igen, — ezt a felbonthatatlan szent kapcsolatot akarták megteremteni a mi áldott emlékü hőszeink az új egyetemekkel s ma még sokkalta mélyebben érezzük mint eddig, hogy csakis ez ragadhat ki bennünket nyomasztó jelenünk borús éjjeléből és csakis ez kalauzolhat át egy jobb jövőndő rózsaujjú hajnalának kies tájaira.

A közös eszményekből fakadó szellemi solidaritas érzetét meleg szívvvel tolmácsolom Méltóságok előtt, akik kincses Kolozsvárnak legdrágább kincseit szerencsésen megmentették a magyar hazának, mert elhozták magukkal ide dicső múltjok emlékeit, a tudománynak hódító hatalmát s feltámadásunknak éltető és tápláló reményét. Azokkal a romolhatatlan szellemi és erkölcsi javakkal, amelyeknek Önök oly avatott letéteményesei, Kárpátoktól az Adriáig, a dévényi szirtektől a székely hava-

sokig mindent, de mindent visszavívhatunk, ami most, ideig-
 óráig, elveszettnek látszik. És a magyar tudományosságunk
 ebben a honfoglaló fényes diadalmenetében, élőkön I. Ferencz
 Józseffel, Önök vannak hivatva vezetni bennünket, mi pedig,
 a Tisza István hófehér lobogója alatt, tántoríthatlanul követjük
 Önöket.

Adjon Isten Méltóságoknak a letűnt félszázadnál is ragyo-
 göbb jövődőt, adjon erőt a magyar hazának és gróf Tisza
 Lajos városának, hogy méltóképpen fölvertezhessék Önöket
 hódító útjokra! A magyar honszerelem tündöklő sarkcsillaga
 pedig öltöztesse valami szentséges sóvárgás bűvös erejének
 sugárözönébe egyetemök tantestületét és ifjúságát egyaránt,
 míg csak vissza nem szállottak bérces hazájokba, — hogy ott-
 hon aztán örökkévaló kiengesztelődés-dicskoszorúja fonódjék
 most tövisektől vérző halántékuk köré!! A magyar királyi
 Ferencz József-tudományegyetem éljen és viruljon időtlen
 időkig!!!

7. Az Erzsébet Tudományegyetem és a Term.-Tud. Tár-
 sulat nevében Dr. Entz Béla:

Főméltóságú Kormányzó Úr!

Királyi Fenségek!

Domine Magnifice Rector!

Tekintetes Egyetemi Tanács!

A m. kir. Erzsébet Tudományegyetem nevében testvéri
 szeretettel köszöntöm a m. kir. Ferencz József-Tudományegye-
 tetemet fennállásának ötvenedik évfordulóján. A sors nem engedte
 meg, hogy ez ünnepséget az egyetem székhelyén, Hollós Mátyás
 városában üljük meg. A végzet a Ferencz József-egyetemet is,
 úgy mint az Erzsébet Tudományegyetemet, vándorlásra kény-
 szerítette. A két sorsüldözött egyetem az ország szívében egy-
 másra talált s egy ideig együtt folytatta azt a feladatot, melyet
 a nemzet bizalma reá bízott, majd a törvényhozás bölcsessége
 új őrhelyet jelölt ki számunkra a déli végeken. Elváltunk, de
 egyik maradtunk az igazságba vetett hitünkben, a tudományért
 és kulturáért való lelkesedésünkben és a magyar haza szerete-
 tében. Folytassa a Ferencz József-Tudományegyetem világszerte
 ismert tudományos munkáját új őrhelyén ugyanazzal a sikerrel,
 mint azt Hazánk keleti végén teljesítette, mert valamennyien
 át vagyunk hatva attól a meggyőződéstől, hogy lesz még fel-
 támadás.

8. Az egyetemi közgazdasági kar nevében Dr. Kuncz Ödön:

Rector Magnifice!

A fiatal budapesti kir. egyetemi közgazdaságtudományi Kar megilletődve járul a fennállásának ötvenedik évét ünneplő kolozsvári Ferencz József-Tudományegyetem elé. A mai generációnak, úgy látszik, az a sorsa, hogy minden örömebe ürömcsepp vegyüljön, mindenütt tátongó sebeket, letört reményeket és derékba szakadt törekvéseket találjon. A száműzetés keserősége könnytől fátyolosná teszi ezt a mai örömnünnepet is. A kolozsvári Ferencz József Tud.egyetemnek az a tette azonban, hogy ünnepel, itt van, elhozta magával mindazt, ami benne érték, tartalom és erő, mint az üldözött ősnépek a kőkalitkába zárt tüzet; megfosztva minden tudományos eszközétől, mégis magasan tudja lobogtatni a tiszta tudományosság világító fáklyáját, — olyan tény, amely a nemzet szebb és jobb jövőjébe vetett hitünket sziklaszilárdáá erősíti. Mert az az energia, amely kulturát teremt, összemérhetetlenül fontosabb, mint maga a kultúra. És amíg ennek a porba alázott országnak olyan fiai vannak, mint a Ferencz József Tud.-egyetem nemes zászlótartói és olyan megértő és áldozatkész városai vannak, mint a hajlékot adó Szeged városa, amely az árvizveszedelem rombolásai után megmutatta, hogy mi az az igazi építő munka, — addig nincsen helye a kishitűségnek, a beletörődésnek, a megalkuvásnak és a lemondásnak. Hálával és tisztelettel köszönjük a jubiláló egyetemnek ezt a felemelő és magasztos tanulságot és tiszta szívből kívánunk neki kitartást és sok sikert az előtte álló nehéz feladatok elvégzésében.

9. Az állatorvosi főiskola nevében Dr. Gróh Gyula:

A m. kir. Állatorvosi Főiskola üdvözlétét hoztam a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetemnek, melyet a mindnyájunkat ért közös veszedelem hajlékától megfosztott. Nem hoztam vig szavakat, mert nincsen olyan szó és beszéd, mely egyetlen magyar embert is megvigasztalhatna ezért a veszteségért. De üzenetül hoztam azt, hogy mindannyiunkban él a hit és remény, hogy egyetemünk száműzetése véget fog érni s hogy azok a nagyszerű szellemi kincsek, melyeket épségben megmentettek, s amelyek most a nemesen vendégszerető Szeged városában termik pompás gyümölcsceiket, visszakerülnek eredeti termőhelyükre. Ezt az üzenetet hoztam.

10. A selmechányai bányászati főiskola nevében Dr. Vitális István:

A m. kir. bányászati és erdészeti főiskola szives üdvözetét tolmácsolom. A több mint 150 éves selmechányai műszaki főiskola köszönti Sopronból az 50 éves kolozsvári tudományegyetemet Szegeden. Milyen különös, érthetetlen helyzet: a kolozsvári egyetemet Szegeden üdvözli a pozsonyi egyetem Pécsről és a selmeci főiskola Sopronból! Nevezzünk-e vagy sirjunk? Azt mondják: a magyar sirva vigad! . . . Most vigadva sirhatunk! Vigadunk, hogy a m. kir. Ferencz József-tudományegyetem megérte fennállásának ötvéneves jubileumát; sirhatunk, hogy elragadták tőlünk a magyar kultúra végvárai közül keleten Kolozsvárt, északon Selmechányát, nyugaton Pozsonyt . . . De lesz még ünnep a világon . . . „A magyar név megint szép lesz, Méltó régi nagy híréhez!” . . . Hiszen a talajt elvehették a periferiák kultúráinak gyökérszála alól, de az ősi kultúrtörzsek megmaradtak s mint a jerikói rózsa a sivatag felől tovább gördültek a termő, magyar föld felé s új állomáshelyeiken: Szegeden, Pécsen, Sopronban gyökeret verve új ágakat hajtanak, melyek addig terebélyesednek, míg újból összefonódhatnak a Kárpátok koszorújával. Gaudeamus igitur! Itt a buzdító példa: Szeged a pusztító ár után szebb lett, mint volt; hisszük és szilárdan valljuk, hogy a magyar kultúra is egyre hatalmasabb, egyre hódítóbb lesz. A magyarok Istene segítse a kir. Ferencz József-tudományegyetemet továbbra is ebben a nemes kulturmunkában!

11. A m. kir. földtani intézet és társulat nevében Dr. Szentpétery Zsigmond:

Tekintetes Egyetemi Tanács! A budapesti magyar királyi Földtani Intézet és a Magyarhoni Földtani Társulat nevében üdvözlöm az 50 éves múlttra visszatekintő Magyar Királyi Ferencz József-Tudományegyetemet, amely, mint a természet-tudományi igazságoknak mindenkori zászlóvivője, hosszú működése alatt a kiváló geologusoknak egész sorát nevelte, akik Egyetemünknek messze földön, joggal mondhatom, világszerte hírnevet és dicsőséget szereztek. A nevezett intézet és társulat nevében kívánunk az ünnepet ülő egyetemnek további működéséhez is — jó szerencsét.

12. A budai írók, tudósok és művészek Hollós Mátyás-társaságának nevében Zseni József:

*Méltóságos Egyetemi Rector Úr!
Nagytudományi Tanári Kar!*

A nemzeti irodalmat, tudományt és művészetet Magyarország fő- és székvárosának nagy történelmi múltú budai részén a dicsőséges emlékü Mátyás király fennkölt szellemében művelni törekvő Hollós Mátyás-Társaság a magyar lélek legnemesebb érzelmével vesz részt Erdély tudományokat kedvelő nagy fejedelme, Báthory István által 1579-ben megalapozott és sok százados viszontagságok után 1872-ik évben a magyar törvényhozók bölcsességéből az összes tudományzakkal kibővített és 1881-ben az akkor uralkodott apostoli királyról elnevezett Ferencz József-Tudományegyetem ötvenéves fennállásának ma végbemenő nemzeti ünnepén.

A Hollós Mátyás-Társaság is hálás emlékezettel kíván áldozni az első alapítók, a későbbi fenntartók, valamint a tudományokat e főiskolán századokon keresztül művelő tanárok heradhatatlan érdemeinek.

Fájdalom, hogy e fölötti örömrzésünket a nemzeti bánat láttyola takarja, mert a kolozsvári Alma Mater több századon keresztül terebélyes törzssé fejlődött fáját kitépte a durva erőszak az emberi művelődés megcsúfolására s megrabolva gyümölcsseitől, sok kincsétől, mint az üldözött próféta elmenekülni volt kénytelen a Tisza menti metropolisba. Hála kormányzatunk bölcs intézkedésének és Szeged szabad királyi város közönsége áldozatkészségének, a Ferencz József-Tudományegyetem most új hajlékot kapott.

Mi is rendületlen hittel bízunk az isteni Gondviselésben és az örök igazságban, hogy a kolozsvári Alma Mater kitépott törzse a nagy magyar alföld buja talajában még mélyebben ható gyökeket ver s újra hajtó koronája befogadja a délvidéknek nemzeti művelődésre szomjazó népességét. Engedje megérnünk a magyarok Istene, hogy ebből a kényszerült átültetésből dicsőséggel kerüljön vissza az őstalajba, életképes sarjakat hagyva maga után.

Ebben a reményben kívánunk áldást a Ferencz József-Egyetem nemzeti hivatására.

Budapest, 1922 június hó 28.-án.

*Hazaftas üdvözlettel maradunk
a Hollós Mátyás-Társaság nevében*

Zseni József, alelnök.

Dr. Morvay Győző, elnök.

13. A menekült főiskolai ifjúság nevében:

1872.

Kolozsvár Visszavár.

1922.

Mi a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületeinek Országos Szövetsége nevében a kolozsvári Ferencz József-Tudományegyetem 50 éves fennállásának ünnepélyén letesszük az emlékezés lépcsőjére kétezer székely ifjú lélek mécsvilágát.

Legyen most még csak árnyékoslató ez a fény, lesz idő, hogy őrtüzek fognak belőle kigyúlni és igazságosztó máglyává nő ez a láng.

A kolozsvári egyetem a mienk. A kolozsvári egyetem mi vagyunk. Ezt az egyetemet mi építettük és minket épített ez az egyetem.

Háborús esztendőök küzdelmeiben, elnyomatás és száműzés terhei hordozásában adatott át nekünk nagyapánktól, apánktól ez az egyetem.

Mi a harmadik generáció, Erdély földjéről tépett gyökerű fának immár idegenben, de megfogant hajtásai e komoly ünnepi órán hitet teszünk.

Fogadjuk, hogy a kolozsvári egyetemnek: Erdély kulturájának címerét, melyet az idegenek helyéről kifordítottak, vérrel és aggyal helyére visszaemeljük.

Hogy szabad székely, saját tulajdonképen fegyverére és pajzsára a mi fiainknak adhassuk át.

Budapest, 1922 május 29.

Jankó András
Debreceni Szeffe-elnök

Incze Antal
Szegedi Szeffe-elnök.

Csanády György
Budapesti Szeffe-elnök.

Pálffy Antal
Soproni Szeffe-elnök.

Radnóti István
Keszthelyi Szeffe-elnök.

VII. A Rector következőleg válaszolt az elhangzott üdvözlésekre:

Mélyen tisztelt Uraim!
Kedves Kartársak!

Meghatottan mondok hálás köszönetet egyetemünk nevében az elhangzott s minket igen megtisztelő, kedves s nekünk jóleső üdvözlésekért.

Köszönjük a Nemzetgyűlésnek a biztató ígéretet, a m. kir. kormánynak eddigi munkánk és a haza javát keresett szolgálataink meleg elismerését és háláját, testvéregyetemeink és főiskoláink megjelenését és testvéri üdvözlését, a tudományos Akadémia és más tudományos s irodalmi társulatok meleg érzésből fakadt üdvözlését — nemkülönben azokat a minden szónál szebben beszélő áldozatokat, amelyeket a szeged-csongrádi takarékpénztár, Dr. Báró Gerliczy Felix, a svéd matematikusok, Findly Lajos, Dr. Findly Gábor, Dr. Herrmann Antal és Dr. Lázár Ernő egyetemünk tudományos munkájának előmozdítására hoztak.

Azok az üdvözlések, amelyekkel a világ minden részéből testvéreink, az egyetemek és főiskolák e nevezetes évforduló alkalmából megtiszteltek, ékes hirdetői annak az igazságunknak, hogy ez az egyetem ötven éves, hogy ez nem szünt meg, hogy ezt el nem vehette semmi idegen hatalom; hogy ez a magyar kulturának immár kipróbált fegyverhordozója és hirdetik másfelől azt is, hogy újra bekapcsolódtunk abba a szellemi közösségbe, amelyet a tudományegyetemek az emberiség fejlődésének vezetésére alkotnak. Ez jubileumunk egyik legnagyobb értéke a magunk és a magyar tudományos világ szempontjából.

És méltóztassanak elnézni, ha a hála és köszönet érzésével eltelt lelkemből nem folynak ennek megfelelően bőségesen ékes szavai a köszönetnek, mint a megdagadt folyóból a felhúzott zsilipen az árnak csak kis mennyisége futhat le.

Vagy mint aki dús virágú réten halad át, ahol száz marokkal sem győzne eleget tépni és csak egy keze van hozzá. Legyenek üdvözölve és fogadják szíves megemlékezésükért legmélyebb köszönetünket, amit méltóan úgy igyekszünk kifejezni, ha serényen folytatjuk az eddigi szellemben és irányban a mi tudományos és hazafias érzéstől áthatott munkánkat.

És különösen köszönöm a mi kedves ifjúságunknak, multbelinek és jelenbelinek, velünk jötteknek és itt közénk állottaknak ragaszkodásukat, az Alma Materhez való szeretetüket.

Az ifjúság volt egyetemünknek minden időben első gondja, szemefénye. S az ifjúság viszont soha sem feledte el, hogy mivel tartozik az Alma Maternek. Így lehetett zavartalan igaz egység Egyetemünk.

A ragaszkodás, aminek gyökere a megértésben van, amit az egyetem első hallgatói óta egészen a mai napig minden nap ismétlődőleg boldogan tapasztalunk, legnagyobb büszkesége

egyetemünk tanári karának és diadala a szellemnek, amely itt honos.

Ennek a kölcsönös megértésnek boldog jegyében indul Alma Materünk a második félévszázadnak s hisszük, hogy ez végig is fogja kísérsni.

Mindenkinek egyenként és összesen az érzésekért és ékes szavakért s a nemes elhatározásból fakadt cselekedetükért legyen hála és köszönet.

VIII. A Rector bejelentette a kormányzó úr Ófömméltóságának Budapesten f. é. június 23-ikán kelt magas elhatározását a „Sub auspiciis Gubernatoris“ doctoravatás életbeléptetéséről s fölhívta az érdekelt dékánokat, hogy a mai promotio sub auspiciis Gubernatoris ügyét előterjesszék.

IX. Dr. Tóth Károly jogikari dékán e tárgyban a következő jelentést tette:

A vezetésem alatti kar „sub auspiciis Gubernatoris“ doctorrá avatásra első helyre ifj. kövesdi Boér Elek államtudorjelöltet, második helyre pedig Diószeghy István államtudorjelöltet határozta el javaslatba hozni.

I. Ifj. kövesdi Boér Elek, id. Boér Elek egyetemi nyilv. r. tanár és léczfalvi Gyárfás Rózsa 1898 szept. 13-ikán Kolozsvárt született gyermeke, ref. vallású és jelenleg a budapesti keresk. és iparkamara s. fogalmazója. Középkoláit a kolozsvári ref. collégiumban végezte és minden tárgyból és mind a nyolc évben jeles eredményt mutatott, iskolai jutalmazásban részesült. Érettségijét minden tárgyból jeles eredménnyel tette le. Egyetemi tanulmányait egyetemünkön és Debrecenben végezte, alapvizsgáit egyhangú kitüntetéssel állotta ki. Egyetemünkön nyerte el végbizonyítványát, szigorlatait kitüntetéssel tette le, Doktori értekezését „A valutáris válság és vámpolitikánk“ címmel nyújtotta be s azt a szakbíráló tanárok mint értékes komoly dolgozatot fogadták el. Érettségi vizsgája letétele után önként katonai szolgálatra jelentkezett és szolgált 1918. év végén történt leszereléséig. Szolgálati idejét, a kiképzési időt leszámítva, az orosz harctéren töltötte. Tulajdonosa a Károly csapatkeresztnek, a bronz és kis ezüst vitézségi éremnek. Tartalékos hadnagya a volt cs. és kir. 16-ik huszárezrednek.

Tekintettel arra, hogy folyamodó édes atyja, dr. kövesdi Boér Elek Karunknak ny. r. tanára és a hazai jogtudományi irodalomnak érdemes munkása, ki a közügyek terén tett kiváló szolgálataival nagy érdemeket szerzett, mely körülmény a sub auspiciis Regis promotio tárgyában kiadott szabályzat értelmében a magas egyetemi kitüntetésnek adományozásánál figyelembe veendő, a jog- és államtudományi kar ifj. kövesdi Boér Elek államtudorjelöltet a legmelegebben és a legelső helyen hozza javaslatba a tek. Tanácsnak „sub auspiciis Gubernatoris“ leendő államtudományi doctorrá avatásra.

II. Diószeghy István Budapesten 1894 okt. 24-én született, róm. kath. vallású, atyja Diószeghy Gábor dr. kir. curiai bíró. Középkoláit a zilahf ref. collégiumban 1912-ben végezte és ugyanott tette le érettségi vizsgálatát

is. Úgy érettségije, mint I—VIII. gimn. osztályból való bizonyítványai minden tárgyból jeles minősítésűek. Egyetemi tanulmányait a budapesti egyetemen kezdte meg, majd a kolozsvári egyetemen folytatta és végezte be. Itt nyert absolutoriumot, állandóan kitűnő szorgalmat és kitűnő, jeles, igen jó előmenetelt tanúsított. Alapvizsgáit kitüntetéssel állotta ki. Első jogtudományi szigorlatát kitüntetéssel tette le; ezután áttért a politikai tárgyú kiegészítő szigorlatokra s azokat egyhangúlag kitűnőnek minősített sikerrel tette le. A közbejött világháború miatt egyetemi tanulmányait az 1914/15. tanév végén félbeszakította és ettől kezdve a háború végéig katonai szolgálatot teljesített állandó arcvonalbeli beosztásban, mint a volt cs. és kir. 13. huszárezred hadnagya. Tulajdonosa a bronz vitézségi éremnek (kétszeresen), a Károly csapatkeresztnek, a II. oszt. ezüst vitézségi éremnek és a legfelső dicséret elismerésnek (Signum laudis). Erdélyből való kényszerátvándorlása után a nemzeti hadsereg kötelékében a békeszerződés aláírásáig mint a dunántúli 2. sz. huszárezred hadnagya teljesített szolgálatot.

A felavatási szabályzat értelmében folyamodó előnyére veendő figyelembe, hogy atyja az igazságügy szolgálatában érdemes múlttal rendelkező kir. curiai bíró, ki a háború kitörésekor 54 éves korában önként vonult be katonai szolgálatra és az egész háborút egyhuzamban, rajvonalbeli szolgálatban töltötte és számos kitüntetésben részesült.

Folyamodó doctori értekezését a i. semesterben „A határfáradság tanának kifejlődése” címmel nyújtotta be karunkhoz és azt a szakbírók tanárok, mint a szokásos értekezések színvonalát jóval felülhaladót, dicsérettel fogadták el.

Ezekre való tekintettel karunk nevezettet, mint teljesen érdemest, második helyre sorozottan szintén meleg pártolással javasolja „sub auspiciis Gubernatoris” államtudományi doctorrá leendő avatásra.

X. Dr. Riesz Frigyes, a math.-természettud. kar dékánja a következő jelentést tette:

Ifj. Dudich Endre, id. Dr. Dudits Endre nagysallói körorvos fia 1895-ben Nagysallón született. Közéiskoláit az esztergomi róm. kath. főgymnasiunban mindvégig jeles eredménnyel elvégezvén, az 1913/14. tanévtől kezdve részben mint a báró Eötvös József Collegium tagja, részben a budapesti m. kir. Tudományegyetem filozófiai facultásán, részben Egyetemünk matematikai és természettudományi facultásán végezte tanulmányait. 1915. év május hó 15-től a háború végéig katonai szolgálatot teljesített, egyszer megsebesült és legfelsőbb elismerésben is részesült. 1919-ben mint közéiskolai tanár a Magyar Nemzeti Múzeumhoz osztatott be szolgálattételre. Doctori értekezését „Adatok a bogarak hangadó szerveinek ismeretéhez” címen 1920. évi június havában adta be. A bírálók figyelemmel arra, hogy vizsgálatait minden irányítás nélkül, teljesen önállóan végezte, hogy eredményei irányító hatással lesznek a tárgykör további fejlődésére és végül, hogy dolgozata három elismert zoológus kedvező bírálata alapján a m. kir. Természettudományi Társulat Bugát-díját nyerte el, „summa cum laude” elfogadásra ajánlotta.

Szóbeli szig. vizsgálatát ugyancsak 1920. évi június hó 30.-án „summa cum laude” eredménnyel tette le.

Mindezek alapján Dudich Endre „sub auspiciis Regis“ doctorrá való felavatását kérte és Karunk Őt 1920. nov. 17.-én tartott III. rendes ülésében az egyetem Tanácsának ezen kitüntetésre ajánlotta.

Egyetemünk Tanácsa tekintettel egyúttal arra is, hogy a folyamodó édes atyja a közegészségügy terén körorvosi minőségben évek hosszú során át kifejtett buzgó és hasznos szolgálatai révén tiszteletreméltó érdemeket szerzett, — ifj. Dudich Endrét „Sub auspiciis Gubernatoris“ doctorrá avatásra első helyen hozta javaslatba a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak. Ő Nagyméltósága 80165. sz. a. rendeletével értesítette az Egyetemi Tanácsot, hogy fölterjesztésére a kormányzó úr Ő Főméltósága megengedte, hogy ifj. Dudich Endre az 1921/2-ik tanévre vonatkozólag sub auspiciis Gubernatoris doctorrá avattassék.

XI. A Rector felszólítására a jelöltek elmondták köszönetüket, azután felolvasták doctori értekezésüket.

XII. Az értekezések felolvasása után végbement az ünnepies doctoravatás.

XIII. A sub auspiciis Gubernatoris felavatott új doctorokhoz *Horthy Miklós* kormányzó úr Őfőméltósága a következő beszédet intézte:

A haza érdekeinek előmozdítását látom abban is, hogy az ifjúságot képességeik különös kifejtésére buzdítsuk.

Ez a körülmény és a hagyományok tisztelete vezettek engem akkor, amidőn a régi Promotio sub auspiciis Regis intézményt a mostani helyzetnek megfelelőleg a pártfogásom alatti doctorrá avatás alakjában újra életre keltettem.

E gyűrűkkel, melyeket az ünnepélyes avatás jelképéül most Önöknek átadok, véssék emlékezetükbe az azokkal járó kötelességeket is.

A haza iránti különös ragaszkodás, az iránta való kötelességek fokozottabb teljesítése, a minden téren való példaadó magatartás azok a feladatok, melyek a kiválasztott tudományágak beható művelésén kívül még Önökre várnak.

A gyűrűk komor vas anyaga, mely megfelel az ország mai nehéz helyzetének, emlékeztesse Önöket mindenkor a haza iránti eme komoly feladataik teljesítésére.

XIV. A Rector szerencsekívánatát tolmácsolta a felavatott doctoroknak és újlag megköszönte a Kormányzó úr kegyességét.

XV. A Rector ismertette a József kir. herceg tiszteletbeli doctorrá avatásának történetét s fölkérte Dr. Veszprémy Dezsőt, az orvosi kar dékánját előterjesztésének megtételére. Dr. Veszprémy Dezső a következő előterjesztést tette:

Egyetemünk orvostudományi kara 1918. évi május 31.-én tartott IX. rendes ülésében egyhangú határozattal és lelkesedéssel fogadta el dr. Rigler Gusztáv és dr. Hevesi Imre ny. r. tanári tagoknak azt az indítványát, hogy József királyi főherceg Őfenségét a katonai egészségügy és az életmentés terén szerzett elévülhetetlen érdemeiért karunk első tiszteletbeli doctorává választja.

Miután karunknak ez a határozata minden fórumon elfogadtatott és Őcsászári és királyi apostoli Felsége 1918. év június 21.-én kelt legfelsőbb elhatározásával ehhez legkegyelmesebben hozzájárulni méltóztatott, tisztelettel kérem a tek. egyetemi Tanácsot, méltóztatassék József főherceg Őkirályi Fenségét az orvostudományok tiszteletbeli doctorává avatni.

XVI. József kir. herceg Őfensége letette a doctori fogadalmat.

XVII. A Rector a fogadalom letétele után fölhívta az orvosi kar dékánját, hogy Őfenségét tiszteletbeli doctorrá avassa.

XVIII. Dr. Veszprémy Dezső orvoscari dékán doctorrá avatta Őfenségét. Ezután a Rector és a dékánok leszálltak az emelvényről s a kir. herceget doctorrá fogadták. Visszatérve helyükre, a Rector a következő beszéd kíséretében nyújtotta át a díszdoctori oklevelet:

Királyi Fenség!

Mély tisztelettel üdvözlöm Fenségedet egyetemünk honoris causa doktorainak sorában, amelyet olyan nevek is ékesítenek, mint Fenséged boldog emlékü édes atyjának dicső neve, ki a tudománynak nemcsak lelkes barátja, de igaz művelője is volt.

Elkésve nyújtjuk át Fenségednek a doctori oklevelet azoknak a nagy érdemeknek elismerése és tőlünk telő méltánylása jeléül, amelyeket a honvédelem s az emberi életmentés terén Fenséged vezivatarok között a nemzet hálájától kísértén szerzett meg s amelyek még a háború folyamán vezették egyetemünk orvosi karát abban az elhatározásában, amellyel Fenségedet elsőül választotta honoris causa doctorává.

De ha rajtunk kívül fekvő okokból csak ma róhatjuk le a ránk várt kedves kötelességet, tesszük azt ma annál bensőségesebb örömmel, mert jubiláris ünnepünk fényé ezzel is nagyobb.

Amidőn mély tisztelettel arra kérem Fenségedet, hogy ezt az oklevelet kegyesen elfogadni méltóztassék, kívánom Istentől, hogy Fenséged, a magyar nemzettel érzésben, gondolkozásban, a haza szeretetében egybeforrt dicső ivadéka a nagy Nádornak; Fenséged, a bálványozásig szeretett s a tudományokat kedvelő édes atyának méltó fia; Fenséged, a magyar hősiességnek és a magyar hősöknek ékes tollú rajzolója, öröklött és szerzett gazdag érényeknek gyakorlója sokáig lehessen az isteni kegyelem erejéből istápoló ékessége a magyar tudománynak, büszkesége egyetemünknek, dicsősége szeretett hazánknak!

Öfensége következőleg válaszolt:

Főméltóságú Kormányzó! Rector Magnifice!

A mai lélekemelő ünnep azon időket juttatja eszembe, midőn több mint egy évig vezettem Erdély védelmét; és hála hős csapataimnak, hála Erdély magyarságának, mely lelkes támogatásban részesített — intelligentia és nép egyaránt — és a nélkülözésekben, a türésben szintén hős volt és élén a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetemmel a hazafiságban oly nagy volt, hogy mint sziklára rájuk támaszkodhatva, nehéz föladatomat sikerrel be is fejeztem: hős csapataim az egyesült ellenségnek minden támadását kiverték hazánk szent határaiból.

Sajgó szívvel gondolok e nagy időkre, midőn megmutatta a magyar nemzet, a magyar nép, hogy mi a valódi, az önzetlen hazafiság, hazaszeretet és hősiesség. Bajtársaim százezreinek kicsordult vére pedig kiírthatatlanul szívembe égette azon szilárd meggyőződést és tudatot, hogy boldog és nagy lesz még a magyar nemzet és szeretett hazánk.

Higyjék el, hogy szívemnek minden dobbanása ezentúl is csak imádott magyar hazámat és szeretett magyar testvéreimet fogja szolgálni, bármit is hozzon a jövő.

Ha a csatákban és kórházakbun vérző sebekkel borított, szenvedő bajtársaimat istápoltam; ha a halál nehéz órájában szeretettel mellettük állottam: úgy azzal csak múlhatatlan hálámnak nagyon picinke jelét adtam; ha emberéletem mentettem, azt a testvéri szeretet sugallotta és azon bámulat, mellyel hazánk vértanúi iránt viseltetem, kiknek sorsát megoszthatni leghőbb vágyam volt.

És ime a m. kir. Ferencz József-tudományegyetem orvosi karának honoris causa doctorává avatott engem.

Fogadják ezen engem végtelenül megható, megtisztelő és

megörvendezettető kitüntetésért hálás lelkem mélyéből fakadó legforróbb köszönetemet.

A Mindenható adja, hogy mielőbb megünnepelhessük szeretett hazánk föltámadásának boldog óráját: adja, hogy a m. kir. Ferencz József-tudományegyetem ötven éves hagyományaiba mielőbb visszatérhessen és egyike azon sziklapilléreknek legyen, melyekre szegény szétmarcangolt hazánkat újra fölépíthetjük.

Ezeket teljes erőmből tetteleg és erkölcsileg előmozdítani, az egyetemet törekvéseiben munkámmal elősegíteni és vele együtt hazafias és tudományos céljainak eléréséért küzdeni: hazafiúi szent kötelességemnek vallom.

Fogadják ismételt hálatelt köszönetemet és azon hő kívánságom kifejezését, hogy az egyetem és lelkes ifjúsága mielőbb közös szent célunk dicső beteljesedését láthassa.

XIX. A Rector bejelentette, hogy a jog- és államtudományi, a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi s a matematika-természettudományi karok dékánjai honoris causa doctorok creálására vonatkozó javaslatokat tettek, s fölkéri őket előterjesztésük felolvasására.

A nevezett karok dékánjai a következőkben tették meg előterjesztésüket:

Dr. Tóth Károly jogikari dékán előterjesztése:

A vezetésem alatti karhoz f. é. június hó 7.-én dr. Menyhárth Gáspár és dr. Tóth Károly ny. r. tanárok aláírásával javaslat érkezett be aziránt, hogy bethleni Bethlen István grófort, Magyarország miniszterelnökét a magyar kultúra emelése, a tudományok istápolása és különösen egyetemünk megmentése körül szerzett kiváló érdemei elismeréséül a kar az államtudományok honoris causa doctorává válassza.

Ugyancsak f. é. június hó 17.-én a kar itt élő tagjainak aláírásával javaslat adatott be aziránt, hogy Somogyi Szilveszter doctort, Szeged sz. kir. város polgármesterét a népjóléti és kulturális intézmények fejlesztése, de különösen Egyetemünk fönntartása és Szegedre helyezése körül kifejtett különös érdemei elismeréséül a kar szintén válassza az államtudományok honoris causa doctorává.

A kar V-ik rendkívüli ülésén, mérlegelve és méltányolva a javaslatok indokolását, az említett javaslatokat egyhangúlag a magáévá tette s határozatilag kimondotta, hogy bethleni

Bethlen István grótot és Somogyi Szilveszter doctort a kar díszdoctoraivá kívánja avatni.

Ennek a határozatnak végrehajtásaképen 719/1921—22. jogikari szám alatt felterjesztést intéztem a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrhoz aziránt, hogy karunk ezen határozatát jóváhagyni és legmagasabb helyről az ezen felavatáshoz való hozzájárulást kieszközölni kegyeskedjék. A nagyméltóságú Miniszter úr a f. é. június hó 24.-én 80.161. és 80.163. sz. a. kelt leíratával közölte karunkkal, hogy a Kormányzó úr Ő Főméltósága f. é. június hó 20.-án kelt magas elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy bethleni Bethlen István gróf és Somogyi Szilveszter doctor az államtudományok honoris causa doctoraivá avattassanak.

Ennélfogva van szerencsém a tekintetes Tanácsot tisztelettel felkérni, hogy nevezettek az egyetem jubiláris ünnepélye keretében az államtudományok honoris causa doctoraivá felavatni szíveskedjék.

Dr. Csengery János bölcsészeti dékán előterjesztése:

Egyetemünk bölcs., nyelv- és tört.-tudományi karának f. évi márc. hó 30.-án tartott IX. rendes ülésében dr. Schneller István, dr. Csengery János, dr. Bartók György, dr. Erdélyi László, dr. Schmidt Henrik, dr. Hornyánszky Gyula, dr. Dézsi Lajos, dr. Horger Antal ny. r. tanárok azzal az indítvánnyal fordultak a karhoz, hogy Dohnányi Ernő zeneakadémiai tanárt a külföldön is elismert, hírneves zeneszerzőt és művészt tiszteleti doctorrá válassza.

Az indítványt karunk f. é. márc. hó 31.-én tartott IX. rendes ülésében egyhangúlag elfogadta és a Nagymélt. V. K. M. úrhoz 1922/394. bksz. alatt felterjesztette.

A V. K. M. Úr Ő Nagyméltósága f. é. június hó 24.-én 80164. sz. a. arról értesítette egyetemünk Tanácsát, hogy a Kormányzó Úr Ő Főméltósága Budapesten f. é. június hó 20.-án kelt magas elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy a Ferencz József-Tudományegyetem Tanácsa Dohnányi Ernő országos zeneművészeti tanárt a hazai zeneművészet terén és a hazafias célok lelkes és önzetlen támogatásával szerzett érdemeinek elismeréséül tiszteletbeli bölcsészettudományi doctorrá avassa és részére a tiszteletbeli doctori oklevelet kiszolgálhassa.

Ezeknek alapján kérem a tek. egyet. Tanácsot, méltóztatassék Dohnányi Ernő zeneakadémiai tanár Urat a bölcsészettudományok tiszteletbeli doctorává avatni.

Dr. Riesz Frigyes math.-term. tud. kari dékán előterjesztése:

A vezetésem alatt álló karhoz folyó évi május hó 18.-án dr. Apáthy István és dr. Győrffy István ny. r. tanárok aláírásával javaslat érkezett be aziránt, hogy Scherffel Aladár botanikust a botanikai tudományok műveléseért a bölcsészettudományok honoris causa doctorává avassa.

Továbbá folyó évi június hó 1.-én dr. Riesz Frigyes és dr. Pogány Béla ny. r. tanárok aláírásával javaslat adatott be aziránt, hogy dr. Tóth Lajos h. államtitkárt „Egyetemünk fennmaradása és elhelyezése körül szerzett érdemei elismeréséül“ a kar szintén avassa a bölcsészettudományok honoris causa doctorává.

A kar IV-ik rendkívüli ülésén, mérlegelve és méltányolva a javaslatok indokolását, az említett javaslatokat egyhangúlag a magáévé tette s határozatilag kimondotta, hogy dr. Tóth Lajost és Scherffel Aladárt a kar díszdoctorává kívánja avatni.

Ennek a határozatnak végrehajtásaképen 509. és 510. 1921/22. kari számok alatt felterjesztést intéztem a Nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úrhoz aziránt, hogy karunk ezen határozatát jóváhagyni és a legmagasabb helyről az ezen felavatáshoz való hozzájárulást kieszközölni kegyeskedjék.

A Nagyméltóságú Miniszter Úr f. évi június hó 24.-én 80.163/922. szám alatt kelt leiratával közölte karunkkal, hogy a Kormányzó Úr Ó Főméltósága f. évi június hó 20.-án kelt magas elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy dr. Tóth Lajos h. államtitkár és Scherffel Aladár a bölcsészettudományok honoris causa doctorává avattassanak.

Ennélfogva van szerencsém a tekintetes Tanácsot felkérni, hogy nevezettek az egyetem jubiláris ünnepélye keretében a bölcsészettudományok honoris causa doctoraivá felavatni szíveskedjék.

XX. A Rector a karok sorrendjében fölkérte a dékánokat, hogy Gr. Bethlen István miniszterelnök úr önmagyméltóságát és Dr. Somogyi Szilveszter polgármester urat az államtudományok, Dohnányi Ernő zeneművészeti főiskolai tanár urat, Dr. Tóth Lajos h. államtitkár urat és Scherffel Aladár urat a bölcsészettudományok tiszteletbeli doctoraivá avassák.

XXI. Ennek megtörténtével a tanács a felavatottakat tiszteletbeli doctorokká fogadta.

XXII. A Rector üdvözölte az új tiszteletbeli doctorokat és a következő beszéd kíséretében nyújtotta át nekik a doctori oklevelet:

*Nagyméltóságú és méltóságos
honoris causa doctor Urak!*

Abban a külsőségben, hogy az egyetem tanácsa a doctori kézfogás aktusára az emelvényről lelépett s maga járult az ő honoris causa doctorai elé, jelképét kívánta adni annak, hogy amit érdemek elismerésüül legnagyobbat adhat, azt a tiszteletnek kifejezhető mélységével adja.

Fogadják h. c. doctor Urak mindezt oly szívesen, mint amely bensőséges örömmel mi ezt a tudományok ezen ötvenéves egyetemének akár megmentése, fennmaradása, fenntartása, fejlesztése s így közvetve a tudomány istápolása, akár pedig a tudomány művelése és fejlesztése körül közvetlenül is szerzett igaz érdemek elismerése, szeretetteljes hálánk és köszönetünk jeléül Önöknek nyújtjuk.

Minden, ami a tudomány céljait szolgálja, a nemzet ügyét viszi előbbre s mindenki, aki e cél szolgálatában áll, nemzetének javára áldoz a hazafiság oltárán. Mert amiként intézményeiben él a nemzet, azonképen azok fenntartásán, előbbre vitelén való munkálkodás az igaz hazafiság fokmérője.

Egyetemünk által a nemzet mond Önöknek köszönetet az eddigiekért.

S amidőn kérem, hogy ennek jeléül a doctori oklevelet elfogadni méltóztassanak, kérem Istent, hogy hosszúra nyúló boldog élet folyamán sokasodó érdem szerzésére nyújtson alkalmat Önöknek szeretett hazánk, nemzetünk javára és dicsőségére! Éljenek!

XXIII. A honoris causa doctorok nevében gróf Bethlen István mondott magasan szárnyaló, lelkes köszönetet.

XXIV. A Rector a következő beszéddel zárta be az ünnepi közgyűlést:

*Főméltóságú Kormányzó Úr!
Királyi Fenségek!
Mélyen tisztelt ünnepi Közgyűlés!*

Ez az ünnepi közgyűlés egyszersmind tanévi közgyűlés is. Ehhez képest a tanévzáró közgyűlés tárgyaként tisztelettel van szerencsém bejelenteni azt, hogy a Várnay Dezső úr által kitű-

zött 1000 K. orvoskari jutalomdíjat az orvostudományi kar dr. Jeney Endrének ítélte oda, „Egy paratyphos járvány tanul-ságai“ című dolgozatával tanúsított tudományos munkássága elismeréséül.

S most már ezek után jubiláris közgyűlésünknek végéhez is értünk. Visszaélnék hosszasan igénybe vett jószágos türel-mükkel, ha lekötelező figyelmüket még továbbra is fárasztani kívánám.

Azért hát csak soha el nem múló hálánkról és köszöne-tünkről biztosítva Kormányzó Úr Ófőméltóságát jószágos ke-gyéért és megköszönve a nemzetgyűlésnek, a kir. Fenségeknek, a Miniszterelnök úrnak és mindenkinek a kedves és lekötelező figyelmet, amivel megjelenésük által minket megtisztelni méltóztattak, ünnepi közgyűlésünket azzal a szívünkben előtörő kiáltással zárom: éljen és virágozzék drága hazánk, éljen a Kormányzó Úr Ófőméltósága!

XXV. A himnusz elhangzása után az ünneplő közönség szétoszlott.

* * *

D. u. 2 órakor a Tisza-szálló dísztermében ünnepi ebéd volt, melyen Dr. Menyhárh Gáspár rector mondott lelkes fel-köszöntőt Horthy Miklós kormányzóra.

Délután 4 órakor a Városház dísztermében megalakult az Egyetem Barátainak Köre, melyen a megválasztott ügyvezető elnök, Dr. Menyhárh Gáspár fejtette ki a Kör célját. Dr. Ravasz László püspök pedig elragadó ékesszólással méltatta a Ferencz József Tudományegyetem érdemeit és jelentőségét. Dr. Somogyi Szilveszter polgármester bejelentette, hogy Szeged városa 200.000 koronával belép az alapító tagok sorába. Főtitkárnak Dr. Schmidt Henriket választotta meg az alakuló közgyűlés.

Délután a Demke épületében levő egyetemi internátus felavató ünnepségén megjelent a Kormányzó Úr Ófőméltósága és megengedte, hogy az intézet az ő nevét viselje. Azután József kir. herceggel együtt megjelent a katonai sportversenyen és a regattaversenyen, melyekről a legteljesebb elismeréssel nyi-latkozott.

A nap ünnepségeinek befejezése a Városi Színházban tar-tott díszhangverseny volt a szegedi filharmonikus zenekar

(Hunyadi-nyitány, Fichtner: Szeptember végén), a szegedi dalárda, Dr. Dohnányi Ernő, Szentmihályi Tibor, Baranyi János és Palágyi Lajos közreműködésével. A hangverseny után Szeged városa adott díszvacsorát a Kass-vendéglőben, melyen Dr. Somogyi Szilveszter polgármester mondott magas szárnyalású felköszöntőt a kormányzóra.

FÜGGELÉK a JUBILEUMI ÜNNEPSÉGHEZ :

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetemhez félszázados ünnepe
alkalmából intézett üdvözlő iratok.

APPENDIX AD ACTA DIEI FESTI :

Litterae Universitati Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae
diem festum quinquaginta annorum peractorum gratulantes.

Hazai üdvözetek.

Gratulationes indigenarum.

Baranyavármegye alispánjától.

Méltóságos Rector Úr!

A m. kir. Ferencz Józsei-Tudományegyetem fél évszázados fennállásának emlékünnepére való meghívásukat Baranyavármegye nevében hálással köszönöm és a legnagyobb mértékben sajnálom, hogy a július hó 10-én tartandó évnegyedes közgyűlésünkön tárgyalandó igen fontos közügyek megfelelő előkészítése folytán előállott, minden időnket teljesen lekötő elfoglaltságunk miatt nem lehetünk abban a szerencsés helyzetben, hogy az emlékünnepélyen személyesen is megjelenhessünk.

Magyar lelkünk egész melegével és szeretetével üdvözöljük az Egyetemet, mint az igazi és magyar tudományosságának egyik legkiválóbb, nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is mindenütt jól ismert és becsült letéteményesét, fennállásának fél évszázados évfordulója alkalmával s a jó Istenben vetett szilárd és megingathatlan bizalommal reméljük, hogy nincsen messze már az az idő, amikor az Egyetem ismét alapítási és a legujabb időkig működési helyén, a mindnyájunknak oly drága Erdély szép fővárosából, a magyar kincses Kolozsvárról terjesztheti az igazi keresztény kultúra és magyar nemzeti érzés nemes és szent ígét, fennen hirdetve kulturális és szellemi fölényünket mindenki előtt.

Hazafias üdvözléssel

Pécs, 1922. évi június 26-án

Fischer Béla

Baranyavármegye közönsége nevében
az alispáni teendők ellátásával megb.
vármegyei másodfőjegyző.

Budapest székesfőváros H. Főpolgármestere.

Méltóságos Uram!

A székesfőváros törvényhatósági bizottsága nevében köszönettel és mély hálával vettem kézhez a magyar királyi Ferencz József-Tudományegyetemnek 50 éves fennállása megünneplésére szóló meghívását.

Bár a székesfőváros lelkileg teljesen egybeiorrt és együtt örül a hazánk nagyságát és kulturális fölényét elősegítő egyetem tudományos munkájával és ezért a legnagyobb készséggel venne részt kiküldöttje útján a rendezendő emlékünnepen, a sajnálatos véletlen azonban úgy hozta magával, hogy e saját részről is óhajtott jelenlétnek nem tud eleget tenni, mert az emlékünnepe nap összeesik a törvényhatósági bizottság szünet előtt tartandó utolsó közgyűléseinek időpontjával, amelynek tárgysorozatajn a székesfővárosi tanács minden egyes tagjának munkaerejét és személyes jelenlétét feltétlenül megkívánó nagyfontosságú ügyek egész sorozata kerül letárgyalásra s így a törvényhatóság közgyűlései épp a kérdéses időben a tanács egyetlen tagjának a jelenlétét sem nélkülözhetik.

Éppen ezért csak ezúton tolmácsolhatom a székesfőváros törvényhatóságának szívből jövő, meleg üdvözlését és mély szeretetét, kérve a Mindenhatót, hogy az immár egy emberöltőt meghaladó idő óta szakadatlanul dolgozó egyetem továbbra is a tudományok erős fáklyahordozója maradjon és mint eddig, úgy a jövőben is erős hittel és hazaszeretettel párosult munkálkodása öregbítse szegény hazánk: Nagy-Magyarország jó hírét és tekintélyét.

A székesfőváros törvényhatósági bizottsága nevében, mély tisztelettel
Budapest, 1922. június 24.

Dr. Sipőcz Jenő
h. polgármester.

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetemnek
jubileuma alkalmából

Szeged.

Innen az ősi fészekből, hol a szeretet, a megértés és az áldozó készség növelte szárnyaait, innen, hol Erdély kincses városának legnagyobb kincse, Alma Matere lett, szorongó szívvel, könnyező szemmel küldi üdvözlését és rebegek ajakkal emeli az igazság Istenéhez imádságát egykori tanítványa, majd tanítója, kérve, hogy adja meg Ő, a legtökéletesebb Bölcsesség és a legteljesebb Tudás forrása e Tudományegyetemnek azt, amiért elküldötte: hogy a világnak világossága, az igazságnak védő bástyája legyen egy megszegyenített nemzet eljövendő dicsőségére.

Kolozsvárt, 1922 június 24-én.

Dr. Boros György.

Magnifice Rector!

Méltóságos Uram!

Életem egyik szép álma volt, ha Isten erőben, egészségben megérnem engedi a kolozsvári Ferencz József-Tudományegyetem 50 éves fennállását, ennek ünnepében részt vehetni.

Álmom csak félig teljesült. A kolozsvári Ferencz József egyetem Istennek hála létezik, de Szegeden. Ellenben erőm, egészségem e hó eleje óta elhagyott s nem gondolhatok arra, hogy aki alakulásakor tagja voltam s benne életem legszebb 20 esztendejét töltöttem, ünnepének részese lehessenek.

Fogadja Magnifice Rector hát csak a távolból szívem legmelegebb jókívánatait, hogy az Alma Mater új állomáshelyén a régi lendülettel folytathassa működését s legyen a magyar tudomány erős oszlopa.

Egyben idezárom az 50 év előtti megalakulás egy kis emlékjelét, a felköszöntőt, melyet az akkori megnyitás alkalmával a város rendezte lakomán az egyetem nevében mondottam.

Isten áldását kérve az egyetemre a legmelegebb érzésekkel jövő sorsa iránt, mély tisztelettel maradok Magnifice Rector

Budapest, 1922 június 20.

kész szolgája
Concha Győző.

Méltóságos Rector Úr!

Hálásan köszönöm a Ferencz József-Tudományegyetem közelgő jubileuma alkalmából hozzám eljuttatott szíves meghívást. Sajnos, más irányú lekötöttségem megakadályoz abban, hogy az ünnepségre Szegedre utazhassam. Lélekben azonban ott leszek és részt veszek abban a néma tüntetésben, mely hivatva van a magyar kultúra fölényét hirdetni a világnak. Szívből kívánom, ez legyen a Ferencz József egyetem első és utolsó jubileumi ünnepsége, melyet otthonától számüzötten ünnepel.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Esztergom, 1922 június hó 13-án.

Csernoch János
bibornok, hercegprimás.

Méltóságos Rector Magnificus Úr!

Nagytekintetű Egyetemi Tanács!

Mint a kolozsvári m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem hallgatója és doctora, boldog kötelességemnek tartom azt, hogy szerényen, de hódolatteljes tisztelettel jelentsem érzéseimet, midőn Tudományegyetemünk 50 éves fennállásának ünnepélyére indul.

Kívánom Isten megkülönböztetett áldását az Alma Materre.

Nagy erények, ragyogó tudástettek bizonyítsák be a Hála, Hűség, érzékeny Szeretet valóságait, melyek nemesszívű, bölcs Mestereink sok ezernyi hallgatói energiájából, életnyilvánulásaiból fakadjanak.

Nyissa ki Isten a közmeggyőződés szemét, hadd lássa az egész világ, hogy Tudományegyetemünk falai között a Saulusok is Paulusokká lesznek s őrizze meg ezúton is attól, hogy fiai utcák söpredékei, börtönök töltelékei legyenek.

Hálával, szeretettel, alázattal hajlok meg s Hazánk és Tudományegyetemünk szomorú, közös sorsától elbúsult lelkemben az ünneplés érzése vitam et sanguinem-et ajánl és esküszik!

Szolnok, 1922 június 28.

Dr. Daday László
főhadnagy.

Debrecen sz. kir. város Tanácsától.

Méltóságos Rectorprofessor Úr!

Ferencz József-Tudományegyetem ötven éves fennállásának alkalmából tartandó ünnepi közgyűlésre szóló szíves meghívást köszönettel megkaptuk.

Míg egyrészt büszke örömmel tekintünk arra a nagyszabású kultur-munkára, amellyel a Méltóságod bölcs vezetése alatt álló Tudományegyetem egy félszázadon át becsület és tiszteletet szerzett az egész világon a magyar tudományosságának, másrészt fájdalmas érzéssel gondolunk arra, hogy otthonától távol, évtizedek munkájával kiépített épületeiből száműzve, ünneplő félszázados fennállásának ünnepét a megszállott Erdély legelső magyar kulturintézménye.

Atyafiságos szeretettel üdvözljük a nevezetes évforduló alkalmával a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem nagytekintetű tanári karát és nemes ifjúságát és kifejezzük forró óhajtásunkat, vajha mielőbb régi otthonában folytathatná áldásos munkáját a szabad Erdély Alma Mater.

Midőn arra kérjük Méltóságodat, hogy ezen szívből jövő üdvözlésünket az ünnepi közgyűlésen tolmácsolni méltóztassék, sajnálkozásunk kifejezése mellett, hogy ezt a nehéz viszonyok között kiküldöttünk útján nem tehetjük, fogadja Méltóságod nagyrabecsülésünk és tiszteletünk kifejezését.

Debrecen, 1922 június 14.

Csóka Sámuel
polgármesterhelyettes főjegyző.

Dr. Orosz Árpád
jegyző.

Erdélyi Irodalmi Társaság.

Nagyságos Rector Úr!

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem alapítása ötvenedik évfordulójának örömnepére szóló meghívót köszönettel megkaptuk.

Mily lelkesedő örömmel vennénk részt ez ünnepen, ha a ránk súlyosodott végzet parancsából nem volna tele szívünk fájdalommal a mi nagy veszteségünkön. Mi nemcsak az édes Anyától szakadtunk el, de megfosztottak Alma Materüinktől, legdrágább kincsüinktől, legszebbik díszüinktől, kulturánk kiapadhatatlan forrásától.

Elnyomjuk mégis fájdalmunkat és szívünk egész szeretetével köszöntjük ötvenéves Egyetemünket és kívánjuk, hogy épp úgy szolgálja a magyar kulturát új székhelyén, ahogyan szolgálta itt: tudományért égő lélekkel, az igazság mindenek fölött való szeretetével, igaz magyar szívvel.

Tudjuk, hogy a Ferencz József-Tudományegyetem a magyar kultúra ilyen szolgálatával-fényt vet az egész magyarságra, reánk, elszakított szegény magyarokra. S e tudatban keresünk és találunk vigasztalást a mi fájdalmunkra.

És legyen meggyőződve az ünneplő Egyetem is, hogy megvan bennünk az erős akarat, hogy kulturális életünk megcsökkenését azzal a buzgósággal, szorgalommal és elszánással igyekszünk pótolni a romániai magyarság műveltségének és faji erejének megóvására és emelésére, amelyre Alma Materünk tanított bennünket.

Isten bőséges áldása kísérje az ünneplő Egyetemet további munkásságában és legyen még sok ilyen örömnepje újabb meg újabb száz szemeszter dicsőséges befejeztével.

Kérjük a Nagyságos Rector Urat, kegyeskedjék az Erdélyi Irodalmi Társaság üdvözlését szívesen fogadni és elmaradásunkat az ünnepi közgyűlésről kimenteni.

Őszinte tiszteletünk kifejezésével maradunk a Nagyságos Rector Úr Kolozsvár, 1922 június 23.

alázatos szolgálai
Kovács Dezső
 az EIT. h. alelnöke.
Dr. Kiss Ernő
 az EIT. titkára.

Rector Magnifice!

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Alapítása félszázados évfordulóján mély meghatottsággal köszöntöm az Alma Matert a távolban.

Fölbudulástól remegő szívvel tudok csak gondolni arra a Szentélyre, amelyben mint igénytelen levita én is végezhettem szolgálatot s melyet a történelem viharszele akkor sodort el helyéről, midőn éppen az én szerény szolgálatomnak negyedszázadja telt be.

És most országghatár választ el a magyar kultúra és egyetemes tudományoktól a templomától, ahová ha mindennap tettem is be lábamat, lélekben minden alkalommal leoldottam saruimat. Mert bűnnek tartottam volna felekezeti vagy politikai elfogultságoktól megfertőzött szívvel lépni az Oltár elé, melyet 50 évvel ezelőtt azért emelt a magyar nemzet, hogy az erkölcsi világrendet fenntartó hármasszlop: a Tudás, Hit és Szeretet fundamentuma legyen.

Egyetemünk e nagyszerű hivatásának meg is felelt: tudást terjesztett, hitet plántált és szeretetet virágoztatott ki a csarnokaiba tóduló ifjúság fogékony szívében és a nemzedékek egész sorát nevelte, amelyek segítettek Magyarországot nagyvárosi tudásban és erkölcsben, gazdaggá tenni szellemi és anyagi javakban, becsültté tenni ország-világ szemében. Közkinccsége igyekezett tenni a tudományt és azért messzire kitérte kapuit, hogy aki tudásra éhez, jöjjön és lakjék jól. És amint nem tett különbséget hallgatói között a felekezet, nemzetiség vagy társadalmi osztály tekintetében, úgy a tudomány messzire szétágazó fájának minden gyümölcsét egyaránt gondoskodó szeretete melegével igyekezett érlelni. Így történt, hogy az európai egyetemek közül mint az első egyike adott helyet a zsidó bibliai tudomány és a zsidó irodalom ismertetésének is és nekem mindenkor büszkeség jogcíme leszen, hogy elégtelen erővel bár, melyet egy terhes hivatás emésztett, éppen én tehettem némiképp szolgálatot a tudomány ez ágának Egyetemünk katedráján.

Midőn tehát a poraiból Fönixként föltámadt drága Anya ünnepet ül, hódolattal borulok keblére és szívem gyökeréig megindulva kívánom neki, hogy egy újabb fél évszázad kapuján átlépve, még beláthatatlanul messze útát tehessen meg mindig megújuló és megifjúló erővel! Legyen Egyetemünk továbbra is tápláló édes anyja a tanulni vágyó ifjúságnak és jöjjön el mihamar az idő, mikor kivetheti falai közül a Gyűlölet emberevő bálványát, mely az Egyetem immár hagyományos, a Szeretet jelében nagyranőtt

szellemének megcsúfolásával visszaüzni képes kapuitól azt, aki csak azért kéredzkedik be, hogy a tudomány emlőjén táplálja szomjú szívét!

Fogadja, Rector Magnifice és Tekintetes Egyetemi Tanács, hálás köszönetemet a jubileumi ünnepélyre való meghívásért és maradtam megkülömböztetett tisztelettel

Kolozsvár, 1922 június 22.

alázatos szolgáljuk:

Dr. Eisler Mátyás
egyetemi magántanár.

Méltóságos tudományegyetemi Rector Úr!

Mély meghatottsággal vettem és köszönöm a M. kir. F. J. Tudományegyetem meghívóját alapítása ötvenedik évfordulójának ünnepi közgyűlésére.

Mint e félszáz év nagy részén lelkem egész odaadásával működő tagja az Egyetem dúsérdemű tanári testületének, szoros kötelességteljesítésnek tartanám, hogy személyesen vegyek részt az úgyszólván halálát túlélő Egyetem fájdalmas felsóhajtásában, jóllehet aggályaim is vannak az ünneptartás politikai hatásai iránt. Ámde sokkalta súlyosabban érzem még azt a gyászomat, amely feleségem halálával nehezedett reám, hogysen az illő lelkiállapottal közeledhetném az ünneplők soraihoz.

Ezuttal is csak távollevően kényszerülök tehát táplálni mindazokat a reménységeket, melyeket az Egyetem hagyományos célkövetéséhez bizton fűzök, mert nem kétkem, hogy nemes társadalmunk kellően méltányolva az Egyetem sziklaszilárd törekvéseit, teljes lehetőséggel fog hozzájárulni felvirágzásához.

Kiváló tisztelettel Méltóságod iránt

Budapest, 1922 június 22.

Farkas Gyula dr.

nyug. F. J.-tudományegyetemi ny. r. tanár.

A Magyar Nemzeti Múzeum Főigazgatósága.

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem
nagyságos Rectori Hivatalának

Szeged.

A Magyar Nemzeti Múzeum nevében szerencsém van a legmelegebben üdvözölni a M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetemet alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából. Igaz szívvel kívánom, hogy a Tudományegyetem zavartalanul fejthesse ki áldásos működését a nemzeti tudományosság és közművelődés terjesztése körül: ehhez még hozzácsatolom azt a lélekből fakadó hő óhajtásomat, vajha mennél előbb lehetséges volna elfoglalnia azt a székhelyet, ahol az 1872. évi XXI. t.-c. az egyetemet megalapította.

Kitünő tisztelettel:

Budapest, 1922. évi június hó 25-én

Fejérpataky László

A Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója.

Méltóságos Rector Úr!

Engedje meg, hogy Méltóságod előtt kifejezésre juttassam a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem ötvenedik évfordulója alkalmából e magas tudományos Testületnek szóló legmelegebb szerencsekívánataimat. A milyen elmúlhatatlan az a hála, amelyet e híres Egyetem iránt érzek azért, hogy a tudományos pályára fölemelt és azon jóságos kézzel vezetett, olyan forró abbéli fohászom, hogy a Gondviselés hagyja továbbra is tündökölni ez Egyetemet régi nagyságában: hogy ezentúl is tehesse azt, amit a múltban oly dicsőségesen teljesített: a magyar hazát, az Universitas rendeltetése szerint, mindenekelőtt a tudomány művelésével és oktatásával szolgálni.

Mély tisztelettel maradok a Méltóságos Rector Úr igaz híve
Budapest, 1922 június 24-én

Dr. Fejér Lipót

ny. r. tanár a budapesti egyetemen.

Méltóságos Rector Magnificus Úr!

Mély meghatottsággal és hálával vettem Méltóságod kegyes meghívását a kolozsvári Ferencz József-Tudományegyetem 50 éves jubileumának ünnepére. Fogadja érte Méltóságod legmelegebb köszönetemet. Mély sajnálatomra nem vehetek rajta részt a mai súlyos viszonyok közt: de egész szívvel és lélekkel ott leszek. Hiszen én mint serdülő ifjú ott voltam a megnyitó ünnepen. Ennek az Alma Maternak voltam tanítványa 1875-től, mindent, amit a tudományban el bírtam érni, ott nyertem, vagy onnan hoztam el a ható erőket. Ott tettem doctori szigorlatot több mint 40 éve, ott tettem ugyanakkor tanári vizsgát, lettem ezelőtt 40 évvel magántanár és később ny. c. és jelleggel főruházott rk. tanár, ennek az egyetemnek voltam 1890 óta 1899-ig könyvtárigazgatója. Csoda-e akkor, ha e szép és nemes emlékek, melyek mindig éltek szívemben, most még jobban meglevenednek, csoda-e, hogy a meghatottság érzése mélyebb most, mint máskor? És fájdalmam éppen oly nagy, mint örömöm és büszkeségem, elgondolva, hogy ez a nagyszerű egyetem mi volt a nemzet kulturéletében és mit veszített a gonoszságok gonoszsága által. De azért él és működik s a Gondviselés és a hálás haza segélyével újra megnyeri nagy eszközeit a küzdelmes évek során s ez az én buzgó esedezésem. Adja az Ég, hogy a megpróbáltatások súlyos időszaka után új élet várjon az Alma Materre, hogy teljesíthesse úgy nagyszerű hivatását, mint a múltban; terjessze a tudomány fényét és életét, legyen mindaz, amit tesz, aere perennius és tehesse legalább minden tanítványára azt a hatást, melyet rám tett egykor, mire mindig a legmélyebb hálával és meghatottsággal fogok gondolni.

Fogadja a m. t. Alma Mater e nagy nap alkalmából hálás szívemből fakadó legmelegebb üdvözlőmet s Méltóságod legmélyebb tiszteletem kifejezését, mellyel maradok

Budapest, 1922 június 24-én

alázatos szolgálja

Dr. Ferenczi Zoltán

a budap. k. m. tud.-egyet. könyvtárának igazgatója.

Méltóságos Rector Úr!

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából június 29-én tartandó ünnepi közgyűlésre címemre küldött meghívót a legmélyebb köszönettel vettem. A megváltozott viszonyok részemről a személyes megjelenést lehetetlenné teszik; azonban, mint ezen egyetemnek egyik legrégebb hallgatója, később címzetes rendkívüli tanára, felhasználom az alkalmat, hogy ezen egyetem iránt mindig szívösen táplált legmélyebb háláérzetemnek és legforróbb szívből eredő tiszteletemnek kifejezést adjak. Adja az ég, hogy a volt kolozsvári, most szegedi egyetem beláthatatlan századokig virágozzék és legyen büszkesége a magyar tudományosságnak.

Kolozsvár, 1922 június 22.

Mély tisztelettel
Dr. Gergely Sámuel.

Méltóságos Rector Úr!

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából tartandó ünnepi közgyűlésre való nagyrabecsült meghívását köszönettel vettem és midőn őszinte sajnálatomat fejezem ki azért, hogy a megjelenésben akadályozva vagyok, egyszersmind arra kérem Méltóságodat, hogy fogadja tiszteletteljes üdvözetemet és igaz üdvkívánataimat az egyetem félszázados dicsőségteljes kulturmunkájának ezen megható emlékünnepe alkalmából, melyet — egy jobb jövő reményében — szívben és lélekben Önökkel ülök meg.

Kiváló tisztelettel, Méltóságodnak készséges híve
Budapest, 1922 június 24.

Gohl Ödön

a Ferencz József-Tudományegyetem tiszteletbeli doctora,
m. nemzeti múzeumi osztályigazgató.

A M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem
Rectorátusának

Szeged.

A keszthelyi m. kir. gazdasági akadémia köszönettel vette a nagynevű Egyetem alapításának 50-ik évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségre szóló meghívást.

Habár a keszthelyi m. kir. gazdasági akadémia tanártestülete ezuttal kiküldöttje által sem képviseltetheti magát, az ünnepség lélekemelő fontosságától áthatottan az ünnepségen lélekben részt vesz és fájdalomtát fejezi ki amiatt, hogy a dicső múlttal rendelkező, a magyar kulturát és a magyar eszméket hiven szolgáló kolozsvári egyetem a részére magyar véren és pénzen épített tudományvárából, otthonából kiüzve idegen helyen ünnepeheti csak meg fennállásának ötvenedik évfordulóját.

Reményét és hő óhaját fejezi ki a keszthelyi m. kir. gazdasági akadémia tanártestülete, hogy nemsokára elérkezik az idő, midőn „Lesz még kikelet Kolozsvár felett“, amikor a bitorlók elűzve a nagynevű Egyetem újból elfoglalhatja ősi fészket és a tudománynak is dacosan használt fegyverével elpusztítja mindazt, ami most keserűséget okoz és szolgálhatja az Erdély részére nélkülözhetetlen magyar tudományos kulturát. Úgy legyen!

A keszthelyi m. kir. gazdasági akadémia tanártestülete a legmelegebb üdvözlését küldi a félszázados ünnepség alkalmából a M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetemnek.

Keszthely, 1922 június hó 19-én.

Sztankovics János
gazdasági akadémiai igazgató.

Méltóságos Rector Úr!

Kedves Barátom!

Hálásan köszönöm a június 29-re szóló megtisztelő meghívást. És ha egészségem állapota nem is engedi meg, hogy részt vegyek lélekemelő és példaadó ünnepén annak az Egyetemnek, amelynek kebelében, a Ti nemes baráti körötökben életem legszebb és leggyümölcsözőbb tíz esztendejét töltöttem: lélekben ott leszek Veletek s a Tiétekkel együtt száll — a munkából részt kérő fogadalommal együtt — buzgó fohászom az igazságos Istenhez a romokban heverő haza fölépítéséért. Türetek és áldozatos cselekvétek messze sugárzó fényessége világítson föl mindenkit kötelessége parancsáról.

Budapest, 1922 június 24-én.

Igaz tisztelettel köszönt régi barátod

Kenéz Béla.

Méltóságos Rector Úr!

Kedves Barátom!

Mély meghatottsággal vettem a f. hó 29-iki egyetemi ünnepélyre vonatkozó meghívót kézhez.

Emlékezetemben pillanat alatt rohantak 50 év eseményei végig, melyekből én is kivehettem azt az osztályrészemét, melyet — a saját szempontomból megítélve — kincsekkel sem lehet fölbecsülni.

Ott lehettem 1872-ben — 15 éves koromban — ennek az egyetemnek legelső rendes hallgatói között. Ettől nyertem 1876-ban doctori okleveletem, 1878-ban egyetemi magántanári képesítésemet.

Együtt működtem, mint tanártársaimmal, az egyetem legelső tanári Karának tagjaival, az én volt tanárainnal. Azokkal a nagyokkal, kik az egyetem igazi megalapítói voltak. Mert ők voltak azok, kik rövid idő lefolyása alatt, mondhatni, a semmiből, egy hatalmas, nagynevű kulturális intézményt tudtak létrehozni.

Aztán megérem adatott, hogy az Alma Mater kötelékéből kiváló, első mesterek helyébe egymást követve léphettek be azok a kedves Kollegáim, kiket megelőzőleg tantermem büszkeségei közé számíthattam. Míg nem, a Gondviselés rendelése folytán, magamnak is ki kellett Közületek válnom!

És most? Rátok vár ismét az új, a második alapítás nehéz föladata és munkája!

Magam pedig, — Titöletek elszakadt Kollegátok — egyebet nem tehetek, mint hogy kérjem az Egek Urát, árássa soha ki nem apadó, bőséges áldását munkásságtokra és virágoztassa föl a Ferencz József-Tudományegyetemet a magyar haza dicsőségére és az egész emberiség javára!

Hozzátok pedig szíve mélyéből fakadó, legbensőbb kartársi és baráti üdvözlését intézi

Kolozsvárt, 1922. június 21-én

öreg kollegátok

Dr. Kiss Mór.

Méltóságos Rector Úr!

A kolozsvári egyetem jubileumi ünnepére szóló megtisztelő meghívásának, a legnagyobb sajnálatomra, nem tehetek eleget, mert nagy koromnál fogva utazásra nem tudom magamat rászánni.

Engedje meg Rector úr, hogy a jubileum alkalmából kifejezést adjak érzelmeimnek, amelyek a kolozsvári Alma Mater-hez elválaszthatatlanul hozzáfűznek.

Azok közül, akik 50 esztendővel ezelőtt — telve ifjú lelkesedéssel — a magyar tudomány becsületes, buzgó szolgálásának szilárd elhatározásával megkezdtük Erdély egyetemének megalapozását, alig élünk néhányan. Az eltelt 50 esztendő elsodorta mellőlem kedves kartársaimat, részeseit annak az ideális lélekkel végzett építőmunkának, amelyet a legnagyobb egyetértésben, vállalva végeztünk a magyar kultúra és a nemzeti eszme diadaláért.

S most, amikor itt állok, úgyszólván egyedül a régiek közül, akikre a Gondviselés, a nemzet tavaszának ébredésekor, az ország felépítésében a nagy munka egy csekély hányadát bízta, végtelen fájdalommal, az öregség tehetetlenségének kínzó tudatában tekintek végig a romokon, amelyeknek újjáépítésében nekem már nem lehet részem.

Kolozsvárhoz és Erdélyhez családi életem legboldogabb és legfájdóbb emlékei, tudományos munkám leginkább szívemhez nőtt eredményei, a Mezőség aranyos napfényben fürdő domságai, a sokszor bejárt bércek olyannyira ismert sziklái, az Aranyi hegy hatalmas földpúpja és a kolozsvári temetőben domborodó kis sirhant, — első gyermekeim nyugvóhelye, — ezernyi elszakíthatatlan szállal fűz hozzá.

Az emlékezés erős kötelékei nem engedik, hogy Erdély egyetemét máshol tudjam elképzelni mint a Szamos-völgyi gyönyörű metropolisban és Erdélyt el tudjam képzelni magyar egyetem nélkül. Erős a hitem, hogy a nyers erőszak fölött hamarosan győzedelmeskedik a kultúra hatalma és Nagy-Magyarország Királyhágón túli részén a kolozsvári egyetem nem-sokára folytathatja nemzeti misszióját.

Önökre uraim, akik nyomdokainkba léptek, súlyos feladat vár; egy-részt az ország szívében, a legmagyarabb városban új hajlékot, új munkaterületet kell teremteniök a magyar tudománynak, másrészt föl kell nevelniök azt a tudós generációt, amely diadalmasan visszahelyezi az elűzött Alma Matert a fölszabadított Erdély tudományos életének trónjára.

Ennek a kettős feladatnak, ennek a nagyfontosságú nemzeti hivatásnak sikeres elvégzéséhez kintartást és szerencsét kívánva, szívem egész melegével üdvözlöm a jubiláló kolozsvári egyetem nagytekintetű Tanácsát és kitünő professzorait és üdvözlöm a tiszamenti várost, amely hajlékot adott az erdélyi hegyek közül odamenekült Alma Maternek, hogy tiszta

magyar légkörében új erőre kapva, bizakodó hittel tekinthessen kelet felé, a magyarság felkelő Napjába.

Fogadja Méltóságos Rector Úr őszinte tiszteletem kifejezését.

Budapest, 1922 június 26.

Dr. Koch Antal

nyug. egyetemi tanár.

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem e. i.
Nagyságos Rectorának

Szeged.

Beteg ágyamból küldöm a kolozsvári tudományegyetem félszázados fennállásának ünnepe alkalmából üdvözlételemet.

Az elhívottak között ott álltam már bölcsőjénél, kiknek keze azt ingásra lendítette; éppúgy közvetlenül fájdalmas szemtanúja gyászos végű ellenséges usurpációjának.

A félszázad dicsőséges együttműködésének emlékeivel megpróbáltatásunkban is az igazság győzelmének reménységével áldozok a múltnak s hiszek a jövőben.

Budapest, 1922 június hó 7.

Dr. Kolosváry Sándor

nyug. egyetemi professzor.

Magyar Nemzeti Szövetség (Területvédő Liga) Dunaföldvári Köre.

A kolozsvári m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem
nagyságos Rector Magnificusához

Szeged.

Megértő magyar szívvel köszöntjük a kolozsvári m. kir. tudományegyetemet félszázados jubileuma alkalmából. Teljes tudatában vagyunk annak a nagy értéknek, amit ez az egyetem a magyar tudományra és közműveltségre mindenkor jelentett. Értékelni tudjuk ennek az egyetemnek törhetetlen, meg nem alkuvó, harcoss magyar szellemét, mely oly sok tanítványának lelkében visszaragyogva csodás, önfeláldozó tetteknek lett az alapja békében és a háborúban!

Amikor részt kívánunk venni Nagyságod vezetése alatt működő egyetem örömnepében, nem feledhetjük el, hogy az egyetem — bár vendégszerető magyar város falai között él megbecsülésben s büszke szeretetben — mégis számkivetésben, bujdosásban tölti be nagyszerű hivatását, mert „rablók kezén van kincses Kolozsvár!”

Felfohászodunk a magyarok Istenéhez, áldja meg ennek az egyetemnek működését, áldja meg minden vezetőjét és tanárát, áldja meg minden tanítványát, kik hűséges gyermekei voltak és maradtak magyar hazájukhoz!

Áldja meg a jóságos Isten mindazokat, kik e száműzött egyetem boldogulását lelkükön viselik s szellemi vagy anyagi javakkal támogatják!

Engedje meg a magyarok Istene, hogy ez a gazdag szellemű, nagy tudományú egyetem bujdosásában is betölthesse hivatását, mélyíthesse a magyar tudományt, munkálhassa az egyetértő, egyet akaró, önfeláldozó magyar közszellemet, amely hozzá fogja segíteni, hogy amily lelketrázó elkeseredésben indult el a számkivetésbe, épp oly dicsőséges örömben tér-

hessen vissza az ezer esztendő magyar nemzet által megszabott, rendeltetészerű régi székhelyére, kincses Kolozsvárra!

Bízunk Isten segedelmében és a magyar nemzet ősi erejében! Kifejezve igaz hálánkat és köszönetünket az egyetem vezetősége, tanári kara és hivatalnokai iránt, küldjük hazafias üdvözlétünket.

Dunaföldvár, 1922. évi június hó 29-én.

A Területvédő Liga Dunaföldvári Köre nevében

Dr. Rátkay László

ügyvezető-főtítkár.

Magyarhoni Földtani Társulat,

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem
nagyérdemű Tanácsának

Szegeden.

Amidőn a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem fennállásának félszázados évfordulóját ünnepli, a Magyarhoni Földtani Társulat is hazafias üdvözlétét küldi.

Az a szellem, melynek az ünneplő Egyetem mindenkor lelkes terjesztője volt, jelenlegi székhelyén is azt a magasztos célt szolgálja, mint az elmúlt félszázad alatt, t. i. szellemi és erkölcsi fegyvereket adni azok kezébe, kiktől a Haza jövő sorsa függ.

Isten segítségétől és a hálás nemzet nagyrebecsülésétől támogatva versenyezzen a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem a többi Főiskolával egyetemben az integer Magyarország és egy jobb jövő kiküzdésében.

Jó Szerencsét!

Budapest, 1922 június hó 25-én.

Dr. László Gábor
első titkár.

Dr. Pálty Móric
elnök.

Mosonvármegye alispánjától.

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem
Méltóságos Rectorának

Szeged.

Az Egyetem alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából tartandó ünnepi közgyűlésre szóló megtisztelő meghívást, Mosonvármegye közönsége nevében, hálásan köszönöm, azonban sajnálattal kell bejelenteni, hogy a jelenlegi viszonyok, különösen a nagymérvű hivatalos elfoglaltság miatt a vármegyének ezen közgyűlésen hivatalosan magát képviseltetni nincs módjában.

Mosonvármegye törvényhatósága az otthonából kiüldözött Egyetem, a nemzet kulturális fejlődésének ezen nagyérdemű intézetének ünnepén lélekben mindenesetre a leglelkesebben vesz részt és a Méltóságod vezetése alatt álló Egyetemet félszázados jubileuma alkalmából legbensőbb szeretettel és mélységes tisztelettel köszönti.

Magyaróvár, 1922. évi június hó 17-én.

Mosonvármegye közönsége nevében:

Alispán.

Méltóságos Rector Úr!

Mély megilletődéssel olvasom a meghívót a kolozsvári egyetem 50 éves jubileumának ünnepére. Mindmáig reméltem, hogy le fogok holnap mehetni Szegedre és részt vehetek az ünnepi közgyűlésen. Ma bizonyosá lett, hogy halaszthatatlan természetű magánügyek miatt nem utazhatom. Ezért írok csak ma.

Ha nem lehetek is jelen, lelkileg együtt leszek az ünneplőkkel. Vagy jobban mondva, a bánkódókkal. Amikor együtt dolgoztunk a hazai kultúrán Erdélyben, egyikünk sem gondolta, hogy a jubileumot a Ferencz József-Tudományegyetem nem fogja Kolozsvárt megülni. Azí hiszem, most is egyik vagyunk gondolatban, de még inkább a hő vágyódásban. Adja Isten, hogy még mi magunk is, akik Kolozsvárt működtünk, megérhessük újra a magyar hazában a kolozsvári magyar egyetem újra megnyitásának ünnepét.

Ezzel a meleg fohással legyen szabad nekem is hozzájárulnom ahhoz az imádsághoz, amely 29-én a jubilálók szívéből egyértelműleg fog szólni az Egek felé.

Méltóságodnak

Budapest, 1922 június 27-én

kitűnő tisztelettel hive

Navratil Akos.

Méltóságos Rector Úr!

Tek. Egyetemi Tanács!

Amilyen mély tisztelettel és édes örömmel vettem a m. kir. Ferencz József-Tudományegyetemnek a i. hó 29-én tartandó emlékünnepe szóló nagybecsű meghívását, épp olyan nagy sajnálattal és keserű fájdalommal kényszerülök kijelenteni, hogy erősen meggyengült egészségi állapotomnál fogva, amely miatt hosszabb utazásra vállalkoznom lehetetlen, e díszes ünnepen nem jelenhetek meg. De ott lesznek gondolataim annak a tiszteletre méltó tudós testületnek az ünnepén, amelynek nemrégiben én is egyik igénytelen tagja voltam. Amelynek többi tagjaival szerény tehetségemhez képest 44 éven át én is küzdöttem az ő jóhírnevének kivívásáért és gyarapításáért s amelynek jóindulatát, szíves támogatását és üdvös befolyását e hosszú időn át szerencsém volt folyton tapasztalni.

Kiváló megtiszteltetésemért őszinte hálámat nyilvánítva s az egyetem nagysikerű tudományos munkálkodására az Ég áldását kívánva, vagyok a Méltóságos Rector Úrnak és a Tek. Egyetemi Tanácsnak

Kolozsvárt, 1922 június 22.

alázatos szolgálja

Dr. Óvári Kelemen
nyug. egyetemi tanár.

Nagyságos Rector Úr!

Méltóságos Uram!

Fogadja őszinte köszönetemet a szívélyes és reám nézve felette megtisztelő meghívásért. Sajnálatomra, különféle körülmények következtében nem jelenhetek meg az egyetem jubiláris ünnepén és nem örülhetek

és szomorkodhatok az egyetem tagjaival együtt. Mint mindenkor, úgy különösen a jelen alkalommal is felemelő érzéssel gondolok azokra a felejtetetlen évekre, amidőn Kolozsvárt zavartalanul csakis a tudomány művelésének élhettünk, mindnyájan eltelve lelkesedéssel, reménnyel és bizalommal. Ilyen lelkesedést, bizalmat és hozzá az igazi tudományos munkó-
dést megértő és méltányolni tudó közszellemet, valamint sok sikert kívánok az egyetemnek, amidőn működése első századának második felébe lép, hogy működésével is előmozdítsa mindnyájunk amaz óhajának teljesülését, hogy mielőbb ismét eredeti otthonában terjeszthesse és mozdíthassa elő a kulturát és biztosítsa nemzetünk fennmaradását és felvirágozását.

Fogadja Méltóságos Uram legőszintébb tiszteletem kifejezését, mely-
lyel maradok

Budapest, 1922 június 25-én

Dr. Plósz Sándor
egyetemi ny. r. tanár.

A M. Közigazgatási Biróság Elnöke.

Magnifice Rector!

Méltóságos Uram!

A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem alapításának ötvenéves évfordulója alkalmából tartandó ünnepi közgyűlésen el nem halasztható elfoglaltságom miatt, végtelen sajnálatomra, személyesen nem vehetek részt, de szívem egész melegével együtt érzek az ünneplőkkel, már annál az oknál fogva is, mert hivatali állásomból kifolyólag annak idején abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy az egyetem érdekében minden tőlem telhetőt a legbensőbb lelki örömmel teljesíthettem.

Bizton hiszem, hogy az egyetem új helyén is folytatni fogja érde-
mekben és sikerekben gazdag, az egész tudományos világ által elismert működését és mélyíteni fogja azt a magyar kulturát, mely egyik legbizto-
sabb fegyverünk a magyar igazság diadalának kivívásában.

Budapest, 1922 június 26.

Kiváló tisztelettel
Br. dr. Wlassics Gyula.

II.

Külföldi üdvözletek.

Gratulationes gentium externarum.

Aachen.

Technische Hochschule
Aachen.

Aachen, den 1. Juni 1922.

Anlässlich des 50-jährigen Bestehens der Universität Szeged am 29. Juni ds. Jrs. gestatte ich mir namens des Lehrkörpers der Technischen Hochschule in Aachen

die *wärmsten Glückwünsche* für ein ferneres Blühen und Gedeihen zu übermitteln.

Ich gebe dem Wunsche Ausdruck, dass die Jubilarin als Stätte der Forschung und Belehrung auch in Zukunft ihre hohe Stellung behaupten möge.

Der Rector :
Schwemann.

Aberdeen.

Senatus Universitatis Aberdonensis
Illustrissimae Universitati Litterarum
Regiae Hungariae Francesco-Josephinae
S. P. D.

Gratias vobis nostri quam maximas referunt quod Ludos Natalicios jam celebraturi in partem nos gaudii vestri humanissime vocavistis.

Longis maris et viarum spatiis ab Athenis vestris sejuncti vinculum tamen illud commune agnovimus quod arcte eos adstringit omnes qui ad studia liberalia promovenda taedamque ardentem scientiae et doctrinae posteris tradendam semper incumbunt. Quapropter nobis summo fuisset gaudio feriis adsistere si fata sivissent. Attamen haud parvam affert nobis tristitiam quod cum obstent multae cum multis discipulis paene nunquam intermissae occupationes nemo nostrum celebrationi interesse potest. Hoc autem die natalicio vobis, Rector Magnifice, Professores et Doctores et Magistri, summo amore gratulamur, nec quidquam auspicius exoptare

possumus quam ut in plurima saecula vestra in Universitate fax ingenii
eluceat atque indies clarius enitescat.

Datum Aberdoniae, Id. Jun. A. S. MCMXXII.

Georgius Adam Smith Eq. L. L. D.
Vice-Cancellarius et Praefectus
H. I. Butchart
Universitatis Secretarius.

Angers.

Université Catholique
De L'ouest
Angers.

Universitas Litterarum Catholica
Andegavensis

summo cum honore eam accepit chartulam qua

Universitas Litterarum Regia
Hungarica Francisco-Josephina

festos dies semisaeculares Szegedini, die XXIX mensis Junii, celebrandos
indicat, atque ad eos istuc legatum hinc evocat urbanissime.

Vehementer dolet fieri non posse ut e suis mittatur qui, congratulandi
causa, ad sororem hungaricam accedat.

Sed vota facit ex animo ut, divino beneficio, in dies floreat.

Leo Gry
Rector Universitatis.

Ann Arbor.

University of Michigan
Ann Arbor
Presidents Office.

Praeses et Senatus Universitatis Michiganensium
Rectori et Senatui

Universitatis Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae
S. P. D.

Vobis gratias agimus quod liberaliter invitatis ut festos dies semisae-
culares Szegedini vobiscum concelebremus.

Hoc tempore non possumus mittere trans Atlanticum mare qui prae-
sens gratulandi munus obiret. Perpatuam felicitatem Universitati vestrae
precamur et auguramus.

Datum Ann-Arbori Non. Jun. MCMXXII.

Marion Le Roy Burton
Praeses.

Baltimor.

The Johns Hopkins University
Baltimore Maryland

Presidents Office

Universitas Hopkinsiensis
Universitati Litterarum Regiae Hungaricae Franco-Josephinae
S. P. D.

Gratulamur ex animo vobis quod festos dies semisaeculares Sze-
gedini iam iam celebrare constituistis, celebrantibusque bona omnia et fausta

et felicia precamur. Dolemus autem quod angustiis temporis exclusi neminem ex nostro coetu, qui feriis vestris intersit, possumus adlegare.

Datum Baltimorae, die septimo mensis Junii, A. S. MDCCCXXII.

Frank Johnson Goodnow.

Barcelona.

Mi ricevis vian ĝentilan inviton pro kiu mi kore dankas vin. Laŭpove mi klopodos atingi, ke iu inda profesoro de nia Universitato, ĉestu, ĝin reprezentante, la solenajn festojn, ke okaze la L^a jarreveno de via Lit. Universitato, estas okazontaj la 29an de la nuna monato en Szeged.

Dio gardu vin dum multaj jaroj.

Barcelona, la 2an de junio de 1922.

La Rectoro,
(legi non potest).

Al lia M^{osto} la Rectoro de la Reĝa Hungara Lit. Universitato de Francisko-Jozefo — Szeged (Hungarlando).

Basel.

Universität Basel
An den Rector der Universität

Szeged.

Sehr geehrter Herr Kollege,

Im Namen der Universität Basel beehre ich mich, Ihnen für die freundliche Einladung zur 50jährigen Gedenkfeier Ihrer Universität verbindlichst zu danken. Der Senat der Universität Basel bedauert ausserordentlich, wegen der kurzen zur Verfügung stehenden Zeit, nicht in der Lage zu sein, einen Vertreter zu bestimmen: dagegen hat er mich beauftragt der Universität Szeged seine herzlichsten Glückwünsche zu übermitteln.

Mit vorzüglicher kollegialer
Hochachtung

Basel, den 16. Juni 1922.

August Simonius
d. z. Rector.

Berlin.

Technische Hochschule
zu Berlin.

Charlottenburg, den 23. Juni 1922.

Die Technische Hochschule Berlin spricht der Universität Szegedin ihren besten Dank für die freundliche Einladung zu der demnächst stattfindenden Feier des 50-jährigen Bestehens der Universität ergebenst aus.

Der Rector
R. Rothe.

Zur halbjahrhundertfeier die besten Glückwünsche Universität Berlin.
Berlin, 28. Juni 1922.

Bern.

Die Universität Bern an das Rectorat der
Franz Josephs Universität in Szegedin.

Magnificenz,

Im Namen unseres akademischen Senates beehre ich mich Ihnen für die freundliche Einladung zur Teilnahme an der Feier des fünfzigjährigen Bestehens Ihrer Universität den besten Dank auszusprechen.

Leider ist es uns unmöglich Delegierte zu diesem Festakt zu entsenden, wir werden jedoch bei diesem Anlasse Ihrer Universität in herzlicher Teilnahme gedenken und bringen Ihnen, sowie dem gesammten Lehrkörper Ihrer Universität unsere warmen Glückswünsche dar.

Genehmigen Sie, Magnificenz, die Versicherung meiner vorzüglichen kollegialen

Bern, den 22. Juni 1922.

Hochachtung

Rector:

P. Gruner.

Besançon.

Université de Besançon.

Universitati Litterarum

Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae Szegedinensi.

Universitas Bisuntina in Sequanis

ad celebrandos festos dies semisaeculares comiter invitata, gratias agit maximas: sed quia propter rationem studiorum hac anni tempestate ad finem vergentium aliasque causas aliquem e suis adlegare non licet, socios et collegas plurimum salvere jubet, et festum diem celebrantes optimis votis prosequitur.

Nonis Junii.

S. Kontz

Rector Universitatis.

Bethlehem.

Lehigh University

Bethlehem, Pa

June 13th, 1922.

The Rector University of Szeged, Hungary.

Dear Sir:

Lehigh University appreciates the invitation to be represented at the Semi-Centennial Festival to be held on June 29th, and regrets that it is impossible to be represented on this occasion as no member of the teaching staff or Alumni Association will be in Hungary at that time.

Very truly yours,

Natt M. Emery.

Vice-President.

Bloomington.

Bloomington, Indiana,
June 19, 1922.

The Indiana University sends greetings to the Royal Hungaria Francisco-Josephina University and regrets that it can not be represented on the occasion of the celebration of its semi-centennial at Szeged in Hungary on June twenty-ninth, 1922.

William L. Bryan
President Indiana University.

Bordeaux.

Université de Bordeaux.

Universitas Burdigalensis gratias agit maximas Universitati litterarum Szegedini, quod illam comiter rogaverit atque oraverit ut festos dies semisaeculares, die XXIX mensis Junii, celebrantibus interesset.

Libenti quidem animo unum e suis magistris ad suam personam gerendam misisset, nisi hoc anni tempore multis diversisque officiis omnes graviter detinerentur. Sane igitur dolet vicem suam cuiquam mandare non posse.

Verumtamen ad remotam sororem animum intendet suum, sperans fore ut tempus amicitiae significandae aliquando opportunum eveniat.

R. Thamin
Rector Universitatis.

Breslau.

Breslau, den 17. Juli 1922.

Der Ungarischen Franz Josephs-Universität zu Szegedin bringt die Breslauer Friedrich-Wilhelms Universität zum 50-jährigen Jubiläum aufrichtige Glückwünsche dar. Möge die Franz Josephs-Universität nach den Stürmen des Weltkrieges lange Jahre friedlicher und fruchtbringender wissenschaftlicher Tätigkeit durchleben.

Rector und Senat
der Schlesischen Friedrich-Wilhelms
Universität
Schaeder.

Bristol.

Pro Vice Chancellor,
Professor F. Francis, D. Sc.

University of Bristol.
June 19, 1922.

Universitati Regiae Hungaricae
Universitas Bristolliensis
S. P. D.

Veheementer quidem dolemus, viri doctissimi, quod propter tam longa itinera et tot tantosque nostros labores nullum legatum e senatu nostro delectum qui festis istis diebus interesset, mittere potuimus. Nihilo autem minus vobis decem iam lustra feliciter peracta gratulamur, et ut hunc tam faustum diem laeto ac frequentissimo coetu celebretis, animo benevolentissimo precamur.

F. Francis.

Brünn.

Deutsche Technische Hochschule Brünn beglückwünscht auf das herzlichste die Universität zu ihrer morgigen feier und wünscht ihr immer wieder neue stolze erfolge bis in die fernsten zeiten.

Bruenn, Juni 28, 1922.

Dr. Meixner
rector.

Buenos Aires.

Buenos Aires, 4 de Julio de 1922.

Al Señor Rector de la regia Universidad
literaria húngara Francisco José,
Doctor Gaspar Menyharth,

Tengo el honor de acusar recibo de la invitación que se ha servido dirigir a la Universidad de Buenos Aires, con ocasión del cincuentenario de esa.

En respuesta, me complazco en presentar al Señor Rector, los mejores votos de la institución que tengo el honor de presidir, por la prosperidad creciente de esa Universidad.

Saludo a Vd. con mi consideración más distinguida.

M. Munden.

Cambridge.

University of Cambridge.

The Registry of the University
Cambridge

30 May 1922.

Dear Sir,

The Council of the Senate of this University had before them at their meeting yesterday the invitation which you kindly sent for your Celebration on the 29th of June next.

The Council much regret that it is not possible for them to make an appointment for the date named.

I am
Yours faithfully
J. N. Keynes
Registry.

Chicago.

Northwestern University
Evanston-Chicago

Universitati Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae salutem gratulationum refertam dicit Universitas Evanstonensis, et festos dies semisaeculares Szegedini die XXIX mensis Junii celebrantibus se interesse non posse dolet.

Praeses Universitatis
Walter Dill Scott.

The University of Chicago
Founded By John Rockefeller

The President and Senate of the University of Chicago wishes to acknowledge the invitation of the Royal Hungarian University to attend its celebration of the Fiftieth Anniversary of its founding. While it has not been possible to send representatives to this great occasion, the University sends its cordial congratulations and best wishes for future prosperity and usefulness.

June 13, 1922.

Harry Pratt Judson
President.

Cincinnati.

University of Cincinnati
The President.

The Directors, President and Faculty of the University of Cincinnati acknowledge with appreciation the invitation of The Royal Hungarian University Francis Joseph to be represented in its Semi-Centennial Celebration at Szeged, Hungary, on the twenty-ninth day of June.

They beg to extend their good wishes on this occasion and regret that it will not be possible for them to accept.

The twenty-first of June nineteen hundred and twenty-two.

Dorpat.

Viris clarissimis et doctissimis,
qui Universitatem Litterarum Regiam
Hungaricam Francisco-Josephinam
administrant atque in ea docent
Rector Senatusque
Universitatis litterarum Dorpatensis
S. P. D.

Litteras Vestras, quibus nos ad festos universitatis Vestrae dies semisaeculares Vobiscum celebrandos honorifice invitastis, laetissimo animo accepimus. Propter temporis angustias fieri non potuit, ut ex nostra societate legatum, qui praesens feriis Vestris interesset, mitteremus — quod magno dolore confitemur — sed hisce Vos litteris certiores facere volumus, quanto gaudio et quam sinceris votis florentis Academiae Vestrae res, humanitatis studia Vestra nobilissima, liberalium artium fata apud Vos tam felicia prosequeremur. Ita exoptamus, ut Fortuna Vos omni bonorum genere cumulet, ut Vos ipsi, quos propter insignem humanitatem, doctrinam, virtutem, propter communem denique ex gente Ugro-Fennica originem maximi facimus, eximia Vestra benevolentia nos dignari voluistis.

Vivat, vigeat, magis magisque crescat et floreat Universitas Litterarum Regia Hungarica Francisco-Josephina, in sempiternum Estorum animis carissima!

Prof. Dr. H. Koppel

Rector Senatusque academici praeses.

Dabamus Dorpati a. d. II. Id. Iunias, A. D. MCMXXII, post constitutam rei publicae Estonicae libertatem quinto.

Dresden.

Sächs. Technische Hochschule.

Dresden A., am 16. Juni 1922.

An die Universität

Szege^din.

Rector und Senat sprechen anlässlich des 50-jährigen Bestehens der Universität ihre herzlichsten Glückwünsche aus.

Zugleich danken Rector und Senat für die liebenswürdige Einladung zum Stiftungstag, bedauern jedoch, mit Rücksicht auf das zu Ende gehende Semester, einen Vertreter der Hochschule nicht entsenden zu können.

Rector und Senat der Technischen Hochschule.

*Dr. Gravelius***Dublin.**

Universitas Dublinensis

Universitati Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae

S. P. D.

Gratulamur Vobis, Viri doctissimi, quod Universitas Vestra, iam quinquaginta annis feliciter peractis, mox ferias semisaeculares est fausto omine celebratura. Tamquam nova arbor quae pulcre frondescens radices in terra penitus infixas habet etsi nondum ad auras brachia tam late extendit ut, quod postea fiet, permagnum spatium obumbret, sic Universitas Vestra eiusque fama iam firmiter stabilita est atque, ut confidenter speramus, occulto aevo per multa saecula adeo in immensum crescet ut per amplam regionem umbram litterarum studiosis gratam doctamque praebeat. Gratias quoque maximas Vobis agimus cum nos in partem solemnium Vestrorum pro benignitate Vestra tam hospitaliter vocavistis, sed quominus invitationem Vestram benevolam accipiamus iniquo fato prohibemur. Negotiis enim Academicis multis et variis usque in mensem Julium perpetuis districti dolemus nos virum doctum e coetu nostro Vobis delegare non posse qui feriis Vestris intersit. Sed quamquam absentes Vobis, Viri humanissimi, Universitatique Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae gratulationem maximam facere volumus, atque tam in praesenti quam in futuro omnia bona fausta felicia semper eventura ex animo precamur. Valet.

D. Dublini in Collegio SS. Trinitatis

Kal. Jun. MCMXXII.

Iveagh

Cancellarius.

I. H. Bernard.

Praepositus.

Edinburgh.

University of Edinburgh.

7th June, 1922.

The Senatus Academicus of the University of Edinburgh have the honour to thank the Royal University of Hungary for the Invitation to be present at the Celebrations to be held this month. They regret that they

are unable to be represented personally and they convey their most cordial greetings and good wishes for the future of the University.

The Rector of the Royal University of Hungary,
Szeged, Hungary.

Erlangen.

Universitas litterarum Friderico-Alexandrina Erlangensis universitati regiae Hungaricae Francisco-Josephinae olim Kolozsvarensi nunc Szegedinensi salutem plurimam dicit.

Quod certiores nos fecistis, collegae humanissimi, de diebus festis semisaecularibus a Vobis mox celebrandis quodque tam hospitaliter nos invitastis, ut legatum aliquem mitteremus ad sollemnia illa concelebranda, maximas gratias Vobis agimus.

Ac legatum quidem mittere cum propter angustias temporum nobis non liceat, gratulabundi tamen ex animo pia vota nostra Vobis nuncupamus, ut academia Vestra tam bene merita vivat floreat crescat ad multos annos. Quod Deus bene vertat!

Dabamus Erlangae
mense Junio MCMXXII.

Prof. Dr. Otto Stählin
h. t. rector.

Frankfurt a. M.

Universität Frankfurt am Main

Der Rector.

Frankfurt a. M., den 21. Juni 1922.

Der früheren Universität Klausenburg, jetzigen Universität Szegedin danke ich namens des Lehrkörpers der Universität verbindlichst für die Einladung zur Feier am 29. Juni. Leider verbieten es die Verhältnisse, dieser Einladung Folge zu leisten.

Unsere herzlichsten Wünsche aber für das weitere Gedeihen wird der Verband Deutscher Hochschulen in Gemeinschaft mit den Wünschen aller Hochschulen Deutschlands zum Ausdruck bringen.

In vorzüglicher Hochachtung
ergebenst
Neisser.

Freiburg i. Br.

Albert Ludwigs-Universität

Rectorat.

Freiburg i. Br. den 16. Juni 1922.

An den Herrn Rector der Universität

Szegedin.

Ew. Magnifizenz spreche ich namens des akademischen Senats herzlichen Dank aus für die Einladung zur Teilnahme an der Feier des 50 jährigen Bestehens.

Die Entsendung eines Delegierten ist uns leider nicht möglich. Im übrigen werden die deutschen Hochschulen voraussichtlich gemeinsam handeln.

In ausgezeichnete Hochachtung
Rachtahl.

Friburg H.

Rector
Universitatis Friburgensis

Friburgi Helvetiorum, die 14 mensis
Junii 1922.

A Monsieur le Recteur de l'Université

à Szegedin.

Vir Magnifice!

C'est dans sa séance du 10 juin que le Senat de l'Université de Fribourg a pris connaissance de la très aimable invitation de l'Université de Szegedin, nous conviant aux solennités qu'elle organise le 29 juin prochain à l'occasion de son cinquantenaire; j'ai été chargé par le Sénat de vous en présenter l'expression de notre sincère gratitude.

Bien que les cadres fort restreints de notre corps enseignant ne nous permettent pas d'envoyer une délégation à votre fête, nous tenons cependant en cette mémorable circonstance, à vous adresser nos chaleureuses félicitations et nos meilleurs vœux.

Nous félicitons l'Alma Mater Szegedinensis de son brillant rôle dans la vie intellectuelle de la Nation hongroise; nous vous félicitons particulièrement d'avoir réussi dans la période si dure et si néfaste, que nous venons de traverser, de garder dans votre Haute Ecole un foyer ardent de vérité, de science et de lumière, un merveilleux instrument de haute culture, qui a permis à vos savants de propager, à l'abri des violentes passions mises au service de la destruction, le culte de l'idéal humain et le progrès des recherches scientifiques.

Nous souhaitons à votre illustre Université un avenir digne de son grand et fécond passé; qu'elle puisse toujours rester aux siècles futurs à la hauteur de sa noble et généreuse mission au service de la Science et de la Vérité.

C'est dans ces sentiments que nous participerons en esprit à vos belles solennités auxquelles nous souhaitons une pleine réussite.

Veuillez agréer, Monsieur le Recteur, les assurances de notre haute considération.

La Recteur:
Dr. A. Gockel.

Genève.

Université de Genève

Genève, le 17 juin 1922.

Le Recteur

Au nom du Senat Universitaire

A Monsieur le Recteur de l'Université des Lettres Royale Hongroise
François-Joseph

à Szegedin.

L'Université de Genève aurait eu le plus grand désir de célébrer avec l'Université François-Joseph son cinquantième anniversaire. Malheureusement la date de la cérémonie ne lui permet pas d'envoyer de délégué à Szeged. Elle ne veut cependant pas laisser passer ce jour solennel sans pré-

senter à l'Université François-Joseph, à son Recteur et au corps professoral tout entier, en même temps que ses vœux les plus sincères de prospérité, l'expression de son vif désir de voir se continuer les excellents rapports de cordialité qui ont existé de tout temps entre les deux Universités.

G. Fulliuet.

Giessen.

Universitatis Ludovicianaе Gissensis
Rector et Senatus
Universitati Litterarum Regiae
Hungaricae Francisco-Josephinae
S. D. P.

Redditae nobis sunt litterae Vestrae humanissimae quibus nos ad concelebranda Semisaecularia Vestra hospitaliter invitastis.

Hanc vocationem quominus misso ad festos dies legato sequamur temporum iniquitate impediti nihilo minus sincere congratulamur Vobis peracta prima decem lustra.

Quod vero post calamitates belli infelicissimi translata Academiae Vestrae sede terram non animum mutastis id faustum nobis auspiciū videtur animi fortis impavidique.

Itaque Vobis sociis olim armorum nunc malorum feliciorē progressum et speramus et optamus ut ruptis vinculis ac florentibus denuo regni Vestri rebus saeculum peragatis.

Valete. Dabamus Gissae Kal. Junii.

Dr. Roloff
h. t. Rector.

Giessen, Walltortstrasse 48, den 20. Juni 1922.

An Se. Magnifizienz den Herrn Rector und den Hohen Senat
der kön. ungarischen Franz-Josephs-Universität

Szegedin.

Die Einladung zur Feier des Tages, an dem vor 50 Jahren die kön. ung. Franz-Josephs-Universität ins Leben getreten ist, habe ich mit herzlichem Danke und mit tiefer Bewegung in Empfang genommen.

Freilich wird Ihre Feier keine freudige sein, der Verlust der alten Lehrstätte wirft die Schatten tiefen Kummers auf Ihr Fest und auch ich gedenke mit Wehmut des Mathematischen Seminars, das ich in langjähriger Arbeit begründet und eingerichtet habe, der schönen Räume und des Stocks einer Bibliothek, die nun für die Franz-Josephs-Universität verloren sind . . .

Zum Feste aber rufe ich der Franz Josephs Universität ein herzliches vivat crescat floreat zu; möge sie auch an ihrer neuen Wirkungsstätte ein machtvoller Faktor der vaterländischen Kultur, und ein Denkmal der unverwüstlichen Kraft der ungarischen Nation bleiben: míg az ezüst Dunának nagy tükörén egy honfiszem pihen!

In treuer Gesinnung

L. Schlesinger.

Glasgow.

The Royal Technical College,
Glasgow.Universitati Litterarum Regiae
Hungaricae Francisco-Josephinae

S. P. D.

Regium Polytechnicum Glasguanum.

Nos Vobis gratias agimus quod humaniter invitastis ut vestrae Universitatis conditae sollemnia semisaecularia Vobiscum celebraremus. Rerum vero conditionibus variis prohibemur quominus quemquam e coetu nostro legaremus, cujus nos multum piget. Tamen magnopere speramus vestra incepta prospere eventura.

Datum Glasguae, a. d. IX. Kal. Jul. MCMXXII.

Praesidis Curatorumque nomine

H. Stockdale

Direktor.

The University, Glasgow.

May 29th 1922.

The Francis-Joseph University,

Szeged, Hungary,

Dear Sirs,

I am in receipt of your kind invitation to the University of Glasgow to be represented at your festal Celebrations on June 29th. Our University will still be largely in Session at that time, and I am afraid that it will not be possible to find anyone to represent us, but should a delegate be forthcoming, I shall not fail to let you know without delay.

Yours faithfully,

Milligan

clerk of Senate.

Göteborg.

Göteborgs Högskola.

Universitati Litterarum Szegedinensi
universitas Gotoburgensis

s. p. d.

Summo gaudio, collegae clarissimi, accepimus litteras Vestras nuntiantes ornatissimam Vestram doctrinae sedem decem lustra peracta hac aestate celebraturam neque minore gaudio nos adfecit quod academiam nostram festos illos dies Vobiscum celebrare iussistis. Dolemus eo magis quod nobis non licebit virum nostratem illo tempore ad celeberrimam universitatem Vestram mittere. Vos autem, collegae illustrissimi, rogamus ut persuasum habeatis nos Vobis et universitati Vestrae omnia bona fausta felicia precari. Valet

Scr. Gotoburgi Kal. Iun. a. MCMXXII.

Otto Nordenskjöld

Rector.

Granada.

Universitas Litterarum Granatensis pergratam invitationem *Regiae Universitatis Hungaricae Francisco-Josephinae* libenter suscipiens, ipsi festos dies semisaeculares gratulatur; cumque rerum, temporis ac loci adiuncta specialem oratorem deligere non patiantur, fausta quaeque in aevum litteris precatur.

Vice-Rector Universitatis
José Palanco.

Graz.

Der Rector der
Franzens-Universität in Graz.

Universitati Litterarum Regiae
Hungaricae Francisco-Josephinae

Szegedinum.

Dies festos semisaeculares fundationis Universitatis Vestrae celebrantibus Universitas Litterarum Gracensis Vobiscum congaudet. Vobisque gratulatur ex corde. Dolemus ob inopiam nostram neminem legatum affectuum nostrorum interpretem nos mittere posse.

Graz, die 30. Mai 1922.

Antonius Michelitsch
h. t. rector.

Groningen.

Rector en Senaat
der
Rijks-Universiteit

Groningen, den XIII. Juni 1922.

Universitati Litterarum Regiae
Hungaricae Francisco-Josephinae
S. P. D.

Senatus Universitatis Groninganae.

Quod benevole nos rogastis, ut unum e nostro numero ad vos delegarem, qui diebus festis semisaecularibus Szegedini in Hungaria die XXIX mensis Junii interesset, magno nobis honori magnaue voluptati est. Sed dolemus, quod eo potissimum tempore, quo ante ferias aestivas plerique nostrum in examinibus aliisque negotiis occupati sunt, nemo ab academia diu abesse tantumque iter suscipere potest. Idcirco, etsi non ipsi testes erimus solemnitatis ludorum vestrorum, tamen per hanc epistolam gratulatoriam significare volumus nos magnopere gaudere, quod Universitas vestra per quinquaginta annos floruit multisque discipulis et ipsi patriae profuit, nec minus speramus etiam in posterum eam multis profuturam eiusque gloriam perpetuam fore.

M. Jaeger
Senatus Gron. Rector.

I. B. Cohen
Senatus Gron. Actuarius.

Hamburg.

Academia Hamburgensis Universitati Litterarum Regiae
Hungaricae Francisco-Josephinae

festos dies semisaeculares celebraturae, cum professorum suorum tanto itinere vacet nemo, his litteris rectoris manu subscriptis ex animi sententia gratulatur optatque ut sollemnibus illis bonarum artium in Hungaria Horis laetissima capiantur auspicia.

Datum Hammaburgi die XV. mensis Junii a. 1922.

I. Kummell.

Hannover.

Der Rector
der Technischen Hochschule
Hannover.

Hannover, den 15. Juni 1922.

Namens des Senats der Technischen Hochschule Hannover sage ich für die ehrenvolle Einladung zur Teilnahme an der Feier des fünfzigjährigen Bestehens der Franz-Josefs-Universität meinen ergebensten Dank und spreche gleichzeitig meine herzlichsten Glückwünsche zu dem Ehrentage aus.

Dr. C. Müller.

Heidelberg.

Universität Heidelberg
Rectorat.

Heidelberg, den 21. Juni 1922.

An die Franz Josef-Universität

Szeged.

Wir danken der Franz Josef-Universität Szeged verbindlichst für die Einladung zur Feier ihres 50. Stiftungsfestes. Von der Entsendung eines eigenen Vertreters müssen wir wegen der damit verbundenen grossen Kosten leider absehen. Die Uebermittlung unserer Glückwünsche wird eingeschlossen sein in die von dem Verband der Deutschen Hochschulen zu überreichende gemeinsame Glückwunschartadresse der deutschen Universitäten.

Wir möchten aber auch hier nicht verfehlen, unsere besonderen herzlichen Glückwünsche der Jubilarin auszusprechen und sie der Gemeinsamkeit der Aufgaben und Ziele zu versichern!

Mit vorzüglichster Hochachtung
ergebenst

G. Beer
Rector.

Helsingfors.

Universitati Szegedini festum semisaeculare celebranti sincere gratulamur genti consanguineae ut artes et Litterae floreat in felici patria ex animo optat Universitas Helsingforsiensis.

Helsingfors, 1922. Juni 28.

Meilleurs felicitations aux fêtes semiséculaires puisse la lumière propagée par L'Université rendre de grands services à la patrie et à la Humanité. Haute école polytechnique Helsingfors.

Helsingfors Juni 28. 1922.

Hjelmmann
rector.

Innsbruck.

Aeniponte, die 1. mensis Junii 1922.

Universitati Litterarum
regiae Hungaricae Francisco-Josephinae

gratias habemus maximas pro litteris ad nos missis, ac sinceris animis dies festos, qui paulo ante Kalendas Julias agentur, gratulamur, ut optimis omnibus eos prosequentes ita vehementer, quod propter angustias temporis huius nemo nostrum laeto illi conventui interesse poterit, dolentes.

Rector et senatus Leopoldino-Franisceae
Universitatis litterarum Aenipontanae:

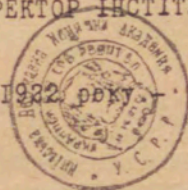
*Dr. I. Hermannus Schullern-
Schrattenhofen.*

Kiew.

Київський Державний Медичний Інститут широ вітає Університет в Шегедині в час його півстолітнього існування, прохавчи його прийняти від Київського Медичного Інституту сердечні найкращі побажання що до майбутнього його розвитку й процвітання.

Тяжкі економічні умови життя та утрудненність переїздів в сучасний мент на великий жаль не дають змоги надіслати представника до Шегедину, аби він міг взяти безпосередню участь в урочистих святах Університету й персонально його вітати.-

РЕКТОР ІНСТИТУТУ

3

" Л и п н я 1922 року.
Н. КИЇВ.

Kiel.

Der Rector der Universität.

Kiel, den 9. Juni 1922.

Rector und Senat der Christian-Albrechts-Universität Kiel bedauern wegen der hohen Kosten keinen Vertreter zum Jubiläum der Universität Klausenburg nach Szegedin senden zu können, und bringen der Universität zu demselben die besten Glückwünsche dar!

*Jakob.***Kjövenhavn.**

Nos felicitations les plus cordiales! Institut polytechnique royal à Copenhague.

1922. jun. 28.

Kobenhavns Universitet

Rectori Universitatis Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae ex animo gratias agimus, quod Hauniensem quoque Universitatem festis diebus semisaecularibus Szegedini interesse voluit. Dolemus, nos temporum rationibus prohiberi, quominus legatum mittamus, et coactos esse per litteras tantum Universitati Francisco-Josephinae gratulari.

Einar Büllmann

Rector Universitatis Hauniensis.

Köln.

Universität Köln.

Der Rector.

Köln, den 6. Juni 1922.

An

Seine Magnifizenz den Herrn Rector der Franz Josef
Universität

Szegedin.

Euer Magnifizenz

gestatte ich mir für die sehr freundliche Einladung zur Feier des 50-jährigen Bestehens Ihrer Universität verbindlichst zu danken. Leider wird es uns in Rücksicht auf die heutige Zeitlage nicht möglich sein, einen Vertreter zu der Feier zu entsenden und gestatte ich mir deshalb hiermit im Namen unserer Universität unsere besten Wünsche für eine weitere gedeihliche Entwicklung Ihrer Universität zu senden.

Ein gemeinsame Beglückwünschung der sämtlichen deutschen Hochschulen soll sich durch den Verband der deutschen Hochschulen ermöglichen lassen.

In vorzüglicher Hochachtung
Lehmann.

Königsberg.

Rector und Senat
der Albertus-Universität.

Königsberg, den 22. Juni 1922.

Rector und Senat der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr. danken der Franz-Josephs Universität zu Szegedin herzlichst für die Einla-

dung zum Feste ihres 50-jährigen Bestehens. Wir bedauern sehr, dass die Zeitverhältnisse es uns nicht gestatten, einen Vertreter zu senden.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Kaufmann
derz. Rector.

Krakow.

Rectori et Senatui
Universitatis olim Kolozswarensis nunc Szegedinensis
viris amplissimis
Rector et Senatus Universitatis Jagellonicae Cracoviensis
S. P. D.

Quod nos de die huiusce mensis XXIX sollemniter Vobis celebrando fecistis, certiores, agnoscimus humanitatem Vestram. Quae enim necessitas inter Kolozsvarum, Arianorum nostrorum olim asylum Bemique illius, qui etiam pro Hungarorum libertate fortiter dimicavit, refugium et nostram nationem per saecula intercedebat, ea quidem Universitate anno MDCCCLXXII in urbe praeclarissimi regis Matthiae condita adeo confirmata est, ut inter multos amicos Hungaricos Professores Universitatis Vestrae benemerentissimae, ex quibus Rectorem Julium de Szádeczky semper pia colemus memoria, maxime probatos fidelesque haberemus. Itaque per hanc epistolam solemnem quantum Vestrorum affectuum, quibus sollemnia semisaecularia prima his diebus festis celebratis, simus participes, palam profiteamur, et ut omnibus obstaculis difficultatibusque superatis studia humanitatis et optimas artes per longam saeculorum seriem colere in honorem et utilitatem Urbis Patriaeque Vestrae numquam desinatis, ex animi sententia Vobis gratulamur.

Utinam Vobis acriter enitentibus, ut floreat crescat Universitas Vestra, prospere permulta succedant, id nos optamus atque cupimus omnes Vestri collegae Cracovienses.

Dabamus Cracovie die XXIV m. Junii a. d. MCMXXII.

Wladimiro Oltmann
Senatus actuarius.

Juliano Nowak
Iterum rectore magnifico.

Lausanne.

Université de Lausanne.

Le Recteur.

Lausanne, le 30 mai 1922.

Monsieur le Recteur de l'Université de

Szeged (Hongrie).

Monsieur le Recteur et très honoré collègue,

J'ai l'honneur de vous accuser réception de votre très aimable invitation à envoyer un délégué au cinquantenaire de votre Université, pour le 29 Juin 1922.

Très touchée d'une si courtoise attention, l'Université de Lausanne regrette de ne pas pouvoir s'y rendre, la date des fêtes coïncidant avec le début des sessions d'examens.

Veillez agréer, Monsieur le Recteur et très honoré collègue, avec les meilleurs vœux pour la prospérité de votre Haute École, tous mes remerciements et l'assurance de mes sentiments très respectueux.

Frank Olivier
Recteur.

Leipzig.

Universität Leipzig.

Leipzig, am 9. Juni 1922.

Rector et senatus Universitatis Lipsiensis Universitati
Literarum Regiae Hungaricae
Francisco-Josephinae

S. P. D.

Gratissimum nobis fecistis, quod ad semisaecularia sollemnia una vobiscum celebranda nos vocavistis atque hospitaliter invitavistis. Itaque aegre ferimus, quod temporum iniquitas nos impedit, quominus unum e nostris delegemus, qui viva voce ipsis diebus festis vota Lipsiensia pro salute universitatis Francisco-Josephinae coram conventu vestro nuncupet. Sed absentiam nostram humaniter vos excusaturos esse persuasum habemus, neque minus ut vobis persuadeatis rogamus animos certe nostros celebritati Szegedinensi volentes propitios interfuturos esse, universitati vestrae in alterum dimidium saeculum fausta omnia augurantes.

Dr. Ricardus Heinze
h. t. rector universitatis.

Lemberg.

Festos dies semisaeculares agenti poloni polytechnici Leopolitani senatus professorumque collegium salutem plurimam dicit. Maximilianus Huber rector.

Lwow, 28. Juni 1922.

Leiden.

L. B. a. d. III. Non. Iun. anni MCMXXII.

Rector et Senatus Universitatis Lugduno-Batavae summo cum gaudio epistolam acceperunt qua Universitas Litterarum Regia Hungarica Francisco-Josephina iam semisaeculares sibi illuxisse dies festos testatur.

Quodnisi itineris longum spatium molestiaeque graves obstare viderentur, ne Senatus nostri legatus in vestros usque fines se conferret, coram declarassemus id quod nunc chartae mandari placuit: Universitati vestrae natales totiens iam celebratos ex intimo corde gratulamur, utque saepius re-deat festissimus ille dies fore speramus.

C. Snouck Hurgronje
Rector Magnificus.

Liège.

Liège, le 1 Juin 1922.

L'Université de Liège remercie Monsieur le Recteur de l'invitation qu'il lui a fait l'honneur de lui adresser à l'occasion de la célébration du cinquantenaire de la fondation de l'Université de Szégedin.

Elle aurait désiré s'associer par l'envoi d'un délégué, à cette cérémonie.

Mais elle regrette de ne pouvoir le faire, la plupart des professeurs étant retenus à la fin du mois de juin, par la session des examens.

Le Recteur,
Ch. Dejace.

Lissabon.

Serviço Da República

Universitati Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae, nuper Szegedinum translatae

Facultas Scientiarum (olim Schola Polytechnica)

Universitatis Litterarum Olisiponensis.

S. P. D.

Pergratae nobis fuerunt litterae, quibus comiter nos invitabatis ut vobis festos dies semisaeculares celebrantibus per aliquem nostrum interessemus.

Impedimenta quae supervenerunt obstant quominus vestra et nostra vota expleamus. Ab hac tamen Europae occidentali ora festum semisaeculare vobis ex animo gratulamur simulque asseverationem nostrae observantiae ut accipiatis precamur.

Olisipone, die XX. mensis Junii anno 1922.

Almeida Lima
Facultatis Director.

Liverpool.

The University of Liverpool.

The Rector of the Franz Joseph University of Szeged.

Sir,

On behalf of the Council and Senate of the University of Liverpool I have the honour to acknowledge the receipt of your most courteous invitation to this University to participate in the forthcoming celebration of the Jubilee of the Franz-Joseph University.

I have to inform you with regret that, in consequence of our University being still in session on June 29, it is not possible to appoint any member of the Senate, or professorial body, as our representative, nor is there any member of the Council who is in the position, at this season, to journey to Hungary as our delegate.

All that is left to me, therefore, is to convey to you in writing the hearty good wishes of this University for the continued and increasing prosperity of our sister institution at Szeged. For many generations there has been close sympathy between the Hungarian and British peoples, based upon a

like love of freedom for our institutions, like independence of thought and enjoyment of sport and bodily exercise. May these manly virtues so stimulate all in the Franz Joseph University, Senate and Students alike, that in its new surroundings it may experience progressively increasing strength and ever growing reputation.

14 June 1922.

George Adami
Vice-Chancellor.

London.

University of London,
South Rensington,
London, S. W. 7.
22. June 1922.

Sir,

I am directed by the Vice-Chancellor to thank you for your gracious invitation to send a delegate to attend the celebrations of the Fiftieth Anniversary of the Francis Joseph University at Szeged on 29 June last.

It would have afforded great pleasure to some of our members to have been present on this occasion, but unfortunately no representative could be found whose engagements would permit of his being absent from England on the date in question.

The Vice-Chancellor desires to take this opportunity of conveying the best wishes of the University of London to the Francis Joseph University for its continued prosperity.

I have the honour to be,
Sir,

Your obedient Servant,
Vernon E. Wall.

Secretary to the Establishment
and General purposes Committee.

University College, London.

June 9th. 1922.

Sir,

The Committee of University of London University College, and the Professorial Board have received with gratification the courteous invitation addressed to them by the University of Szeged to send a representative or representatives to be present at the Celebrations to be held on 29th June, 1922 of the Jubilee of the Foundation of that University in 1872 at Kolozsvár.

The University College Committee and the Professorial Board desire to convey to their eminent colleagues of the University of Szeged their congratulations upon this auspicious occasion and their good wishes for the future prosperity of the University, which possesses so eminent a record, and which has contributed in so distinguished a way to the advancement of learning.

It is a matter of great regret to the University College Committee and the Professorial Board that the shortness of your notice makes it impossible for them to find a representative who can be present at the Celebrations, to convey in person the good wishes which they thus express.

Moreover, the date which has been selected for the Celebrations at Szeged comes at a time when all the members of the staff of this College are engaged in the examinations which come at the end of the session, and they are thus unable to be absent from the College.

We beg to remain, Sir,
Your obedient Servants,
(legi non potest)

Chairman of the University College Committee.

Gregory Foster Provost.

Chairman of the University College
Professorial Board.

Lund.

Inclutae Universitati Francisco-Josephinae strenuae litterarum et scientiae iam per quinquaginta annos altrici sacra semisaecularia rite celebranti congratulatur et pro perpetua felicitate pia vota sua nuncupat regia Universitas Carolina Lundensis = Axel Moberg prorector.

Lund, 1922. Juni 28.

Lyon.

Facultés Catholiques

De Lyon.

L'Université catholique de Lyon ne pourra pas se faire représenter à la fête du cinquantenaire de l'Université de Szeged, mais elle s'unit de coeur à cette fête, et offre à cette occasion, à Monsieur le Recteur, et à Messieurs les Professeurs, l'hommage de sa fraternelle sympathie.

Lyon 3 juin, 1922.

Lavallée
Recteur.

Université De Lyon.

Lyon, le 16 Juin 1922.

Le Recteur, Président du Conseil de l'Université à Monsieur le
Recteur de l'Université de Szegedin.

J'ai fait part au Conseil de l'Université, lors de sa dernière séance, de l'invitation que vous avez bien voulu lui adresser à l'occasion de la célébration du cinquantenaire de la fondation de l'Université de Szegedin.

Le Conseil de l'Université, se trouvant dans l'impossibilité de s'y faire représenter, m'a chargé de vous exprimer, avec tous ses regrets, l'expression de ses plus affectueux sentiments de bonne confraternité et ses meilleurs voeux pour la prospérité de votre belle Université.

Veuillez agréer, mon cher Collègue, l'expression de mes sentiments les plus distingués et dévoués.

Paul Joubin.

Madison.

The University Of Wisconsin
Madison.

Office Of The President

June 28, 1922.

Sir:

The University of Wisconsin has received the invitation of the University of Letters at Szeged to be represented at the celebration of its Fiftieth Anniversary on June 29 next.

I regret that the time is so short that it has not been possible for us either to arrange for a personal representative from our own number or even to send a letter of congratulation which shall reach you in time for the celebration.

I have, however, cabled to Theodore Brentano, United States Minister at Budapest, asking him to represent the University of Wisconsin and to present our congratulations. Judge Brentano will, either in person or by letter, extend to the University of Szeged the congratulations of the University of Wisconsin and will express our earnest hope and expectation for the prosperity and success of your University.

I am, Sir, with great respect,

Very faithfully yours,

E. A. Birge

President, University of Wisconsin.

From: Madison, Wisconsin.

To: Theodore Brentano, American Minister, Budapest.

Dated: June 19, 1922.

Wisconsin University requests You represent it anniversary University Szeged and present congratulations.

Birge, President.

From: Williamstown, Mass.

To: Amlegation, Budapest, (American Minister).

Dated: June 17, 1922.

Please present greetings from Williams College University of Szeged fiftieth anniversary.

Garfield.

Szegedi Egyetem Rectora, Szeged.

A Williams amerikai kollegium elnöke, Garfield, megkérte követségünket, hogy intézete üdvözleteit és jókívánságait tolmácsoljuk önnek és kollégáinak egyetemük alapításának ötvenéves évfordulója alkalmából, mely érzelmekben magam is osztozom.

Budapest, 1922. június 24.

Brentano, amerikai köv.

Dr. Birge, a Wisconsini egyetem elnöke táviratilag megkért, hogy egyetemének és saját jókívánatait tolmácsoljam egyetemük évfordulója alkalmából, fogadják részemről is legjobb kívánataimat.

Budapest, 1922. június 28.

Brentano, amerikai követ.

Madrid.

Universidad Central
„España“.

Regiae Academiae litterariae,
Francisci Josephi nuncupatae,
in civitate Szeged, Pannoniae,
Rectori amplissimo S. P. D.

Cum ad celebrandam pridie Kalendas Julias commemorationem vestrae almae Academiae litterariae, ab hinc L annis in civitate Regis Matthiae, Kolozsvár, conditae, nuper legitime anno MCMXXII in civitatem Szeged translatae, perofficose a te ac benevolentissimo animo per litteras invitaremur, non potuimus quin et vobis amicissime congratularemur ac maiore qua potuimus ratione honorem tantae recordationi conferremus.

Quo circa ad Eugenium Hillebrandium, Nemzeti Musaei in Budapest illustrissimum Doctorem, nobilem apud Madgyares ac praestantissimum virum, nostrique familiarissimum, ut huius almae Academiae Matritensis personam gereret, litteras hac ipsa die mittebamus.

Quod reliquum est, eo in vestros Doctores animo, ea voluntate nostros omnes huius Matritensis Academiae Doctores esse credatis, ut Deum O. M. deprecari non desistant quominus Institutionem istam vestrae praestantissimae Academiae, optimis novis auspiciis instauratam, felicitare ac prosperis rebus omnibus cumulare velit, faxitque ut quae semper inter nostros Doctores nostrasque Academias extitit coniunctio ac necessitudo, ad majorem Pannoniae et Hispaniae gloriam et decus, et renovetur et in dies augeatur. XV. Kal. Jun. Matriti.

Academiae litterariae Matritensis Rector
José R. Carracido.

Universidad Central
„España“

Madrid, 16 de Junio de 1922.

Sr. Doctor Eugen Hillebrand, profesor del Nemzeti Muzeum

de Budapest.

Invitada esta Universidad de Madrid para asistir a las fiestas conmemorativas del cincuentenario de la fundación de la Real Universidad literaria hungara de Francisco José, en Kolozsvár (ciudad del rey Matthias) trasladada a la de Szeged, donde reside, actualmente, y que se celebrarán en esta ciudad el día 29 de Junio, corriente;

Siendo el deseo de la Universidad de Madrid rendir el homenaje de su representación en dicha solemnidad académica a la citada Universidad hermana,

El Rectorado, en estimación de las circunstancias que en usted concurren y de las relaciones de compañerismo que le unen el Catedrático de la Facultad de Filosofía de esta Universidad Don Hugo Obermaier, conformándose con su propuesta, ha tenido a bien otorgar a usted la representación de la Universidad de Madrid en la referida solemidad conmemorativa de la fundación de la Real Universidad de Szeged; según se comunica al Rector de la misma, con esta fecha,

Rogando a V. que se digne aceptar la misión que se le encomienda, en lo que se vera muy honrada y recibirá especial favor esta Universidad de Madrid, en cuyo nombre le anticipa ex presivas gracias, testimoniándole la consideración personal mas distinguida el que suscribe.

El Rector,
José R. Carracido.

Manchester.

From The Vice-Chancellor,
The University,
Manchester.

June 23 rd 1922.

Sir,

I much regret that the University of Manchester is unable within the short time available, to appoint a delegate who would be able to attend on their behalf the Celebration of the 50th Anniversary of the Universitas Hungarica Francisco-Josephina.

Will you allow me therefore on behalf of the University, to express our sincere congratulations to your University on this occasion, and may I take the opportunity of conveying hearty Greetings from the University of Manchester, which has watched and will continue to watch with the greatest interest the progress of your great University? We trust that her work will be continued with ever increasing vitality; we realise that we are colleagues in the cause of Higher Education: and we wish you all prosperity.

May I add a word of fraternal greeting to you personally and express my regret that I am unable to be with you on this auspicious occasion.

I have the honour to be
Your obedient servant,

H. A. Miers
Vice-Chancellor.

Marseille.

Universitas Aquarum Sextiarum Massiliensis
Universitati Hungaricae Francisco-Josephinae

S. D. P.

Benignissimis litteris vestris comiter jussi legatum ad vos mittere qui die XXIX mensis hujus Junii ludis semisaecularibus Universitatis Francisco-Josephinae interesset, libenter honorificentissimae illi vestrae invi-

fationi obtemperemus, nisi legato nostro iter tam longinquum, praelectionum aestivarum ambitu ipso jam nimis coartato, ab Aquis Sextiis usque ad Hungariam peragendum voluntati nostrae explendae perincommode obstaret. Itaque his litteris certe vobis significare volumus et quam aegre feramus, gratissimo ab illo officio nobis esse deficientum et quibus sinceris votis exoptemus ut Universitas vestra vivendi cursum quo in civitate Kolozsvarensi quinquaginta abhinc annos ingressa est, in nova sua sede fauste, feliciter, fortunate percurrat omnemque per aetatem bonarum artium ac litterarum laude floreat.

Dabamus Aquis Sextiis die X. mensis Junii A. MCMXXII.

Le Recteur

Président du Conseil de l'Université,

J. Layot.

Milano.

R. Istituto Tecnico Superiore
(R. Politecnico)
Milano

Mediolani, ante diem oct. Idus Jun.

Rector Magnifice,

Gratias ex animo tibi ago de honorifica vocatione, et vehementer gratulor laetorque tum praesenti, tum futura Francisco-Josephinae Universitatis claritudine. Etsi autem mihi meisque collegis nihil est optatius, fieri tamen non potest, cum Polytechnicum nostrum, perinsignis viri Caesaris Saldini obitu, akefalon, ut graece dicitur, sit.

Sed si adversae res non sinent nos festos dies semisaeculares celebrantibus interesse, „et vivas reddere voces“, ut Vergilii nostri utar verbis (voluntati tuae, vel potius nostrae, obsecutos), tu tuique, doctissimi collegae velim vobis ita persuadeatis nos animorum conjunctione adiuturos. *Quod felix, faustum, fortunatumque siet.* Vale

E. Paladini

Praeses pro temp.

München.

Der Rector
der

Technischen Hochschule.

München NW. 2. den 30. Mai 1922.

Für die freundliche Einladung zum 50-jährigen Gründungsfeste der Universität danke ich verbindlichst. Zu meinem Bedauern durch die hiesigen dienstlichen Verpflichtungen verhindert, dem Feste beizuwohnen, wünsche ich der Feier recht frohen Verlauf und Ihrer Hochschule weiteres Blühen und Gedeihen.

Hochachtungsvoll

Dr. W. v. Dyck.

Rectorat der
Universität München.

München, 6. Juni 1922.

An das Rectorat der Universität

Szegedin.

Für die freundliche Einladung zum 50-jährigen Universitäts Jubiläum der Universität Szegedin beehren wir uns verbindlichst zu danken. Da die Feier in die Mitte unseres Sommerhalbjahres fällt, bedauern wir an der Feier nicht teilnehmen zu können. Wir bitten daher auf diesem Wege Ihrer Universität die herzlichsten Glückwünsche übermitteln zu dürfen.

v. *Drygalski*
Rector.

Münster i. W.

Der Verband der deutschen Hochschulen als Vereinigung sämtlicher Universitäten, technischen, forstlichen, landwirtschaftlichen und tierärztlichen Hochschulen, und Bergakademien des deutschen Reiches entbietet der Franz Josef-Universität zu Szegedin

zur 50-Jahrfeier ihrer Gründung Gruss und Glückwunsch. Möge es der Franz Josef-Universität vergönnt sein, nach dem schmerzlichen Scheiden aus ihrer bisherigen historisch so bedeutsamen Wirkungsstätte in dem voranstrebenden Szegedin zu einer neuen Blüte emporzusteigen und wie bisher Männer ihr eigen zu nennen deren Namen auch in anderen Ländern einen guten Klang haben. Von der Überzeugung durchdrungen, dass die Universitäten durch selbstlose Arbeit für die Wissenschaft und ihre Lehre ihrem eigenen Vaterlande die besten Dienste erweisen und mitwirken an dem grossen Werke der inneren Befriedung Europas, grüssen die deutschen Hochschulen die Universität Szegedin mit dem aufrichtigen Wunsche nachbarlicher Zusammenarbeit im Dienste der Menschheit.

Der Vorsitzende des Verbandes der
deutschen Hochschulen Professor

Dr. Schenck
Geheimer Regierungsrat.

Münster in W. Juni 1922.

Der Rector

der Westf. Wilhelms-Universität.

Münster den 22. Juni 1922.

Für die freundliche Einladung zur Feier des 50-jährigen Bestehens der Franz-Josephs-Universität in Szegedin sage ich im Namen des Senats der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster den herzlichsten Dank. Bei der weiten Entfernung war es uns leider nicht möglich, einen Vertreter zu der Feier zu entsenden. So entbieten wir auf diesem Wege der Franz-Josephs-Universität unsern herzlichsten Glückwunsch zu ihrem Festtage: möge ihr eine glückliche und ruhmvolle Entwicklung in dem Geiste, in dem sie einst in Klausenburg gegründet worden ist, auch an ihrem neuen Sitze beschieden sein!

R. Rosemann.

Napoli.

Rectori Magnifico
Regiae Universitatis litterarum Hungaricae
Francisco Josephinae

— Rector —

Regiae studiorum Universitatis Neapolitanae salutem
plurimam dicit.

Innumeras Tibi, praeclarissime Vir, gratias agimus, quod nos ut vobis festos dies semisaeculares istius amplissimae Universitatis celebrantibus adessemus, oraveris. Sed hisce diebus conlegae omnes, philosophiae ac litterarum cursibus expletis, partim alius alio vocatus abscesserunt, partim periculo discipulis faciundo praesunt; cuius rerum concursus nunc temporis nos valde taedet. Nihilo minus, nisi corporibus, animis quidem adsumus, atque ut decus istius Universitatis patriae bonisque artibus in dies augetur, vehementer exoptamus. Vale.

Data est Neapoli X Kal. Julias.

Johannes Miranda

Regiae Universitatis Neapolitanae
Rector.

Neuchâtel.

Université de
Neuchâtel.

Neuchâtel, le 7. Juin 1922.

Monsieur le Recteur de l'Université de

Szegedin.

Monsieur le Recteur,

Nous avons été très touchés de votre aimable invitation aux cérémonies qui marqueront le cinquantième anniversaire de votre université.

La distance et les circonstances économiques actuelles ne nous permettent pas de nous faire représenter à ces fêtes solennelles. Nous le regrettons bien vivement, mais sommes heureux de pouvoir au moins vous adresser nos félicitations et nos vœux sincères pour le développement de votre université dont le rôle est plus important et la tâche plus grande aujourd'hui que dans le passé.

Agréé, Monsieur le Recteur, l'assurance de ma haute considération.

Le Recteur

Meckenstock.

Oxford.

Oxford, 30. May 1922.

University Registry.

Dear Sir

The kind invitation from your University to the University of Oxford to participate in the celebration, on June 29, of the fiftieth anniversary of the foundation of the University of Szeged, was duly laid

before the Hebdomadel Council. The Council direct me to return their warm thanks, in the name of the University of Oxford, to your University for the honour of your invitation: but of the same time to express their regret that the shortness of time makes it impossible for them to find a suitable Delegate to represent the University on June 29 in Hungary.

J am, Sir
Yours faithfully

C. Leudesdorf
Registrar of the University.

Paris.

École libre
des Sciences Politiques.

Paris, le 29 Mai 1922.

Monsieur le Recteur,

Vous avez bien voulu inviter l'École des Sciences politiques à se faire représenter aux fêtes du Cinquantenaire de la Fondation de l'Université royale hongroise François-Joseph.

J'aurais très vivement désiré que l'École put répondre à cette courtoise invitation en déléguant auprès de vous un membre de son corps enseignant. Malheureusement, la date des fêtes organisées par vos soins coïncidant avec celles des examens de fin d'année de l'École des Sciences politiques, il est matériellement impossible de donner suite à ce projet et de participer à la manifestation en question.

Je tiens cependant à vous dire combien j'ai été sensible à votre aimable pensée et à vous en exprimer nos vifs remerciements.

Avec mes regrets renouvelés, veuillez agréer, Monsieur le Recteur, les assurances de ma considération très distinguée.

Eugène Eichthal
directeur.

Le Collège de France
à Monsieur le Recteur de l'Université des Lettres
Francisco-Josephina à Szeged

Hongrie.

Monsieur le Recteur,

J'ai transmis à mes Collègues du Collège de France l'invitation que vous avez bien voulu nous adresser à l'occasion de la célébration du cinquantenaire de l'Université François-Joseph.

Mes Collègues, très touchés du témoignage d'estime donné, en leur personne, au haut enseignement supérieur Français, auraient été heureux de pouvoir accepter cette invitation.

Mais, retenus, en cette fin d'année scolaire, par les obligations de leur enseignement, ils ne pourront, à leur grand regret, être représentés aux fêtes que votre Université organise pour le 29 Juin prochain. Ils tien-

ment du moins à vous faire connaître les vœux qu'ils forme pour sa prospérité.

Veuillez agréer, Monsieur le Recteur les assurances de ma haute considération.

L'Administrateur de Collège de France, Membre de l'Institut

Maurice Croiset.

Paris le 2. Juin 1922.

École Polytechnique.

Le Général Bunoust Commandant l'École Politechnique,
à Monsieur le Recteur de l'Université

de Szeged (Hongrie).

Monsieur le Recteur,

J'ai l'honneur de vous exprimer mes remerciements cordiaux pour avoir pensé à associer l'École Polytechnique de Paris à la célébration du Cinquantenaire de la fondation de l'Université Hongroise Francois-Joseph.

Je regrette vivement d'être obligé de décliner votre invitation, la fin de Juin étant pour tout mon personnel comme pour moi-même une période de travail intense et pendant laquelle aucun déplacement de cette nature ne saurait être admis.

Je vous prie d'agréer les vœux les plus sympathiques du personnel de l'École Polytechnique pour la prospérité toujours croissante de votre Université, et de vous tenir assuré, Monsieur le Recteur, de ma haute considération.

Le Colonel Bernard

Com^t. en Second l'École Polytechnique.

Institut Catholique

De Paris.

Paris le 22 Juin 1922.

Monsieur le Recteur,

Nous avons bien reçu le lettre par laquelle vous nous faites l'honneur d'inviter notre Université catholique à se faire représenter au cinquantième anniversaire de l'Université de Szegedin.

Nous sommes très sensibles à cet honneur. Malheureusement, cet anniversaire coïncide avec la clôture de notre année scolaire, et les professeurs sont en ce moment retenus par les examens.

Vous nous permettrez donc de nous unir seulement de coeur à cette fête jubilaire et nous vous présentons, avec nos excuses, tous nos vœux pour la prospérité de votre Université.

Veuillez agréer, Monsieur le Recteur, l'expression de nos sentiments respectueux et dévoués.

Alfred Baudrillart

recteur,

de l'Académie française.

Prag.

Deutsche Universität
in Prag.

Prag, den 26. Juni 1922.

An die Kgl. ung. Franz-Josef Universität

in Szeged.

Die deutsche Universität in Prag beglückwünscht die Kgl. ung. Franz-Josef Universität zu Kolozsvár zu Ihrer Jubelfeier, an welcher teilzunehmen ihr leider nicht möglich ist, auf das herzlichste.

Der Rector.

Rectorat
der deutschen Technischen Hochschule
in Prag.

Prag, am 7. Juni 1922.

An die Königlich-ungarische Franz-Josef Universität

in Szegedin.

Der gefertigte Rector bringt anlässlich der Feier des fünfzigjährigen Bestandes der königlich-ungarischen Franz-Josef Universität namens des Professorenkollegiums der Deutschen Technischen Hochschule in Prag die besten Glückwünsche zum Ausdruck.

Gleichzeitig bittet er, das Fernbleiben eines Vertreters der Deutschen Technischen Hochschule bei der am 29. Juni stattfindenden Feier entschuldigen zu wollen.

Dr. Gessner
dzt. Rector.

V. Praze, dne 14. června 1922.

ze dne
Rectorátu university

v. Szegedině.

Podepsaný rectorát dovoluje si jménem českého vysokého učení technického v Praze u příležitosti padesátého výročí university Szegedínské přátí jí do dalšího padesátiletí plného zdu.

Rectorát českého vysokého učení technického v Praze

(legi non potest)
rector.

Riga (Lettland).

Universitas leatviensis Rigenis Universitati hungaricae Szegediniensi festos dies semisaeculares celebranti gratulatur et sperat eam semper florentem fore. = Universitatis leatviensis rector Felsberg.

Riga, 1922. Jun. 27.

Sevilla.

Rectori Universitatis Hungaricae
Francisco-Josephinae Szegedinae.

Universitatis Hispalensis ob invitationem humaniter sibi factam in semisaecularia primordii Universitatis suae festa tertio Kalendas Julias celebranda, maximas persolvit grates, eumque certiores facit haud parum sibi dolendam impossibilitatem, qua laborat, etiam per legatos adeundi solemniam.

Amicissime salutatur, de festis congratulatur ac felicissimos exoptat exitus

Hispani XII. Kalendas Julii an. MCMXXII.

Joachim Hazañas
Rector.

Sheffield.

The University, Sheffield.

12th June, 1922.

Sir,

I am directed to acknowledge the courteous invitation received by the University of Sheffield to send a Representative to the Celebration of the 50th Anniversary of the Franz-Josef University.

I am directed to express the deep regret of the University of Sheffield that as the Celebration falls in Term time it is unable to send a Representative to the ceremony.

I am, Sir,
Your obedient Servant,
Gibbons
Registrar.

St. Andrews.

The University,
St. Andrews.
27th May, 1922.

The Rector of the
Royal Hungarian Francis Joseph University,

Szegedin
Hungary.

Dear Sir,

On behalf of the University of St. Andrews, I have to acknowledge receipt of your invitation for the Jubilee Celebrations of your University to be held in June. I fear that it will not be possible for the University to appoint a representative, but on behalf of the Senatus I express the hope that your festivities will be successful and pleasant, and that all will go happily.

Yours faithfully
Andrew Bennett
Secretary.

Stockholm.

Rectors Embetet
vid
Stockholms Högskola.

Monsieur le Recteur
de l'Université Francisco-Josephina

Szeged.

C'ait avec des sentiments de vive sympathie que l'université de Stockholm a reçu votre aimable invitation d'être représentée au jubilé semi-séculaire de votre université, dont le haut prestige scientifique a su braver les vicissitudes graves et pénibles de ces dernières années.

Convaincus que les solennités de votre jubilé vont offrir aux assistants de riches occasions de renouer les relations scientifiques interrompues depuis tant d'années, nous sommes désolés d'être forcés de nous en abstenir et de ne pas pouvoir que par écrit vous exprimer les vœux les plus sincères pour le bonheur et la prospérité de l'université „Francisco-Josephina“.

Veuillez agréer Monsieur le Recteur et très honoré collègue l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Bendixson
Recteur.

Stuttgart.

Rector und Senat

der Technischen Hochschule.

Stuttgart, den 1. Juni 1922.

Der Senat der Technischen Hochschule dankt für die freundliche Einladung zu der Feier des 50-jähriger Bestehens Ihrer Universität, bedauert aber, infolge der Zeitverhältnisse von der Entsendung eines Vertreters absehen zu müssen.

Ich wünsche der Feier einen glücklichen Verlauf und begrüße Sie
mit ausgezeichneter Hochachtung. Ihr ergebener
W. Maier.

Tokyo.

Tokyo Teikoku Daigaku
(Imperial University of Tokyo)

Tokyo, Japan June 29, 1922.

Dr. Casparus Menyharth,
Rector of the Royal Francisco-Josephina University
of Letters,

Dear Sir,

On behalf of the Imperial University of Tokyo, I have the honour of acknowledging receipt of your kind invitation to the semi-centennial fête of your city to be held June 29th, 1922.

I am, however, very sorry that the pressure of time and the long distance that separates us from you do not allow us to accept your kindness, but

I take this opportunity to express our felicitations on that happy occasion, and also our best wishes for the future prosperity of your University.

Yours sincerely,

Y. Kozai
President.

Tübingen.

Akademijsches Rectoramt

Tübingen, den 30. Mai 1922.

Die Universität Tübingen dankt für die freundliche Einladung zum fünfzigjährigen Gründungstag der Francisco-Josephina Universität und wünscht unter dem Ausdruck des Bedauerns, keinen Vertreter entsenden zu können, sie möge auch fernerhin zur Förderung der Wissenschaft wachsen und gedeihen.

Rohr.

Upsala.

Universitati Hungaricae Francisco-Josephinae sollemnia semisaecularia agenti quinquaginta annos magna cum laude peractos ex animi sententia gratulatur Universitas Upsaliensis omniaque in posterum bona et laeta exoptat Stavenow.

Upsala 1922. Juni 28.

Wales.

Prifysgol Cymry.

University of Wales.

University College of South Wales
And Monmouthshire,
Cardiff.

Amplissimo Senatui Universitatis Litterarum Regiae
Hungaricae Francisco-Josephinae
Vicecancellarius Professores Praelectores Doctores
Universitatis Cambrensis.

S. P. D.

Rem nobis pergratam fecistis, viri doctissimi, quod Academiae vestrae ex inclyta illa Matthiae Corvini regis vereque Magyarica urbe in civitatem florentissimam celeberrimamque Szegedinum nuperrime translatae semisaecularia propediem celebraturi, etiam nostram Academiam gaudii vestri in partem vocare voluistis.

Etenim nos quoque gaudemus tam insignem Musarum sedem tot tantisque fortunae casibus modo conflictatam — de quibus quanto animi dolore commoti audivimus! — aliquando tandem patriae vestrae restitutam. Hodie vera non iam recentis fortunae in commemoratione versari volumus: iuvat potius optare, cum vestrum omnium et patriae ipsius ad communem utilitatem libera in Hungaria Universitas quoque vobis revera libera denuo

constituatur, libertatis pristinae arx et asylum etiam in posterum futura, ut Academia vestra translata bonis artibus fovendis vigeat usque floreatque, ut tot studiorum disciplinae artius inter se coniunctae velut corpus in unum coalascent, ut nativae Magyarorum virtutes vel clarius enitescant. Supervacaneum profecto est professores vestros omnes percensere, quorum nonnulli nobis quoque non ignoti sunt, quique nunc etiam translata Universitatem exornant. Etenim ne plura commemoremus, nobis certe vobiscum hospitium propterea intercedit quod unum ex alumnis professoribusque nostris nono abhinc anno antiquitatis Dacicae cognoscendae causa in Hungariam profectum nullis non opibus adiuvistis, vera illa Magyarica benignitate excepistis.

Ergo necessitudinis nostrae non immemores unum aliquem nostro e numero deligere vellemus qui nostro omnium nomine nostras omnium gratulationes legatus ad vos perferret. Nos tamen temporis et spatii intervallo iniquo exclusi et negotiis Academicis impediti mentis tamen oculis et Universitatem veluti renatam et urbem vestram florentissimam aeternorum illuminum Tisiae et Marisiae ad confluentes positam e longinquo prospicimus vitaeque vestrae per saecula plurima (ut speramus) duraturae velut omen libenter accipiemus.

Valete et sacris vestris semisaecularibus rite peractis Universitatis vestrae famam tot tantisque belli pacisque vicibus spectatam probatamque etiam in posterum illibatam conservate. Nos interim procul degentes, vobis, a. d. III Kalendas Julius sacra sollemnia auspicaturis, omnia fausta optabimus, ut quam plurima valeatis alumnorum vestrorum cum fructu maximo „vivendo vitalia vincere saecula“.

Albertus H. Trow
Vicecancellarius.

Cardiffiae, Kalendis Juniis, Anno Salutis MDCCCCXXII.

Warszawa.

Rector Universitetu Szeged
węgry regiae hungaricae Universitati.

Francisco-Josephinae sacra semisaecularia rite congratulantur simulque ut quam lucusque utilem salubremque operam praestitistis nobili populo hungarico tot tamque arctis vinculis cum nostra patria coniuncto eam vel multiplicatam vos praestare patiantur ea quae vos in nova sede manent benigna fata sincere exoptant universitatis Warsaviensis rector senatus ordines. Rector uniwersytetu Warszawkiego Jan Mazurkiewicz.

Warszawa, 1922. jun. 18.

Rector Senatusque Polytechnici Varsaviensis gratulantur
Universitati Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae
ob memoriam quinquaginta annorum exactorum ab Academia condita.
Varsavia mense Junio anno MCMXXII.

Rector
L. Staniewicz.

Wien.

Akademischer Senat
der Universität Wien.

Wien, am 30. Mai 1922.

An das Rectorat der Kgl. ungar. Franz-Josef-Universität

in Szeged.

Für die freundliche Einladung zu der im Juni L. J. stattfindenden Feier des 50-jährigen Bestandes der Kgl. ungarischen Franz-Josef-Universität in Szeged beehre ich mich im Namen der Wiener Universität den verbindlichsten Dank sowie gleichzeitig die herzlichsten Glückwünsche zu dieser Feier zu übermitteln.

Von der Entsendung einer Delegation zu der Feierlichkeit muss die Wiener Universität mit Bedauern Abstand nehmen, da sie ähnlichen Einladungen von Seite ausländischer Universitäten mit Rücksicht auf die Valutenverhältnisse bisher nicht Folge leisten konnte.

Der Rector der Universität Wien.

Worcester.

Clark University
Worcester, Massachusetts.

Office Of The President

July tenth 1922.

Rector Gasparus Menyharth
Universitas Litterarum Regia Hungarica Francisco-Josephina
Szeged, Hungary.

Dear Sir:

I wish to thank you on behalf of the Trustees and Faculty of Clark University for your cordial invitation.

We regret that we could not be represented at your celebration, but we wish at this time to send you our most sincere felicitations.

Respectfully yours,
Wallace Atwood.

Würzburg.

Das Rectorat der
K. B. Julius-Maximilians-Universität
Würzburg.

Würzburg, den 2. Juni 1922.

An die Universität

Szeged (Ungarn).

Die Universität Würzburg dankt verbindlichst für die liebenswürdige Einladung der Franz-Joseph Universität Szeged zur 50-jährigen Jubelfeier. Zu ihrem Bedauern wird sie nicht in der Lage sein, einen Vertreter aus ihrer Mitte zu der Feier zu entsenden, wird aber des 29. Juni durch ihre Glückwünsche gedenken.

K. Wessely.

Zürich.

Zürich, den 3. Juni 1922.

Universität Zürich
An Rector und Senat der Universität

Szegedin.

Für die freundliche Einladung zur Feier des 50-jährigen Bestehens Ihrer Universität sagen Ihnen Rector und Senat unserer Universität besten Dank. Die Feier fällt in unser Sommersemester und unsere Professoren sind durch ihre Amtspflicht verhindert, grössere Reisen zu unternehmen. Wir bedauern daher, eine Vertretung zu Ihrer Feier nicht abordnen zu können, wollen aber nicht unterlassen, Ihnen zu diesem Tage unsere herzlichsten Glückwünsche auszusprechen. Ihre Universität hat bereits ein halbes Jahrhundert der Wissenschaft und der Kultur gedient. Möge sie auch an ihrer neuen Stätte sich weiter entwickeln, blühen und gedeihen zum Wohle Ihres Landes und beitragen zur Förderung der Wissenschaft.

Mit ausgezeichnetener Hochachtung -
Im Namen der Universität Zürich

Der Rector:

E. Hafter.

* *
*

Padova.

Universitas Patavina sollemnia nostra semisaecularia honoratura has editiones suas dono nobis dedit:

1. Acta Graduum Academicorum Gymnasii Patavini ab anno MCCCCVI. ad annum MCCCCL;

2. Atti della Academia scientifica Veneto—Trentino—Istriana;

3. Memorie dell' Istituto Geologico della R. Università di Padova;

4. Memorie e documenti per la storia della Università di Padova;

hac dedicatione addita:

UNIVERSITATI · HUNGARICAE · FRANCISCO · IOSEPHINAE ·
FERIAS · SEMISAECULARES · CELEBRANTI · UNIVERSITAS · STUDI ·
PATAVINI · SEPTEM · SAECULIS · GLORIOSE · MODO · PERACTIS ·
TAMQUAM · FILIAE · IUVENTUTE · DOCTRINA · SPE · FLORENTISSIMAE ·
· OMNIA · BONA · PRECATUR.

B 53179